

การวิจัย

เรื่อง การถอดบทเรียน
กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม
ระดับเพชรต้นแบบตามโครงการ
“โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท่องค์ราชัน”

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน” โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ๒) เพื่อนำผลที่ได้จากการถอดบทเรียนมาเป็นฐานข้อมูลกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ ยังเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรี ที่จะได้ใช้ผลจากการถอดบทเรียนเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ตลอดจนครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ที่เกี่ยวข้อง ยังได้แนวทางในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ให้เกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน เพราะคุณธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสำเร็จในเรื่องต่างๆ ของนักเรียน อีกทั้งทำให้ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการบูรณาการด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมส่งเสริมความดี และปฏิบัติให้เป็นวิถีของชีวิตประจำวัน

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ของทางโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบทุกคน

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง.....	ค
สารบัญภาพ.....	ง
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตของการวิจัย.....	๒
ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๓
ขอบเขตด้านเนื้อหา.....	๓
ขอบเขตด้านพื้นที่.....	๓
ขอบเขตด้านระยะเวลา.....	๔
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๔
ประโยชน์ของการวิจัย	๕
๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
แนวคิดในการถอดบทเรียน.....	๖
ความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม.....	๘
ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม.....	๙
ทฤษฎีพัฒนาทางจริยธรรม.....	๙
การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน.....	๑๐
วิธีปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม.....	๑๒
แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน.....	๑๓
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๑๔
๓ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๑๗
พื้นที่ในการวิจัยและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	๑๗
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๘
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	๑๘
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๑๙
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๐
๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๒๑
วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจธนบุรี SBAC.....	๒๑
โรงเรียนศรีสังวาลย์.....	๓๕
โรงเรียนวัดเชิงเลน.....	๕๐

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
โรงเรียนดีมาอุปถัมภ์.....	๖๕
โรงเรียนวัดบางไกรนอก.....	๘๒
โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลนาราม.....	๙๖
๕. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	๑๐๙
สรุปผลการวิจัย.....	๑๐๙
ด้านที่ ๑ กระบวนการ.....	๑๐๙
ด้านที่ ๒ ผลผลิต.....	๑๑๐
ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์.....	๑๑๑
การอภิปรายผล.....	๑๑๕
ด้านที่ ๑ กระบวนการ.....	๑๑๕
ด้านที่ ๒ ผลผลิต.....	๑๑๕
ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์.....	๑๑๖
ข้อเสนอแนะ.....	๑๑๖
ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้.....	๑๑๖
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	๑๑๗
บรรณานุกรม.....	๑๑๘
ภาคผนวก.....	๑๒๐

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ ๑ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนศรีสังวาลย์.....	๓๖
ตารางที่ ๒ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนวัดเชิงเลน.....	๕๒
ตารางที่ ๓ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น.....	๕๖
ตารางที่ ๔ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง.....	๕๖
ตารางที่ ๕ โครงการคุณธรรม.....	๕๗
ตารางที่ ๖ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนดีมาอุปถัมภ์.....	๖๘
ตารางที่ ๗ เปรียบเทียบพฤติกรรมที่พึงประสงค์โรงเรียนวัดบางไกรนอก.....	๘๕
ตารางที่ ๘ เปรียบเทียบการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก.....	๘๕
ตารางที่ ๙ องค์ความรู้/นวัตกรรม สร้างเสริมคุณธรรม.....	๘๗
ตารางที่ ๑๐ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนวัดบางไกรนอก.....	๙๐
ตารางที่ ๑๑ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนเทศบาลปลายบาง.....	๙๗
ตารางที่ ๑๒ ผลการดำเนินงานตามโครงการที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์.....	๑๐๕

สารบัญภาพ

แผนภาพ	หน้า
แผนภาพที่ ๑ กระบวนการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา (SBAC)	๕
แผนภาพที่ ๒ กิจกรรมส่งเสริมความดีวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี...	๒๕
แผนภาพที่ ๓ นักศึกษา ผู้ปกครอง ครู บุคลากร และผู้บริหาร ร่วมดำเนินกิจกรรม.....	๒๖
แผนภาพที่ ๔ สื่อ นวัตกรรม.....	๓๒
แผนภาพที่ ๕ แหล่งเรียนรู้.....	๓๓
แผนภาพที่ ๖ กระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนศรีสังวาลย์.....	๓๕
แผนภาพที่ ๗ กิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรม.....	๓๗
แผนภาพที่ ๘ กระบวนการมีส่วนร่วมการพัฒนาคุณธรรม.....	๔๓
แผนภาพที่ ๙ องค์ความรู้ นวัตกรรม สร้างเสริมคุณธรรม.....	๔๖
แผนภาพที่ ๑๐ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม.....	๔๘
แผนภาพที่ ๑๑ การส่งเสริมครูแกนนำ นักเรียนแกนนำโรงเรียนวัดเชิงเลน.....	๖๒
แผนภาพที่ ๑๒ โครงการงานคุณธรรมโรงเรียนวัดเชิงเลน.....	๖๓
แผนภาพที่ ๑๓ การนิเทศ ติดตาม โรงเรียนคุณธรรม.....	๖๔
แผนภาพที่ ๑๔ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม.....	๖๔
แผนภาพที่ ๑๕ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนดีมากอุบลรัตน์.....	๖๗
แผนภาพที่ ๑๖ กิจกรรมแบบอย่างที่ดี.....	๗๒
แผนภาพที่ ๑๗ รูปแบบการบริหารงาน DEEMARK MODEL.....	๗๓
แผนภาพที่ ๑๘ องค์ความรู้ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้.....	๗๗
แผนภาพที่ ๑๙ รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ.....	๘๐
แผนภาพที่ ๒๐ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์โรงเรียนวัดบางไกรนอกถดถอย.....	๘๕
แผนภาพที่ ๒๑ ค่ายยุวชนคนคุณธรรม.....	๙๐
แผนภาพที่ ๒๒ นิทรรศการโครงการงานคุณธรรม.....	๙๔
แผนภาพที่ ๒๓ ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์โรงเรียนเทศบาลปลายบาง.....	๑๐๕

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้า ทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศนั้น ปัจจัยที่ถือว่าสำคัญมากคือ ทรัพยากรมนุษย์ และกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด คือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นการสร้างองค์ความรู้แบบยั่งยืน ประเทศชาติจะพัฒนาให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไม่ได้เลยถ้าหากประชาชนในประเทศขาดการพัฒนาทางการศึกษา การศึกษามุ่งพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของบุคคล ให้มีสุขภาพดีทั้งทางกายและทางใจ มุ่งพัฒนาครอบครัวให้มีความรักและอบอุ่น มุ่งสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้ร่วมผนึกกำลังกันเป็นกำลังคนที่เป็นปึกแผ่น พึ่งตนเองได้อย่างต่อเนื่อง การศึกษาที่จะเสริมสร้างความมั่นคง และก้าวหน้าให้แก่ประเทศนั้นจะต้องเป็นการศึกษาที่มีความรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้เพราะในปัจจุบันกระแสของวัตถุนิยมได้เข้ามาครอบงำวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนไทย การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขเริ่มเปลี่ยนแปลงไป เกิดการแก่งแย่งแข่งขันกัน ส่งผลให้คนในสังคมไทยเห็นแก่ตัว คุณธรรม จริยธรรม เสื่อมทรามลงอย่างน่าวิตก นับว่าเป็นอันตรายอย่างอย่างยิ่ง ซึ่งตามความเป็นจริง ในโลกแห่งการแข่งขันทางปัญญาเพื่อความอยู่รอดในสังคมนั้น จำเป็นต้องสร้างเด็กและเยาวชนให้มีความเข้มแข็งทางด้านสติปัญญา ความสามารถ และคุณธรรม จริยธรรม ประเทศชาติจึงสามารถอยู่รอด และมีความสุขได้ (วีระพงศ์ ถิ่นแสนดี, ๒๕๕๐: ๑-๒)

พระเทพเวที (๒๕๓๖: ๑๒-๒๐) ได้ให้ความเห็นในสิ่งที่ทำให้คนในสังคมไทยขาดคุณธรรม จนกลายเป็นปัญหาในปัจจุบัน ๕ ประการ คือ (๑) ความต้องการของคนในสังคม และความต้องการของสังคมสวนทางกันนั้น คือ สังคมต้องการความเจริญเกิดขึ้น แต่คนในสังคมปฏิบัติอีกทางหนึ่ง คือ ทำเพื่อสนองความต้องการของตนเอง เมื่อปฏิบัติไม่ถูกต้องจึงเกิดปัญหาขึ้น (๒) คนไม่เข้าใจสภาพสังคมของตนเอง สังคมของชาวพุทธเป็นสังคมแห่งความเมตตา กรุณา เอื้ออาทรต่อกัน สอนให้รู้คุณ และตอบแทนคุณ รู้รักสามัคคี แต่กลับปฏิบัติตรงกันข้าม มีแต่ความเห็นแก่ตัว โหดร้าย ไม่รู้จักคุณคน แก่งแย่ง ชิงดีชิงเด่น (๓) สังคมไทยเป็นสังคมแห่งความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย ชอบบริโภคไม่ชอบผลิต เมื่อฟุ่มเฟือยมากต้องใช้เงินมาก เมื่อไม่ได้ในทางสุจริตก็หามาโดยทางทุจริต ความซื่อสัตย์ก็หมดไป (๔) การขาดระเบียบวินัยตั้งแต่ท้องถนน ชอบทิ้งชอบขว้าง ขาดความเคารพกฎ กติกาของสังคม ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ซึ่งเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การทำงาน การอยู่ร่วมในสังคม (๕) แหล่งอบายมุขมีอยู่ดาษดื่น เป็นที่มั่วสุมของคนทุกประเภท ทำให้คนห่างไกลจากความดี ความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในที่สุดปัญหาสังคมก็ตามมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นจุดเริ่มต้นใหม่ในการปฏิรูปการจัดการศึกษาแห่งชาติ มีความมุ่งหมายเพื่อการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒: มาตรา ๖) จากความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่มุ่งพัฒนาคนไทย

ทั้งด้านความรู้คู่คุณธรรมนั้น จะเห็นว่าภารกิจในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นภารกิจที่สำคัญเร่งด่วนของสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะคนในสังคมปัจจุบันพยายามเรียกร้อง และถามถึงคุณธรรมของคนไทยในด้านคุณธรรม จริยธรรม เป็นอย่างมาก ซึ่งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม เกิดขึ้นในทุกระดับการศึกษา เพิ่มความหนักใจให้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และผู้ปกครอง เป็นอย่างมาก

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ได้จัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชันขึ้น เพื่อสืบสานพระราชปณิธานเดินตามรอยเบื้องพระยุคลบาทของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ตามพระราชประสงค์ของ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๑๐ และดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้กรอบกลยุทธ์ชาติเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรม โดยร่วมมือกับส่วนราชการต่างๆในจังหวัดนนทบุรี เพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมที่ช่วยให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง และส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น และได้ทำการประเมินโรงเรียนคุณธรรม ทุกสังกัดในจังหวัดนนทบุรี ได้โรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับเพชร จำนวน ๖๘ แห่ง และได้กำหนดวิธีการคัดเลือกต่อด้วยการจัดนิทรรศการ นำเสนอด้วยวาจา และเข้ารับการประเมินเชิงประจักษ์ มีโรงเรียนที่ผ่านการประเมินตามเกณฑ์ ได้เป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ จำนวน ๑๑ แห่ง

ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน ได้เล็งเห็นถึงคุณค่า และประโยชน์ของโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ที่จะสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นๆ ได้มาศึกษาดูงาน จึงได้ทำการคัดเลือกโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบตามความสมัครใจ จำนวน ๖ แห่ง เพื่อทำการถอดบทเรียน กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับสถานศึกษาอื่นได้เรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน”
๒. เพื่อนำผลที่ได้จากการถอดบทเรียนมาเป็นฐานข้อมูลกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดในการขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาข้อมูลของกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน” ผ่านความรู้ ประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Analysis) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) หลักการเล่าเรื่อง (Storytelling) การวิเคราะห์หลังปฏิบัติการ (After Action Review: AAR) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เป็นผู้บริหารโรงเรียน รองผู้บริหารโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และคณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ตามคำสั่งของทางโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ประกอบด้วย

๑. ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑๒ คน
๒. ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม จำนวน ๖ คน
๓. ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมของทางโรงเรียน จำนวน ๖ คน
๔. คณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียน จำนวน ๖ คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการศึกษากระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ้องครุราชัน” ผู้วิจัยศึกษาตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดตามแนวทางของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรมของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) จำนวน ๓ มาตรฐาน ๗ ตัวชี้วัด ดังนี้

๑. มาตรฐานด้านกระบวนการ

- ๑.๑ มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน
- ๑.๒ มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒. มาตรฐานด้านผลผลิต

- ๒.๑ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น
- ๒.๒ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง
- ๒.๓ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

๓. มาตรฐานด้านผลลัพธ์

- ๓.๑ มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน
- ๓.๒ เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

ขอบเขตด้านพื้นที่

การถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ้องครุราชัน” มีโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบเข้าร่วมถอดบทเรียน ดังนี้

๑. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๒. โรงเรียนศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๓. โรงเรียนวัดเชิงเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต ๒

๔. โรงเรียนติมาอูปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต ๒

๕. โรงเรียนวัดบางไกรนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต ๑

๖. โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลวนาราม สังกัดสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
จังหวัดนนทบุรี

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม ๒๕๖๒

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

การถอดบทเรียน หมายถึง กระบวนการทบทวน สรุปเหตุการณ์ และเงื่อนไขที่เกิดขึ้น ประมวลผลตามมาตรการของการนิเทศติดตามโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม) ที่สะท้อนภาพการดำเนินงานที่ผ่านมาใน ๓ ด้าน คือ (๑) ด้านกระบวนการ (๒) ด้านผลผลิต และ (๓) ด้านผลลัพธ์ รวม ๗ ตัวชี้วัด มีการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งภายใน และภายนอก เพื่อนำไปสู่การพัฒนาต่อยอด และปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่ยังบกพร่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่ยั่งยืนต่อไป

กระบวนการพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงด้านคุณธรรม จริยธรรม ของครู ผู้บริหาร และนักเรียนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ครอบคลุมองค์ประกอบของการพัฒนาคุณธรรม จำนวน ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์ รวม ๗ ตัวชี้วัด

โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ้องครุราชัน” หมายถึง โรงเรียนที่มีผลการประเมินในระดับเพชร จำนวน ๖๘ แห่ง และได้ผ่านกระบวนการคัดเลือก จำนวน ๒ วิธี ได้แก่ ๑) วิธีการจัดนิทรรศการ และนำเสนอด้วยวาจา และ ๒) วิธีเข้ารับการประเมินเชิงประจักษ์ โดยมีโรงเรียนที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์ ได้เป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ จำนวน ๑๑ แห่ง และในจำนวนโรงเรียนทั้ง ๑๑ แห่ง มี จำนวน ๖ แห่ง สนับสนุนในการเข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียน

ประโยชน์ของการวิจัย

๑. ทำให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนมีการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ในประเด็นที่ยังขาดตกบกพร่อง

๒. ทำให้ครู ผู้บริหาร และบุคลากรในโรงเรียนคุณธรรม เกิดองค์ความรู้ การเรียนรู้ มีความไว้วางใจในการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน

๓. ทำให้บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียน เกิดความเชื่อมั่น ภาคภูมิใจ ในความสำเร็จของการทำงานร่วมกัน

๔. ช่วยปรับเปลี่ยนวิธีคิด และเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานให้สร้างสรรค์ มีคุณภาพ และประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

๕. ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียน ปรับปรุงเทคนิควิธีในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ให้ขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ

บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน” ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

๑. แนวคิดในการถอดบทเรียน
๒. ความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม
๓. ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม
๔. ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
๕. การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน
๖. วิธีปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
๗. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน
๘. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดในการถอดบทเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการถอดบทเรียนมีหลากหลายที่ถูกพัฒนาขึ้น และประยุกต์จากหลายสาขาวิชา เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ “การถอดบทเรียน” (Lesson-Learned) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่น่าสนใจในการพัฒนาสังคม กระบวนการถอดบทเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับปฏิบัติการใดๆที่ดำเนินการไปแล้ว เพื่อเรียนรู้จุดแข็งจุดอ่อนหลักเสี่ยงความผิดพลาดซ้ำรอยเดิม แสวงหาแนวทางการดำเนินงานที่ดีที่สุด การถอดบทเรียนผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน” ได้ศึกษาการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ใน ๓ ระยะ ดังนี้ (ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์, ๒๕๕๔: ๑๒๑)

๑. การเรียนรู้เมื่อเริ่มต้นโครงการ (Learn Before Doing) การเรียนรู้ในช่วงนี้เป็นการเรียนรู้ก่อนที่จะเกิดปฏิบัติการที่เป็นรูปธรรม จึงเป็นการเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Learning from your Peers) หรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้รู้

๒. การเรียนรู้ระหว่างโครงการ (Learning during Doing) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติจริง สะท้อนกลับทันทีเมื่อกิจกรรมจบลง (After Action Review: AAR) เพื่อพัฒนาให้การดำเนินการกิจกรรมต่อไปดียิ่งขึ้น

๓. การเรียนรู้หลังสิ้นสุดโครงการ (Learning After Doing) เป็นการเรียนรู้จากการทบทวนการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นจนกระทั่งสิ้นสุดโครงการ โดยพิจารณาว่า จะทำอะไรให้แตกต่างไปจากที่เคยทำไปแล้ว เพื่อให้งานดีขึ้น หากต้องมีการดำเนินการซ้ำอีกครั้ง

แนวคิดเกี่ยวกับการถอดบทเรียน มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. ความหมายของการถอดบทเรียน

วีระ นิจไตรรัตน์ (๒๕๕๑: ๑๐) ให้ความหมายการถอดบทเรียนว่า การสรุปบทวนกระบวนการทำงานผ่านผู้ที่เกี่ยวข้อง ผ่านการวิเคราะห์กระบวนการทำงานของเรื่องนั้นๆ ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อค้นหาสิ่งที่ควรดำเนินการต่อ หรือสิ่งที่ไม่ควรดำเนินการต่อ

วิจารณ์ พานิช (๒๕๔๘: ๑๖๓) ให้ความหมายการถอดบทเรียนว่า การถอดบทเรียนจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้จากความสำเร็จหรือความผิดพลาดในการทำงาน บทเรียนจะสะท้อนสาเหตุที่ทำให้การทำงานประสบความสำเร็จหรือผิดพลาด มีปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้างที่ทำให้เกิดความสำเร็จ หรือผิดพลาดในการทำงานนั้นๆ ซึ่งผู้ปฏิบัติที่กำลังปฏิบัติในแนวเดียวกันสามารถนำบทเรียนที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม และไม่เกิดความผิดพลาดซ้ำในการปฏิบัติครั้งต่อไป

ประภาพรรณ อุ่ณอบ (๒๕๔๗: ๔๒) ให้ความหมายการถอดบทเรียนว่า การถอดบทเรียนเป็นวิธีการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นการสร้างการเรียนรู้ในกลุ่ม เพื่อสกัดความรู้ในตัวบุคคล และองค์ความรู้ที่ซ่อนอยู่นอกมาเป็นบทเรียนที่สามารถนำไปสังเคราะห์เป็นชุดความรู้ คู่มือ สื่อการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมกระบวนการถอดบทเรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน นำไปสู่การปรับวิธีคิด และวิธีการทำงานที่สร้างสรรค์ และมีคุณภาพยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การถอดบทเรียน หมายถึง วิธีการจัดการความรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นการทบทวนประสบการณ์ ความรู้ จากบุคคลทั้งความสำเร็จหรือผิดพลาด มีปัจจัยเงื่อนไขอะไรบ้างที่เป็นเหตุให้เกิดความสำเร็จหรือผิดพลาดในการทำงานนั้นๆ สังเคราะห์บทเรียน ประสบการณ์สู่การพัฒนาวิธีคิด กระบวนการทำงานใหม่อย่างสร้างสรรค์ ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำเหมือนเดิม และนำบทเรียนไปยกระดับการเรียนรู้ต่อยอดออกไปได้อย่างต่อเนื่อง

๒. วิธีการถอดบทเรียน

วิธีการถอดบทเรียนมีเครื่องมือที่หลากหลายแตกต่างกัน ไม่มีข้อกำหนดตายตัวในการใช้วิธีการถอดบทเรียน หากจะเลือกใช้วิธีใดๆนั้นก็ต้องพิจารณาให้ดี ทำความเข้าใจแนวคิดของเทคนิคที่จะนำมาใช้ให้ชัดเจน มีความตรงในการสรุปบทเรียน ทั้งความตรงภายใน (Internal Validity) ที่สามารถสรุปได้ตรงกับความจริงที่เกิดขึ้น และความตรงภายนอก (External Validity) ที่สามารถอ้างอิงใช้ประโยชน์ได้ บทเรียนที่มีความตรงภายนอกจะถือว่าเป็นบทเรียนที่มีคุณภาพสูง (High Quality Lesson Learned) วิธีที่ใช้ในการถอดบทเรียน มีดังนี้

๒.๑ การเรียนรู้จากบทเรียนที่ดี (Good/Better/Best Practice)

วิจารณ์ พานิช (๒๕๕๗: ๒๑-๒๔) กล่าวว่า Best Practice คือ วิธีการทำงานที่ดีที่สุดในแต่ละเรื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาความเป็นเลิศขององค์กร ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกหน่วยงานจากหลายช่องทางทั้งตัวผู้นำ ผู้ร่วมงาน ผู้มีส่วนได้เสีย มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานร่วมกันในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับหน่วยงาน บันทึก Best Practice ที่ได้เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อการศึกษา พัฒนา และเผยแพร่ในโอกาสต่อไป

ประพนธ์ ผาสุกยัต (๒๕๔๗: ๔๘) กล่าวว่า สิ่งดีๆ เกิดขึ้นจากการทำงานมากมายภายในองค์กรที่เรียกว่า Best Practice แต่คนในองค์กรกับไม่รู้ถึงสิ่งดีๆ ที่เกิดขึ้น เมื่อต้องการจะลงมือทำอะไรก็ต้องเริ่มต้นใหม่หมดทั้งๆ ที่มีเรื่องที่สามารถต่อยอดไปได้เลยโดยไม่ต้องเริ่มต้นใหม่ตั้งแต่ศูนย์เสมอไป ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งดีๆ ที่มีอยู่ในองค์กรหรือองค์กรอื่น ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้มี Best Practice ให้มากขึ้นเพื่อพัฒนางาน พัฒนาคนให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม เป็นวงจรความก้าวหน้าที่ไม่มีความสิ้นสุด แล้วนำไปเผยแพร่ให้ได้เรียนรู้กันในวงกว้าง

ความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

๑. ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๔: ๒๖๓) ให้ความหมายไว้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี

เกษม วัฒนชัย (โรงเรียนคุณธรรม, ๒๕๕๙: ๒๖) ได้ให้ความหมายคำว่า คุณธรรมไว้ว่า คุณธรรม คือ ธรรมที่เป็นคุณ หรือสภาพคุณงามความดีเริ่มตั้งแต่ความนึกคิด ความปรารถนา ความตั้งใจ คนที่มีคุณธรรม เมื่อคิดดีแล้วย่อมแสดงพฤติกรรม คือคำพูดและการกระทำที่ปรากฏออกมาแล้ว สังคมตัดสินว่าดี-จริง-และงาม

ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ (คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม, ๒๕๕๙: ๑๒) ให้คำจำกัดความว่า คุณธรรม หมายถึง ภาวะจิตใจที่เมื่อสำแดงความประพฤติออกมาแล้ว สังคมตัดสินออกมาว่า เป็นจริยะที่ดี จริง งาม ถ้าใจเราคิดดี คิดจริง และคิดงาม และประพฤติออกมาดี จริง งาม แสดงว่าคนๆ นั้นมีคุณธรรม

ประภาศรี สีหอำไพ (๒๕๓๕: ๒๑) อธิบายว่า คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมจริยธรรมที่สร้างความรู้สึกขั้วดีทางศีลธรรม มีคุณงามความดีภายในจิตใจคนจนเต็มเปี่ยมด้วยความสุข ความยินดี สรุปได้ว่า ผู้มีคุณธรรมหมายถึง ผู้ที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงาม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ถูกต้องและเป็นธรรม สอดคล้องกับหลักธรรมหรือคำสอนในพระพุทธศาสนา ซึ่งสามารถจำแนกความถูกผิดได้ สามารถอบรมสั่งสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติตามมาตรฐานของพฤติกรรมที่ถูกต้อง มีความรับผิดชอบขั้วดีตามทำนองคลองธรรม มีความตั้งใจและเจตนาที่ดีงาม

ดวงเดือน พันธุนาวิน (๒๕๔๘: ๑๑๖) ได้กล่าวถึงคุณธรรมว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณยอมรับว่าเป็นสิ่งดีงาม มีประโยชน์มากและเป็นโทษน้อย สิ่งที่เป็นคุณธรรมในแต่ละสังคมอาจจะแตกต่างกันเพราะการเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเป็นสิ่งที่ดี หรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม เศรษฐกิจ ศาสนา และการศึกษาของคนในสังคมนั้น

ทศนา แคมณี (๒๕๔๖: ๔) ได้ให้ความหมายว่า คุณธรรม หมายถึง คุณลักษณะหรือสภาวะภายในจิตใจของมนุษย์ที่เป็นไปในทางที่ถูกต้อง ดีงาม ซึ่งเป็นภาวนามธรรมอยู่ในจิตใจ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร (๒๕๔๘: ๑) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เราอาจกล่าวได้ว่า การที่จะวินิจฉัยว่า บุคคลใดมีคุณธรรมดีเด่นมากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมต้องพิจารณาโดยรวมว่า บุคคลนั้นมีอุปนิสัยและประพฤติปฏิบัติอย่างไร ดำรงตนอยู่ในกรอบของกฎหมายและศีลธรรมเพียงใด เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและสังคมอย่างไร และเป็นผู้ที่ยึดมั่นในความถูกต้องชอบธรรมเพียงใด

สรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สภาวะความดี ความงาม ความถูกต้องตามคลองธรรมที่ปรากฏในตัวบุคคลนั้น ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลในสังคม ยึดมั่นเป็นหลักประจำใจในการประพฤติปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดคุณประโยชน์ในสังคมโดยรวม

๒. ความหมายของจริยธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๕๔: ๓๐๓) ให้ความหมายคำว่า จริยธรรม ไว้ว่า ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม

พระราชวรมุนี (๒๕๒๕: ๑๒-๑๓) อธิบายความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง การดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิต ทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับ ทางกาย ทางวาจา ทางใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิต ด้านปัญญาอย่างถูกต้อง

จรัส แก้วเบ้ง (๒๕๔๖: ๙) ได้อธิบายว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติของบุคคลที่แสดงออกถึงความดีงามทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสงบสุข ความเจริญรุ่งเรือง เป็นประโยชน์ต่อสังคม และต่อการพัฒนาประเทศชาติ

วีรพงศ์ ถิ่นแสนดี (๒๕๕๐: ๒๓) ได้สรุปความหมายจริยธรรมว่า เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ และการกระทำที่ดีงามและถูกต้องของบุคคล ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดอันถูกต้องดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติในสิ่งนั้นๆ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่นโดยทั่วไปในสังคม

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง หลักเกณฑ์ แนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ซึ่งผู้ปฏิบัติตามจะประสบแต่สภาพชีวิตที่ดีที่เจริญรุ่งเรือง และสงบสุข

ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ บัญญัติถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนไทยไว้ใน มาตรา ๖ ซึ่งได้กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ให้มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น จึงเห็นว่า คุณธรรมจริยธรรม เป็นจุดมุ่งหมายสำคัญ และจำเป็นที่ถูกกำหนดไว้ในกฎหมายการศึกษาของชาติ

สรุป ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม คือ สภาพคุณงามความดีที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติของบุคคล เป็นสิ่งที่มีคุณค่า ส่งเสริมให้บุคคลที่ปฏิบัติอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) (๑๙๖๙: ๔๐๕) ได้ศึกษาและสรุปพัฒนาการทางจริยธรรมของคนมี ๖ ขั้น ได้แก่

ขั้นที่ ๑ ขั้นหลบหลีกการลงโทษ (The Punishment and Obedience Orientation) เด็กเล็กอายุต่ำกว่า ๗ ขวบ ชอบใช้หลักการหลีกเลี่ยงมิให้ได้รับโทษเป็นเหตุผลในการกระทำ หรือเขาจะเลือกกระทำในทางที่จะเกิดประโยชน์แก่ตัวเองมากกว่า

ขั้นที่ ๒ ขั้นการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation) เด็กเล็ก ๆ นั้นจะถูกผู้ใหญ่ดูว่า หรือเขียนดีเพื่อที่จะทำให้เขาทำให้ถูกหรือกระทำตนเป็นคนดี เมื่อเด็กอายุมากขึ้นระหว่าง ๗ ขวบ ถึง ๑๐ ขวบ จะมีความรู้สึกว่าเป็นของธรรมดา สำหรับการกระทำของผู้ใหญ่เด็กจะค่อยๆ เห็นความสำคัญของการได้รับรางวัลหรือคำชมเชย การสัญญาว่าจะให้รางวัลจึงเป็นแรงจูงใจให้เขากระทำความดีได้มากกว่าการดูดำหรือดูว่า จะลงโทษ

ขั้นที่ ๓ ขั้นทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (The Interpersonal Concordance or “Good Boy – Nice Girl” Orientation) เด็กที่เข้าสู่วัยรุ่นจะให้ความสำคัญแก่กลุ่มเพื่อนมาก เด็กในวัยนี้ส่วนมากจะทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่นจะเห็นด้วย เพื่อให้เป็นที่ชอบพอของเพื่อนฝูง และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน หลักการขั้นนี้จะใช้มากในเด็กอายุประมาณ ๑๓ ปี

ขั้นที่ ๔ ขั้นทำตามสังคม (The “Low and Order” Orientation) วัยรุ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์มากพอที่จะทราบว่า สังคมประกอบด้วยบุคคลต่างๆ แต่ละกลุ่มมีกฎเกณฑ์ให้สมาชิกยึดถือ บางกลุ่มมีเจ้าหน้าที่รักษากฎเกณฑ์เหล่านั้นด้วย และเขาเข้าใจในหน้าที่ของคนในกลุ่มต่างๆ และมีศรัทธาต่อกฎเกณฑ์ของกลุ่มมากพอสมควร เขามีความเข้าใจในบทบาทของคนอื่นด้วยว่าคนนั้นมีตำแหน่งอย่างนั้น การกระทำที่ถูกต้องนั้นจะพิจารณาเพื่อกลุ่มเพื่อส่วนรวมด้วย

ขั้นที่ ๕ ขั้นทำตามคำมั่นสัญญา (The Social Contract, Legalistic Orientation) บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้ จะมีการกระทำที่หลบหลีก มิให้ถูกตราหน้าว่าเป็นคนขาดเหตุผลเป็นคนไม่แน่นอนใจโลเลไม่มีหลักยึด ไม่มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน คำว่า “หน้าที่” ของบุคคลในขั้นนี้หมายถึง การทำตามที่ดีกลงหรือสัญญาไว้กับผู้อื่น โดยคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ขั้นที่ ๖ ขั้นยึดอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle Orientation) พัฒนาการทางจริยธรรมขั้นนี้จะพบในผู้ใหญ่ที่มีความเจริญทางสติปัญญาในขั้นสูง มีประสบการณ์และมีความรู้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสังคม และวัฒนธรรมของตนเอง และของสังคมอื่นๆ ในโลก บุคคลที่ใช้หลักการในขั้นนี้จะเป็นผู้ที่รับเอาความคิดเห็นที่เป็นสากลของผู้เจริญแล้ว มีสายตาหรือความคิดเห็นที่กว้างไกลกว่ากลุ่ม หรือสังคมของตนที่เป็นสมาชิกอยู่ บุคคลประเภทนี้จะมีอุดมคติหรือคุณธรรมประจำใจ

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์นั้นมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการพัฒนาทางสติปัญญาและวัยของแต่ละบุคคล โดยมีพื้นฐานความเชื่อและสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน

การพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

แนวคิดในการพัฒนาและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (๒๕๒๔: ๖๓-๖๗) ได้กล่าวถึงวิธีการส่งเสริม และพัฒนาจริยธรรมไว้ดังนี้

๑. การให้ความรู้ขั้นสูงสุด วิธีการฝึกฝนเด็กโดยใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ขั้นต่ำให้สามารถใช้หลักเหตุผลเชิงจริยธรรมในขั้นที่สูงขึ้นไป

๒. การอบรมทางศาสนา ประเพณีของผู้นับถือศาสนาพุทธ ได้เปิดโอกาสให้ชาวบ้าน โดยเฉพาะเพศชายมีโอกาสเข้ารับการอบรมทางพุทธศาสนา โดยการบวชเป็นสามเณรและภิกษุในช่วงเวลาที่แตกต่างกันตามสะดวก

๓. การให้แสดงบทบาท วิธีการนี้เกิดจากการเข้าใจว่า การที่คนเราจะเข้าใจผู้อื่นได้นั้น ต้องให้เขาได้มีโอกาสสวมบทบาทอื่นๆ นอกเหนือจากที่ตนมีอยู่ การสวมบทบาทนั้น ได้แก่ การรับเอาทัศนคติของคนอื่น การรับรู้ในความคิดและความรู้สึกของคนอื่น การนำตนเองไปอยู่ในฐานะของคนอื่นด้วย กระบวนการดังกล่าวจะทำให้มีความคิดกว้างขวาง และเกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิม ไม่ยึดอยู่แต่ตนเอง

๔. การใช้อิทธิพลของกลุ่มให้เกิดความคล้อยตาม การแสดงเหตุผลเชิงจริยธรรมเป็นการยกระดับจิตใจของเด็กนั้น อาจทำได้โดยการใช้อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนซึ่งแสดงออกทางจริยธรรมในระดับเดียวกัน

๕. การให้เลียนแบบจากตัวแบบ การใช้ตัวแบบแสดงพฤติกรรมต่างๆ ให้ผู้ถูกทดลองเห็น จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะทำให้ผู้ถูกทดลองทำพฤติกรรมนั้นๆ ตามตัวแบบได้

บุญสม โพธิ์เงิน (๒๕๓๗: ๒๑-๒๒) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนไว้ ดังนี้

๑. จัดโรงเรียนและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการสอนคุณธรรมในโรงเรียนอย่างสืบเนื่องสม่ำเสมอ

๒. ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ทุกคนในโรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ตามหน้าที่ของตนโดยสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย

๓. ดำเนินการอบรมสั่งสอนนักเรียนทั้งนอกและในห้องเรียนให้ประพฤติปฏิบัติตามหลักจริยธรรมและหน้าที่ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอสืบเนื่องไม่ขาดตอน

๔. จัดแนวปฏิบัติในด้านจริยธรรมภายนอกโรงเรียน โดยให้สัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมโรงเรียนอย่างเหมาะสม

๕. กำหนดระเบียบโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ตามหลักจริยธรรม และดำเนินการให้นักเรียนถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

๖. การสอนคุณธรรมจริยธรรมในห้องเรียน จะต้องมีการเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยให้ได้ปฏิบัติจริงและปฏิบัติจนเป็นนิสัยเป็นความสำคัญ

๗. สอดแทรกคุณธรรมในการสอนวิชาอื่นๆ และการจัดกิจกรรมทุกประเภทของโรงเรียน

๘. จัดให้มีสิ่งอุปกรณ์ในการสอนคุณธรรมตามความเหมาะสม

วีระพงศ์ ถิ่นแสนดี (๒๕๕๐: ๒๑) กล่าวว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนนั้น สามารถกระทำได้ ดังนี้

๑. เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาหลักสูตร ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม

๒. เร่งรัดการฝึกอบรมและส่งเสริมความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร

๓. ส่งเสริมให้มีการร่วมมือกันระหว่างโรงเรียน สถาบันครอบครัวและหน่วยงานอื่นๆ ในการเผยแพร่งานพัฒนาคุณธรรม

๔. ส่งเสริมให้ครอบครัวได้มีบทบาทในการเลี้ยงดูเพื่อสร้างรากฐานที่ดีงาม

๕. ส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา รวมทั้งพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาจิตใจ
๖. จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครู และบุคลากรที่อุทิศเวลาตั้งใจปฏิบัติงาน
๗. ส่งเสริมให้สื่อมวลชนทุกประเภทมีส่วนร่วมในการเผยแพร่และพัฒนาคุณธรรม
๘. จัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เด็ก จัดให้เด็กได้ปฏิบัติตามคุณธรรมอย่างสม่ำเสมอ

๙. จัดให้มีการวัดและประเมินผลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทุกขณะ

๑๐. นำผลมาปรับปรุงให้นักเรียนได้มีคุณธรรมที่สมบูรณ์

สรุป แนวทางการพัฒนาส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาครูผู้สอนเน้นวิธีการปลูกฝังอบรมคุณธรรมจริยธรรม ปรับปรุงหลักสูตรเนื้อหาการสอนคุณธรรมจริยธรรม จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อสภาพการสอนคุณธรรมจริยธรรม ทั้งครูผู้สอนและนักเรียน นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไขทั้งการสอนของครูและตัวนักเรียน เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วิธีปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

ข้าพเจ้า วุฒิจันทร์ (๒๕๒๔: ๗๖-๗๗) ได้กล่าวว่า การปลูกฝังและหล่อหลอมให้นักเรียนนักศึกษาเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมครบถ้วน สมควรตามความมุ่งหมายของการศึกษาในแผนการศึกษาแห่งชาติ จะต้องมีการดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งระบบ ทั้งนอกโรงเรียนและในโรงเรียน จะยกภาระให้แก่โรงเรียนหรือสถานศึกษาเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แหล่งหล่อหลอมจริยธรรมแก่นักเรียนนักศึกษาโดยรวม มีดังนี้

๑. บิดามารดา บ้าน หรือสถาบันครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำให้การปลูกฝังหล่อหลอมตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัว และต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการศึกษาอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆ แล้ว

๒. ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมจริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบ มากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งของผู้ใหญ่โดยตรง

๓. เพื่อนๆ ของเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรมและจริยธรรมบางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับผิดชอบต่อปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้อยตามเพื่อนๆ ได้ โดยเฉพาะในวัยรุ่นการทำอะไรตามเพื่อนจะเห็นได้ชัดที่สุด

๔. พระสงฆ์หรือผู้นำทางคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้าน ตำบลหรืออำเภอ หรือท้องถิ่นที่เด็กนักเรียนอยู่นั้น เป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น

๕. สื่อสารมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบันนี้มีบทบาทสำคัญยิ่ง ต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยมตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นักเรียนนักศึกษา หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดไปถึงภาพยนตร์ บทเพลง หนังสืออ่านเป็นทั้งเครื่องปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย

๖. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การบริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างที่ดีงามของครู อาจารย์ การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

สรุป วิธีปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จะสำเร็จลงได้ด้วยดีก็ด้วยความร่วมมือของสถาบัน ครอบครัว สมาชิกอื่นๆในครอบครัว เพื่อนๆของเด็กๆผู้นำทางคุณธรรมจริยธรรมในหมู่บ้าน สื่อมวลชนและสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน

สมพงษ์ จิตระดับ (๒๕๓๐: ๑๗๙-๑๘๐) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนไว้ ดังนี้

๑. ในการสอนคุณธรรม โรงเรียนควรเพิ่มเติมหลักธรรมและแนวทางพุทธศาสนาให้นักเรียน

๒. การส่งเสริมการปฏิบัติเป็นสิ่งที่ครูต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การยกย่องชมเชย และประกาศเกียรติคุณนักเรียนเป็นสิ่งที่ควรได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๓. การให้การอบรม หรือการให้คำแนะนำที่เกี่ยวกับจริยธรรมควรพยายามกระทำเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อมจะได้ผลและน่าสนใจกว่า

๔. โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่อยู่ใกล้ชิดกับวัดซึ่งอยู่ในชุมชนนั้น จึงควรจัดกิจกรรมที่ก่อประโยชน์แก่หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดโครงการธรรมทายาทเพื่อบวชเป็นสามเณรในระหว่างปิดภาคการศึกษา เป็นต้น

๕. โรงเรียน คณะครู ควรร่วมมือกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด เช่น พบปะ พูดคุย เยี่ยมเยียน ตลอดจนปรึกษาหารือร่วมกันตามโอกาสและความเหมาะสม ครูควรหาโอกาสติดตามผลนักเรียนแต่ละคนตามสภาพที่เกิดขึ้นในครอบครัวของนักเรียนด้วย

๖. การจัดสิ่งแวดล้อม บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน และห้องเรียนจะต้องสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยมีวินัยอยู่เสมอ ทั้งควรเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมสิ่งแวดล้อมบางอย่างให้น่าสนใจ และชวนติดตามเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมอยู่เสมอ เช่น การติดรูปการ์ตูนทางจริยธรรม คติสอนใจ การจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

๗. ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจะได้มีการร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือ กำหนดแผนงานการส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน

๘. การจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ เพื่อจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นประสบการณ์ ตลอดจนวิธีการดำเนินงานการส่งเสริมจริยธรรมระหว่างโรงเรียนหรือหน่วยงานอื่น โรงเรียนควรดำเนินการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ไม่ควรเร่งรัดหรือรีบร้อนเพื่อให้เห็นผลงานในระยะเวลานั้นๆเป็นอันขาด

๙. ควรพิจารณาบุคคลในชุมชนที่มีคุณธรรมดีเด่นมาร่วมเป็นวิทยากรบรรยาย

อารี จำปาทอง (๒๕๓๒: ๑๙) ได้กล่าวถึงแนวทางการให้การศึกษาด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ ดังนี้

๑. โรงเรียนควรต้องสร้างระเบียบประเพณีและสิ่งอื่นๆ ที่เป็นของโรงเรียนโดยเฉพาะ ตลอดจนทำโรงเรียนให้เป็นที่น่าอยู่ เช่น สะอาด เรียบร้อย ร่มรื่น เป็นต้น เพื่อมัดจิตใจของนักเรียนไว้ให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๒. นักเรียนควรได้รับการสั่งสอนให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และทำตนให้เป็นตัวอย่างก่อน
๓. กำหนดเวลาเข้าเรียนและเลิกเรียนวันหนึ่งๆนั้น เป็นกำหนดเวลานักเรียนจะต้องเรียนตามตารางสอนของครู มิได้หมายความว่า นอกเวลาดังกล่าวนี้นักเรียนจะพ้นจากความรับผิดชอบที่ต้องอบรมสั่งสอนนักเรียน
๔. วิธีสอนที่ดี คือ สอดแทรกคุณธรรมเข้าไปในวิชาต่างๆ
๕. การสอนวิชาศีลธรรม และการทำให้นักเรียนมีความประพฤติดีนั้นเป็นเรื่องของการปฏิบัติมากกว่าวิชาการ เพราะฉะนั้นการสอนในห้องเรียนจึงไม่เป็นการเพียงพอ ต้องคำนึงถึงการปฏิบัติจริงๆ นอกห้องเรียนเป็นสำคัญ
๖. กิจกรรมนอกหลักสูตรช่วยการสอนคุณธรรมได้อย่างดีที่สุด
๗. การสอนมิใช่จุดหมายปลายทางของการศึกษา สิ่งที่สำคัญกว่า คือ การสอนให้นักเรียนมีความรู้แน่นแฟ้น และการอบรมให้เป็นผู้มีความประพฤติดี

จิตถนอม กงสะเต็น (๒๕๕๒: ๒๑) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนที่นักวิชาการหลายท่านกล่าวไว้สามารถพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนนั้น จะต้องดำเนินการทุกอย่างเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยเริ่มตั้งแต่ การแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมจริยธรรมประจำโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่กำหนดแผนงานควบคุม ดูแลการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน และดำเนินการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียนโดยเน้นการปฏิบัติจริงทั้งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สถานการณ์ต่างๆและสภาพแวดล้อม รวมทั้งการประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อ แม่ ครู และคนอื่นๆในโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเกิดความรู้และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน หมายถึง การที่ครูผู้สอนดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนเพื่อปลูกฝังพฤติกรรม การปฏิบัติทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน โดยครูเป็นแม่แบบที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

วีรพงศ์ ถิ่นแสนดี (๒๕๕๐) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนสิงห์สะอาด อำเภอสหสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนขาดคุณธรรมเป็นจำนวนมาก กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้วิเคราะห์ปัญหา และกำหนดกรอบการพัฒนา คือ การสร้างความตระหนักในปัญหา และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการแก่ครูผู้ปฏิบัติการสอน โดยการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการ และการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ๔ ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความประหยัด ความกตัญญู และความรับผิดชอบ โดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และการนิเทศ กำกับติดตาม ผลการดำเนินงาน พบว่า การประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูผู้ปฏิบัติการสอนส่วนมาก เกิดความตระหนักในปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการ

จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในการบริหารจัดการเรียนการสอน และมีความต้องการในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้เหมาะสมกับบริบท ซึ่งทำให้พฤติกรรมความมีคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนพัฒนาขึ้นอยู่ในระดับพึงพอใจในทุกด้าน โดยภาพรวมนักเรียนแสดงออกถึงความมีคุณธรรมจริยธรรมดีขึ้น

จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การแก้ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนจะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ ซึ่งเป็นศาสตร์และเทคนิควิธีการที่หลากหลายซึ่งเป็นศิลปะในการฝึกฝนพัฒนา ทั้งนี้โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันดำเนินการและเอาใจใส่อย่างจริงจัง

พระครูนิวาสธรรมขันธ์ (โพธิ์ชัย) (๒๕๔๙) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน พบว่า ครูและนักเรียนมีความเห็นว่าโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในระดับมาก ทั้ง ๔ วิธี

ครูมีความเห็นว่า วิธีดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การกำหนดระเบียบปฏิบัติและการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า วิธีที่ดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเรียงจากค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ กิจกรรมของโรงเรียนที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมการกำหนดระเบียบปฏิบัติ และการควบคุมการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนควบคู่ไปกับกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน แนวทางพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของครู คือ บุคลากรทุกคนของโรงเรียนต้องร่วมมือกันอย่างเต็มที่และต่อเนื่อง กิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต้องให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากกว่าที่ดำเนินการในปัจจุบัน

ณัฐพล กล้าหาญ (๒๕๔๐) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ในนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนบ้านลำตวน ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๓๙ จำนวน ๑๕ คน ซึ่งศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมความมีวินัยในตนเอง ๔ เรื่อง คือ ๑) ความรับผิดชอบ ๒) การตรงต่อเวลา ๓) ความซื่อสัตย์ และ ๔) ความมีระเบียบวินัย ศึกษาโดยใช้วิธี การวิจัยปฏิบัติการ พบว่า จริยธรรมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าจริยธรรมความมีวินัยก่อนการพัฒนาด้วยกลุ่มสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ ลดลงต่ำกว่าความถี่ของการเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนในห้องเรียนก่อนการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และพบอีกว่า นักเรียนในชั้นเรียนร้อยละ ๘๐ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบเกินร้อยละ ๘๐ และผลจากการทดสอบทางสถิติ พบว่า

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการพัฒนาด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการพัฒนาดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ้องราชัน” เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการศึกษาวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเอกสาร ตำรา (Document Analysis) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยวิธีการถอดบทเรียน เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ของโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๖ แห่ง โดยมีกระบวนการ และวิธีการวิจัย รายละเอียด ดังนี้

๑. พื้นที่ในการวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. พื้นที่ในการวิจัย และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๑.๑ พื้นที่ในการวิจัย

พื้นที่สำหรับการศึกษาการถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยพิจารณาจาก

๑.๑.๑ การจัดนิทรรศการ แสดงผลงานด้านคุณธรรม ของโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ระหว่างวันที่ ๑๙ – ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ หอประชุมโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

๑.๑.๒ การลงพื้นที่เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ กับทางโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ

๑.๑.๓ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ จากเอกสารหลักฐาน ร่องรอยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม ของโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ

๑.๑.๔ การสังเกตจากพฤติกรรมที่ปรากฏ ทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ ของครูและนักเรียน

๑.๒ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้วิจัยกำหนดให้ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อทำการสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย

๑.๒.๑ ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑๒ คน

๑.๒.๒ ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม จำนวน ๖ คน

๑.๒.๓ ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของทางโรงเรียน จำนวน ๖

คน

๑.๒.๔ คณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียน
จำนวน ๖ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ซึ่งกำหนดเป็นแนวคำถามที่สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สถานการณ์เฉพาะหน้า หรือเพิ่มคำถามตามประเด็น (Follow-up Question) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน ๒) ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ๓) ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของทางโรงเรียน และ ๔) คณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียน เพื่อเก็บข้อมูล ๒ กลุ่ม ได้แก่

๒.๑ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน เป็นการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วย

๒.๑.๑ ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๒.๑.๒ ข้อมูลสัมภาษณ์กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒.๑.๒.๑ แนวคิด หลักการในการพัฒนา

๒.๑.๒.๒ กระบวนการ/วิธีการในการพัฒนา

๒.๑.๒.๓ กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ในการพัฒนาตามมาตรฐานและ
ตัวชี้วัด

๒.๑.๒.๔ ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

๒.๒ กลุ่มครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และคณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ประกอบด้วย

๒.๒.๑ ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

๒.๒.๒ ข้อมูลทัศนคติ พฤติกรรม การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

ด้านกระบวนการ

ด้านผลผลิต

ด้านผลลัพธ์

๓. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ในการเก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และลงพื้นที่ศึกษาบริบทของโรงเรียน เพื่อเป็นฐานในการสร้างเครื่องมือ

๓.๒ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนแรก มาประมวลและออกแบบในการสร้างแบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) เพื่อใช้เก็บข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ๑) ผู้บริหารโรงเรียน และรองผู้บริหารโรงเรียน ๒) ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ๓)

ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของทางโรงเรียน และ ๔) คณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบ การขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียน

๓.๓ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ตรวจสอบให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงแก้ไข

๓.๔ แก้ไขแบบสัมภาษณ์ตามแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

๓.๕ นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ไปเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๓.๖ วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล

๔.๑ การเก็บข้อมูลจากการศึกษา และวิเคราะห์เอกสาร (Document Analysis) เพื่อ ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) จากแหล่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาโรงเรียน คุณธรรมของโรงเรียน ตามแบบมาตรฐานและตัวชี้วัดของการนิเทศ ติดตาม โดยใช้เครื่องมือ แนวคิด ของมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม)

๔.๒ เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (ภาคสนาม) โดยใช้กระบวนการถอดบทเรียน ได้แก่ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observation) ระหว่างการจัดนิทรรศการ แสดงผลงานของโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรที่สมัครเข้าร่วมคัดเลือกโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชร ต้นแบบ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ณ หอประชุมโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี จัดบันทึกพฤติกรรม การนำเสนอผลงานด้วยวาจา เอกสารที่แสดงผลงาน การตอบคำถาม และร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พบเห็นตามสภาพจริง ปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงาน การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ในการเข้าร่วมประเมินโรงเรียนคุณธรรม นนทบุรี เกิดไต่ถามราชน ระดับเพชรต้นแบบ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ผู้วิจัยค้นหา ข้อมูลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมิน โดยการสนทนา กลุ่ม (Focus Group Discussion) สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหาร และรองผู้บริหารโรงเรียน เพื่อหาข้อมูลทั่วไปของทางโรงเรียน แนวคิดหลักในการพัฒนา กระบวนการ/วิธีการในการพัฒนา กระบวน ผลผลิต และผลลัพธ์ในการพัฒนา ตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ รวมไปถึงปัจจัย เงื่อนไข เพื่อค้นหาแนวทางในกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของ ทางโรงเรียน ส่วนผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นครูครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม และคณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ใช้วิธีการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) คือ ข้อมูลทัศนคติ พฤติกรรม การพัฒนาโรงเรียน คุณธรรม ตามมาตรฐานทั้ง ๓ ด้าน ๗ หัวข้อและตัวชี้วัดทั้ง ๒๘ ข้อ เพื่อให้เปิดเผยกระบวนการ ทำงาน วิธีการ อย่างตรงไปตรงมา โดยไม่ปิดบัง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาทำการจัดแยก เป็นเรื่องๆ (Themes) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จำแนกข้อมูลทั่วไป ข้อมูล กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามมาตรฐาน และตัวชี้วัด สรุปเนื้อหาทั้งที่เป็นข้อมูลเชิง ปริมาณและคุณภาพ ภาพถ่าย สารสนเทศ ประกอบคำอธิบาย ทำการสกัดออกเป็น กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนนั้นๆ

สรุปการเก็บรวบรวมข้อมูลมี ดังนี้

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ร่องรอยต่าง ๆ รวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ของทางโรงเรียน เช่น แผนงาน/โครงการ กิจกรรมส่งเสริมความดี โครงการคุณธรรมของนักเรียน ภาพถ่ายการเข้าร่วมกิจกรรม เกียรติบัตร รางวัล เป็นต้น

๒. เก็บข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของครู และนักเรียน ตลอดจนบุคลากรต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

๓. ตรวจสอบจากเอกสารสรุปรายงานความก้าวหน้า (Progress report) ของทางโรงเรียน

๔. เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ในการลงพื้นที่ที่ตรวจเยี่ยมโรงเรียน มีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม ครูที่มีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มีการประชุมกลุ่มย่อยผู้ให้ข้อมูล และพูดคุยสอบถามนักเรียน ทั้งที่เป็นแบบกลุ่ม และรายบุคคล

๕. การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

๒. การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เนื่องจากการถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน ระดับเพชรต้นแบบ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดกลุ่มตามประเด็นสาระที่สอดคล้อง หรือแตกต่างกัน การถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยสรุปประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ แล้วมีการตัดตัวอย่างคำพูดของกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูล ทั้งนี้ การตัดตัวอย่างคำพูด จะเลือกเฉพาะข้อความที่เป็นตัวแทนสำคัญของกลุ่มเป้าหมาย เพียงบางคนเท่านั้น เพื่อใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนสาระสำคัญในการวิจัย

บทที่ ๔

วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง การถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ้องคราชน” มีโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ เข้าร่วมถอดบทเรียน ดังนี้

๑. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๒. โรงเรียนศรีสังวาลย์ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน
๓. โรงเรียนวัดเชิงเลน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต ๒
๔. โรงเรียนติมาอุปถัมภ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต ๒
๕. โรงเรียนวัดบางไกรนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต ๑
๖. โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลวนาราม สังกัดเทศบาลตำบลปลายบาง

๑. วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

๑. ชื่อสถานศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี
 สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
 ที่ตั้ง ๕๔ ถนนรัตนธิเบศร์ ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
 โทรศัพท์ ๐-๒๕๘๙-๑๑๓๓ โทรสาร ๐-๒๕๘๙-๙๘๘๙
 E-mail sbacnon@sbacnon.ac.th www.sbac.ac.th
๒. ชื่อผู้รับใบอนุญาต ดร.ประสาน ประวัตรุ่งเรือง
 ชื่อผู้จัดการ นางประนอม วิโรจน์วรรณ ดร.พรพิมล ประวัตรุ่งเรือง
 ชื่อผู้อำนวยการ ดร.ประสาน ประวัตรุ่งเรือง
๓. จำนวนครู ๙๒ คน (ชาย ๔๓ คน / หญิง ๔๙ คน)
๔. จำนวนนักศึกษา ๓,๐๘๓ คน (ชาย ๑,๕๒๒ คน / หญิง ๑,๕๖๑ คน)
๕. จำนวนบุคลากรสายการศึกษา ๓๖ คน (ชาย ๑๔ คน / หญิง ๒๒ คน)
๖. ระดับการศึกษาที่เปิดสอน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ
 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

๑.๑ สถานศึกษามีแผนงานโครงการ/กิจกรรม เพื่อส่งเสริมการขับเคลื่อนสถานศึกษาคุณธรรม ซึ่งผู้บริหาร ครูบุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนรับทราบแผนงานคุณธรรมเพื่อเตรียมการดำเนินงานของสถานศึกษา มีการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี ได้ดำเนินงานตามแนวทางของ มูลนิธิยุวสถิรคุณ (มยส.) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ – ปัจจุบัน โดยวิทยาลัยมี Model คุณธรรม SBAC Model ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรม ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน/นักศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน สอดคล้องกับสภาพปัญหาของสถานศึกษาอย่างชัดเจน โดยมุ่งเน้นนักเรียน/นักศึกษา เพื่อให้มีคุณธรรมดังนี้ มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีจิตอาสา มีความพอเพียง ทำให้เกิดคุณธรรมอัตลักษณ์ คือ “รับผิดชอบดี มีวินัย จิตอาสา ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

๑.๒ สร้างครูแกนนำและผู้เรียนแกนนำของสถานศึกษา โดยให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในองค์กร ซึ่งทางวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี ได้จัดการอบรมประจำปีการศึกษาให้กับผู้เรียนและครูบุคลากร พร้อมทั้งส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรม การสัมมนา ประชุมเครือข่ายเพื่อขับเคลื่อนงานส่งเสริมคุณธรรม และสามารถนำความรู้มาปฏิบัติตามแผนงานคุณธรรมได้ครบถ้วนทุกโครงการ

๑.๓ มีการนิเทศ ติดตามและส่งเสริมอย่างเป็นระบบพร้อมทั้งรายงานผลอย่างต่อเนื่อง โดยทางมูลนิธิ ยุวสถิรคุณจะติดตามประเมินโครงการโรงเรียนคุณธรรมทุกภาคเรียน

๑.๔ มีการนำผลการนิเทศ ติดตาม และส่งเสริมไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องชัดเจน เป็นรูปธรรม ไม่ว่าจะเป็นการนำโครงการคุณธรรมนำไปสู่ชุมชน สถานประกอบ มากยิ่งขึ้น

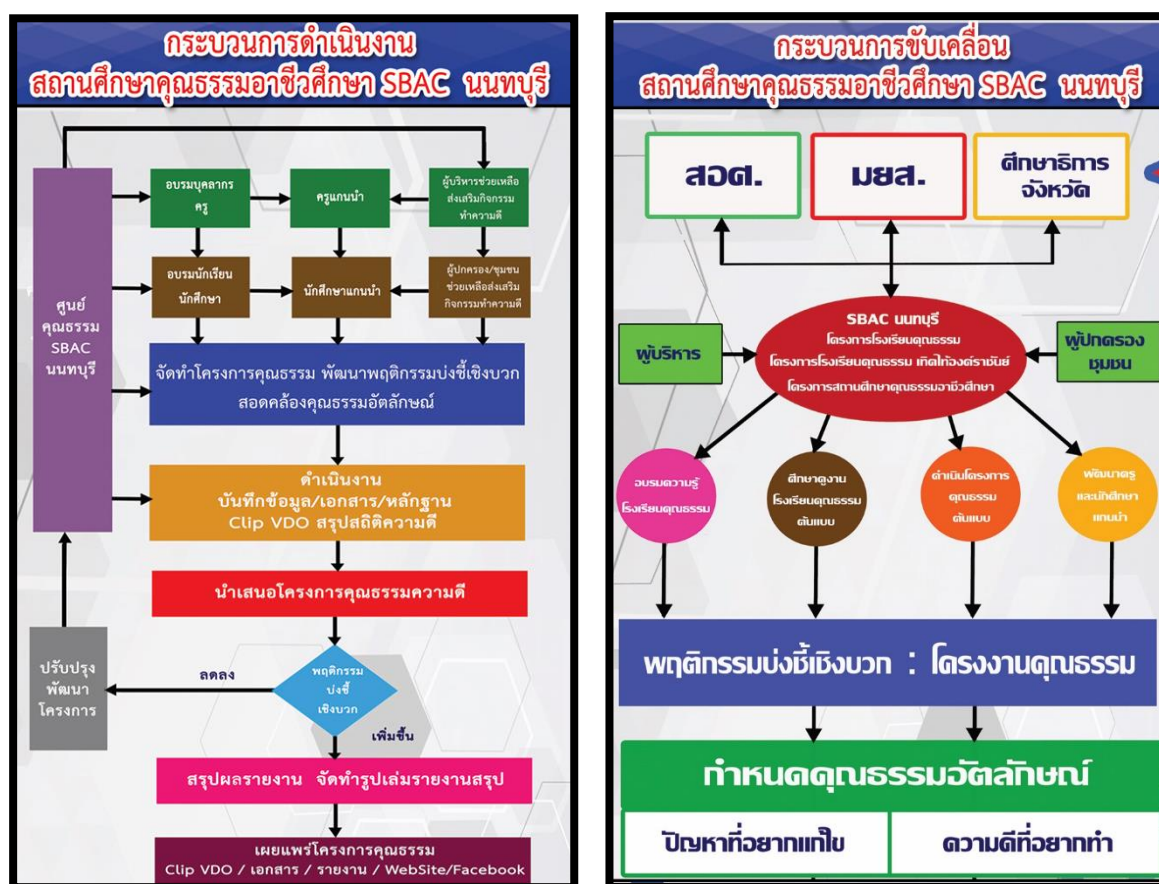
๒ มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒.๑ มีศูนย์ประสานงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา และคณะกรรมการการระดับวิทยาลัย มีการทำความร่วมมือระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (MOU) คณะกรรมการมีส่วนร่วมพัฒนาสถานศึกษา

๒.๒ มีคณะกรรมการ คณะทำงาน ระดับแผนกวิชา ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นการเชื่อมโยง การทำงานของทุกฝ่ายให้บรรลุตามแผนปฏิบัติงานที่กำหนด โดยการจัดการประกวดโครงงานคุณธรรมห้องเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนได้ร่วมมือในการจัดทำโครงงานของห้องตนเอง และนำเข้าร่วมประกวด

๒.๓ คณะทำงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตาม และส่งเสริมโดยใช้โครงการ/กิจกรรมคุณธรรม เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา

๒.๔ มีการนำผลสำเร็จตามคุณธรรมอัตลักษณ์โครงการ/กิจกรรม ไปเผยแพร่ให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทราบ ทั้งทางด้านการสาร สื่อสร้างสรรค์วีดีโอ ทางเว็บไซต์ของวิทยาลัย และนำส่วนที่ต้องไปปรับปรุงแก้ไข มาพัฒนาสถานศึกษาคุณธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

แผนภาพที่ ๑ กระบวนการดำเนินงานสถานศึกษาคุณธรรมอาชีวศึกษา SBAC นนทบุรี

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

๓.๑ กิจกรรมโครงการ/กิจกรรมระดับนักเรียน นักศึกษา

วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี ได้ดำเนินโครงการวิทยาลัยคุณธรรมต้นแบบ และได้จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา และเพิ่มความสุขของนักเรียน นักศึกษา ผลที่ได้รับ นักเรียน นักศึกษา เข้าร่วมกิจกรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เห็นได้จากกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑) โครงการสวมหมวกนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ที่นักเรียน นักศึกษาปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงความถูกต้องเกรงกลัวต่อการกระทำผิดและปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ตรงต่อเวลา ในการปฏิบัติกิจกรรม ดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล รอบคอบ มีคุณธรรม วางแผนงานและการใช้ชีวิตประจำวันบนพื้นฐานของความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม ยอมรับและปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งมีนักเรียน นักศึกษา ที่เดินทางมาเรียนด้วยรถจักรยานยนต์ส่วนตัว ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ที่กำหนดไว้ คือ รับผิดชอบดี มีวินัย ให้ความร่วมมือในการสวมหมวกนิรภัยทั้งผู้ขับขี่ และผู้ซ้อนคิดเป็นร้อยละ ๙๘ ของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

๒) กิจกรรมยิ้มไหว้ ทักทาย นักศึกษาเกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และความนอบน้อม ในกิจกรรมช่วงเช้า ตั้งแต่การยืนประจำจุดหน้าประตู เพื่อทักทายเพื่อน พี่ น้อง นักเรียน นักศึกษา และครูอาจารย์ และยังรู้จักการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม มีความสามัคคี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ที่กำหนดไว้ คือ รับผิดชอบดี มีวินัย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

๓) กิจกรรมจิตอาสาพาสะอาด โดยนักเรียน นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม เพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้าง สิ่งที่ดีงามของส่วนรวม สถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น ไม่หวังผลตอบแทน พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรค จากกิจกรรมที่ทำเพื่อทำงาน หรือกิจกรรมให้สำเร็จตามเป้าหมาย ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ที่กำหนดไว้ คือ จิตอาสา ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของนักเรียน นักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม

กิจกรรมย้้มไหว้ – ทักทาย รุ่นน้องไหว้รุ่นพี่ รุ่นพี่รับไหว้รุ่นน้อง

กิจกรรมสวมหมวกนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ในการขับขี่รถจักรยานยนต์

กิจกรรมจิตอาสาพาสะอาด

๓.๒ กิจกรรมโครงการ/กิจกรรมระดับครู และบุคลากร ผู้บริหาร

ครู และบุคลากรเข้าร่วมโครงการ และเข้ารับการอบรมทุกครั้งตามแผนงาน/โครงการ ที่ได้กำหนด จึงทำให้ครู และบุคลากรมีคุณธรรม ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย เห็นได้จากกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑) โครงการสวมหมวกนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ครู และบุคลากรทำตามกฎหมายจราจร สวมใส่หมวกนิรภัยทุกครั้งทั้งคนขี่ และคนซ้อน ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัยที่กำหนดไว้ คือ “รับผิดชอบดี มีวินัย จิตอาสา ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของครู และบุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรม

๒) กิจกรรมยิ้มไหว้ ทักทาย ครู บุคลากรได้จัดทำกิจกรรมในแผนก ต่อยอดจากเอกลักษณ์ของวิทยาลัย เพื่อให้เกิดมิตรสัมพันธ์ที่ดี และการติดต่อประสานงาน ในองค์กรที่ดียิ่ง คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของครู และบุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรม

๓) กิจกรรมจิตอาสาพาสะอาด ที่ครู และบุคลากรช่วยกันดูแลความสะอาดของวิทยาลัย ดูแลกำกับการทำความสะอาดของนักเรียนในห้องเรียนทุกคาบรายวิชา และมีจิตอาสาในการดูแลปิดไฟ ปิดแอร์ในห้องเรียน ห้องปฏิบัติการที่ไม่ได้ใช้ เพื่อลดค่าทรัพยากรของวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของครู และบุคลากรที่เข้าร่วมกิจกรรม

ครู และบุคลากรเข้าร่วมการอบรมการขับขี่ สวมหมวกนิรภัย

กิจกรรมยิ้มไหว้ ทักทาย ครูและบุคลากร ร่วมกิจกรรม และมีโครงการในแผนกอย่างชัดเจน

กิจกรรมจิตอาสาพาสะอาด

จากกิจกรรมภายใต้โครงการวิทยาลัยคุณธรรม ผู้บริหารเข้าร่วมกิจกรรม และเข้ารับการอบรมทุกครั้งตามแผนงาน/โครงการ ที่ได้กำหนด จึงทำให้ผู้บริหารมีคุณธรรม ตรงตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย โครงการจิตอาสาพาสะอาด ที่ผู้บริหารได้สนับสนุน และเข้าร่วมกิจกรรมในการมอบทุนการศึกษา มอบอุปกรณ์กีฬา ทำความสะอาดในเขตชุมชน และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ และพึงพอใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โครงการยิ้มไหว้ทักทาย ผู้บริหารจะเชิญชวน และกระตุ้นด้วยการทักทาย ยิ้มแย้ม กับครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ก่อนเสมอ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของผู้บริหารที่เข้าร่วมกิจกรรม

๔. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

๔.๑ กิจกรรมโครงการ/กิจกรรมระดับนักเรียน นักศึกษา

จากกิจกรรมโครงการสวททมนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ นักเรียนให้ความร่วมมือในกิจกรรม คิดเป็น ร้อยละ ๙๘ แต่มีจำนวน ร้อยละ ๒ ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามโครงการได้ ด้วยสาเหตุผู้ซัดนไม่สวททมนิรภัย จอดแวงรับผู้ซัดนโดยบังเอิญ และจากกิจกรรมโครงการจิตอาสาพาสะอาดโครงการยิ้มไหว้ ทักทาย โครงการสวททมนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ นักเรียน นักศึกษาได้ดำเนินตามกิจกรรมโดยไม่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย ทำให้เราเห็นได้ว่า นักเรียน นักศึกษาเคารพกฎหมายจราจร ปัญหาของการถูกปรับซัดนที่ไม่สวททมนิรภัยลดลง ปัญหาเกิดอุบัติเหตุจึงได้รับอันตรายถึงชีวิตลดน้อยลง ปัญหาเรื่องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เห็นแก่ตัว เข้ากับสังคมเพื่อน ผู้ร่วมงานไม่ได้ลดน้อยลง

๔.๒ กิจกรรมโครงการ/กิจกรรมระดับครู และบุคลากร ผู้บริหาร

จากกิจกรรมโครงการจิตอาสาพาสะอาด โครงการยิ้มไหว้ ทักทาย โครงการสวททมนิรภัย ๑๐๐ เปอร์เซนต์ ครู และบุคลากร ผู้บริหารได้เข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนครู และบุคลากร ผู้บริหาร ทำให้ไม่มีพฤติกรรมขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของวิทยาลัย

ครู และบุคลากร ผู้บริหารเข้าร่วมกิจกรรม

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

ทางคณะกรรมการศูนย์ประสานงานสถานศึกษาคุณธรรมวิทยาลัยจะเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ ติดตามและประเมินการดำเนินกิจกรรมของครู นักเรียน ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เป็นไปตามที่กำหนด เห็นได้จากสถิติการเข้าร่วมกิจกรรมการอบรม การประชุม การดำเนินโครงการ กิจกรรม ผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียน นักศึกษาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประสานงาน แจ้งสถานที่ ที่ต้องการให้ทางวิทยาลัยได้ช่วยแก้ไข ปรับปรุงปัญหา และร่วมสนับสนุนในการบริจาคสิ่งของ ในการทำกิจกรรม

คณะกรรมการศูนย์ประสานงานสถานศึกษาคุณธรรมวิทยาลัย ได้ประชาสัมพันธ์ และทำจดหมายในการเชิญองค์กร และชุมชนภายนอก เข้ามามีบทบาท รับรู้เป้าหมายด้านคุณธรรมของวิทยาลัย โดยได้รับความร่วมมือจากองค์กรภายนอก ในการเข้ามาอบรมให้ความรู้เรื่องคุณธรรม กฎหมายจราจร และยังส่งครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษาไปร่วมเสวนา เรื่องของคุณธรรม เพื่อนำความรู้ สิ่งที่ได้รับมาพัฒนาในโครงการ กิจกรรมให้ดีขึ้น

นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง ครู บุคลากร และผู้บริหาร

ร่วมดำเนินการตามแผนการดำเนินงาน/กิจกรรม

ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้เรื่องคุณธรรมกับชุมชนภายนอก

ชุมชนภายนอก เข้ามาฝึกอบรมรับรู้เป้าหมายด้านคุณธรรมของวิทยาลัย

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๖. มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

วิทยาลัยได้มีการจัดการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมผนวกไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน จัดทำแผนการเรียนรู้รายวิชาหน้าที่พลเมือง วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด วิชาล้งงานและสิ่งแวดล้อม วิชาจิตอาสา วิชาเศรษฐกิจพอเพียง วิชาโครงการวิชาชีพ โดยในแต่ละรายวิชาจะสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในบทเรียน เช่น วิชาหน้าที่พลเมือง ฝึกให้นักเรียนมีความอ่อนน้อม ถ่อมตน ยิ้มไหว้ทักทาย มีประชาธิปไตย วิชาวิทยาศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิด ฝึกทำน้ำหมักชีวภาพ เพื่อเป็นปุ๋ยใช้รดน้ำต้นไม้ ใส่ในห้องน้ำ และบ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อลดกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ วิชาล้งงานและสิ่งแวดล้อม และวิชาจิตอาสา เพื่อรณรงค์การรักษาสิ่งแวดล้อม พัฒนาความสะอาด ชุมชน วัด โรงเรียน แบ่งปันความรู้และความสุขสู่ชุมชน วิชาเศรษฐกิจพอเพียง ฝึกให้นักเรียน นักศึกษาปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ การปลูกผักแนวตั้ง และเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อให้นักเรียน นักศึกษาไปปรับใช้กับที่บ้าน วิชาโครงการวิชาชีพ เพื่อพัฒนาวิชาชีพสู่ชุมชน เช่นการออกแบบ เว็บไซต์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีให้แก่ชุมชน และจากกิจกรรมยิ้มไหว้ ทักทายที่แสดงถึงความอ่อนน้อมของครู และบุคลากรของวิทยาลัย และรายวิชาหน้าที่พลเมือง ฝึกให้นักเรียนมีความอ่อนน้อมถ่อมตน ยิ้มไหว้ทักทาย มีประชาธิปไตย สะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องของเอกลักษณ์ของวิทยาลัย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมองค์กรอย่างชัดเจน

วิทยาลัยได้จัดทำนวัตกรรมในการเผยแพร่สู่สาธารณะ วารสารร่วมโทรอิเล็กทรอนิกส์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรีจากเว็บไซต์ของวิทยาลัย สื่อสร้างสรรค์วีดีโอ แผ่นพับ ได้รับเชิญเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่ให้ความรู้ในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ได้รับการคัดเลือกเพื่อไปเผยแพร่โรงเรียนคุณธรรมในระดับประเทศ ณ จังหวัดระยอง และจังหวัดปทุมธานี ได้รับเชิญให้เป็นวิทยากรนำความรู้ในเรื่อง คุณธรรม จริยธรรม ไปสู่โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตนนทบุรี

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

วิทยาลัยได้จัดการประกวดโครงงานคุณธรรมห้องเรียน และจัดนิทรรศการนำเสนอโครงการ วิทยาลัยคุณธรรมต้นแบบ เป็นประจำทุกปีการศึกษา พร้อมเผยแพร่สู่สาธารณะ วารสารร่วมโทร วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ของวิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรีจากเว็บไซต์ของวิทยาลัย สื่อสร้างสรรค์วีดีโอ แผ่นพับ และเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ นักเรียน นักศึกษาได้เข้าใจ มีสถานที่ เพื่อจัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เช่น ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรมห้องจริยธรรม เพื่ออำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับโครงการวิทยาลัย คุณธรรม และสร้างคุณธรรมอัตลักษณ์จากที่พบเจอปัญหา แล้วต้องการนำมาพัฒนาให้นักเรียน นักศึกษา มีคุณธรรมที่ดีขึ้น และเข้าร่วมการแข่งขันเพื่อประเมินประสิทธิภาพของวิทยาลัย

ในกิจกรรมที่มีการพัฒนาต่อยอด มาจากโครงการวิทยาลัยคุณธรรมต้นแบบ ได้แก่ โครงการโรงเรียนคาร์บอนต่ำ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero waste school) โครงการส่งเสริมคุณธรรม และวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน จนได้รับรางวัลและนำข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงแก้ไข ให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อเป็นการการันตีในคุณภาพ และมาตรฐานของวิทยาลัยคุณธรรมต้นแบบได้อย่างชัดเจน

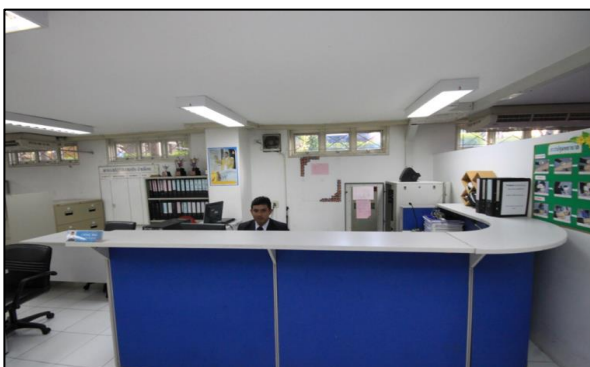
จัดทำนวัตกรรม สื่อ เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ

ร่วมเป็นวิทยากร ในการให้ความรู้คุณธรรม จริยธรรม

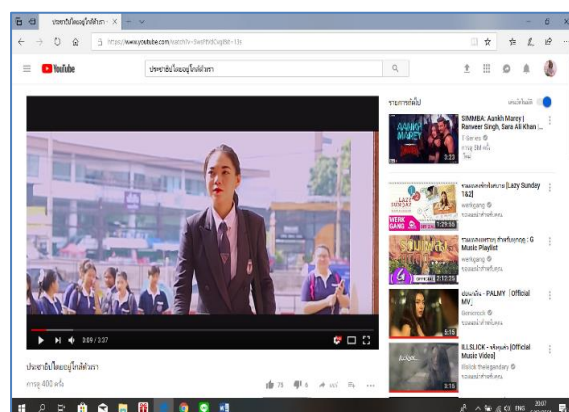
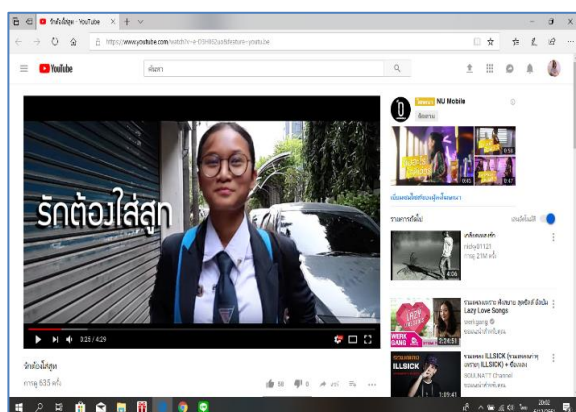
ร่วมมือกับองค์กรภายนอก เพื่อนำความรู้มาปรับใช้กับโครงการคุณธรรมวิทยาลัย

แหล่งเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดแหล่งการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้โครงการคุณธรรมวิทยาลัย และสถานที่ปฏิบัติงานแกนนำคุณธรรม

จัดทำสื่อ เพื่อร่วมการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม และวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน

โครงการโรงเรียนคาร์บอนต่ำ โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero waste school)

๒. โรงเรียนศรีสังวาลย์

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

๑.๑ โรงเรียนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี/โครงการ/กิจกรรม ด้านคุณธรรมที่เป็นระบบต่อเนื่อง

โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันวางแผนจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ให้ทุกฝ่ายจัดทำโครงการแบบบูรณาการกิจกรรมด้านคุณธรรมเข้าสู่โครงการทุกโครงการในแผนโครงการปฏิบัติการประจำปี และการทำงานปกติของโรงเรียนก็จะมีการประชุมชี้แจงมอบหมายงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

แผนภาพที่ ๖ กระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โรงเรียนศรีสังวาลย์

๑.๒ โรงเรียนดำเนินการค้นหาปัญหา สาเหตุ กำหนดคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก (คุณธรรมอัตลักษณ์) และกำหนดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ ครอบคลุมทั้ง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน

โรงเรียนสำรวจปัญหา สาเหตุ และระดมความคิด ทั้ง ๓ กลุ่ม ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มาพิจารณาร่วมกันและจัดทำตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเพื่อให้ทุกกลุ่มรับรู้และปฏิบัติตามแต่ละด้าน

ตารางที่ ๑ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนศรีสังวาลย์

ตารางคุณธรรมอัตลักษณ์			
คุณธรรม เป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก		
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
ความ รับผิดชอบ	๑.เสียสละเวลาในการ ปฏิบัติงาน ๒.รับผิดชอบต่อนโยบายที่ วางไว้ ๓.ดูแลเอาใจใส่ ผู้ใต้บังคับบัญชา	๑.ส่งงานตามกำหนดเวลา ๒.เข้าสอนตรงเวลา ๓.อุทิศเวลาในการทำงาน	๑.รู้จักหน้าที่ของตนเอง ๒.มีความอุตสาหะในการเรียน ๓.เป็นพลเมืองที่ดีของครอบครัวและสังคม
มีวินัย	๑.ตรงต่อเวลา ๒.แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ๓.มีความเป็นผู้นำ	๑.ตรงต่อเวลา ๒.แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ๓.มีความอดทนขยันหมั่นเพียร จิตใจเข้มแข็ง	๑.ตรงต่อเวลา ๒.แต่งกายถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย ๓.เพื่อนช่วยเพื่อน พี่ช่วยน้อง
มีสัมมาคารวะ	๑.มีกัลยาณมิตรต่อ ผู้ใต้บังคับบัญชา ๒.เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบ เห็น ๓.มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี	๑.มีกัลยาณมิตรต่อเพื่อนร่วมงาน และผู้รับบริการ ๒.ยิ้มไหว้ทักทายด้วยไมตรี ๓.เป็นแบบอย่างที่ดี	๑.พูดจาสุภาพ มีกาลเทศะ ๒.มีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน ๓.ยิ้มไหว้ทักทายด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาและส่งเสริม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ให้มีความสุข ยิ้มแย้ม แจ่มใสทักทาย ได้ตอบอย่างมีสัมมาคาราวะ รวมทั้ง สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ คุณธรรมอัตลักษณ์หรือตามกรอบแนวคิดของโรงเรียนผ่านโครงการคุณธรรมและกิจกรรมอื่นๆ ขับเคลื่อนโดยผู้บริหารเชื่อมโยงการทำงานของทุกฝ่าย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานอย่างสร้างสรรค์ โดยมี ๔ กิจกรรม ดังนี้

๑. กิจกรรมตักบาตรทำบุญ หนุนน้ำจิตใจ ไฟหาธรรมะ

๒. กิจกรรมทำสมาธิก่อนเรียน

๓. ดอกบัวบูชาวันทาพระพุทธรองค์

๔. กิจกรรมยิ้มไหว้ทักทายกัน

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีการพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

- **นักเรียน** มีการพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนและมีการลงมือปฏิบัติทำงานเป็นทีมโดยใช้กระบวนการกลุ่มรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความอดสาหะในการเรียน เป็นพลเมืองที่ดีของครอบครัวและสังคม ตรงต่อเวลา แต่งกายถูกระเบียบ สะอาดเรียบร้อย เพื่อนช่วยเหลือเพื่อน พี่ช่วยน้อง พุดจาสุภาพ มีกาลเทศะ มีกิริยาอ่อนน้อมถ่อมตน ยิ้มไหว้ทักทายด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส

- ครู ครูผู้สอนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีแผนการสอนที่มีกิจกรรมบูรณาการสอดแทรก คุณธรรม เข้าสอนตรงเวลา มีความกัลยาณมิตรต่อนักเรียน เสียสละอุทิศเวลาในการทำงาน ทำงาน ด้วยใจมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีความเมตตา เป็นแบบอย่างที่ดี ยิ้มไหว้ทักทาย แต่งกายสะอาดสุภาพ เรียบร้อย

- ผู้บริหาร มีความเป็นผู้นำในการขับเคลื่อนนโยบาย บริหารงานแบบมีส่วนร่วม เสียสละ เวลาในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบ ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีกัลยาณมิตร มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี แต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้พบเห็น

๔. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

ผู้บริหาร ครู และนักเรียน มีการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ตามบทบาทหน้าที่และระเบียบวินัยของโรงเรียน เช่น ตรงต่อเวลา พุดจาสุภาพ แต่งกายถูกระเบียบ สะอาด เรียบร้อย มีกาลเทศะ ยิ้มไหว้ทักทาย ยิ้มแย้มแจ่มใส ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

- โรงเรียนมีการประชุมของผู้บริหาร ครูและบุคลากร กำหนดนโยบาย วางแผน ดำเนินงาน ตามแผนการปฏิบัติการประจำปี การดำเนินงานในโรงเรียนมีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ของทุกกลุ่มงาน

แผนภาพที่ ๘ กระบวนการมีส่วนร่วมการพัฒนาคุณธรรม

- โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ข้อมูล ระดมความคิด พิจารณา ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

- โรงเรียนดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน) ดังนี้

กิจกรรมส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์

วันคล้ายวันสวรรคตของสมเด็จพระเจ้า

วันแม่แห่งชาติ

กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

กิจกรรมสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมไทย

วันลอยกระทง

วันไหว้ครู

กิจกรรมการสอนพระพุทธศาสนา(ทุกวันอังคาร)

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๖. มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

โรงเรียนได้จัดกิจกรรมบูรณาการฐานการเรียนรู้เชื่อมโยงเนื้อหาสาระของครูผู้สอนทั้ง ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นอนุบาล จัดนิทรรศการและเปลี่ยนเรียนรู้ มีการปฏิบัติจริงผ่านกิจกรรมต่างๆอย่างหลากหลายสอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน เช่น การทำงานกลุ่ม การทำโครงการ การศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามความสนใจ ผสมผสานการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ผ่านโครงการ/กิจกรรมของโรงเรียน ในหัวข้อ ตามรอยโครงการตามพระราชดำรินหลวง รัชกาลที่ ๙ ดังนี้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
ฐานการเรียนรู้สารานุกรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
ฐานการเรียนรู้กักเก็บน้ำด้วยแก้มลิง

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
ฐานการเรียนรู้ฝนหลวง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ฐานการเรียนรู้ชลประทาน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมฯ
ฐานการเรียนรู้เมล็ดพันธุ์จากผืนดิน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ-ดนตรี
ฐานการเรียนรู้ละครศิลป์

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ
ฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มเทคโนโลยี
ฐานการเรียนรู้การศึกษาทางไกล

อนุบาล
ฐานการเรียนรู้กังหันน้ำชัยพัฒนา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
ฐานการเรียนรู้กีฬาสร้างคน คนสร้างชาติ

แผนภาพที่ ๙ องค์ความรู้ นวัตกรรม สร้างเสริมคุณธรรม

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

โรงเรียนมีการจัดทำโครงการ สร้างคนดีสู่สังคม ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ดี รู้จักแบ่งปัน เป็นจิตอาสา ร่วมกันคิดสร้างสรรค์ "กิจกรรม ดังกล่าวจะสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และสอนให้นักเรียนตระหนักถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พร้อมทั้งฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการเผยแพร่โครงการสู่สาธารณะ ในรูปแบบ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุทัศน์ เว็บไซต์ Youtube ซึ่งมีอยู่ ๒ กิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมธนาคารจิตอาสา

กิจกรรมนิทานสนามหญ้า

แผนภาพที่ ๑๐ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม

ข่าวประชาสัมพันธ์Uncategorized

ศูนย์คุณธรรมฝึกโรงเรียนศรีสังวาลย์ ร่วมสร้างคนดีสู่สังคม ผ่านกิจกรรม นิทานสนามหญ้า "สร้างนักคิด"

Like 0 Share

Tweet G+

ดีซี คอนซัลแทนส์ —

ศูนย์คุณธรรม เดินหน้าสร้างคนดีสู่สังคม ล่าสุด ร่วมกับ โรงเรียนศรีสังวาลย์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัด นนทบุรี ซึ่งเป็น โรงเรียนสอนนักเรียนพิการ ภายใต้มูลนิธิธรรมาภิบาล ในการ พระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จัด โครงการศรีสังวาลย์ สร้างคนดีสู่สังคม กิจกรรมนิทานสนามหญ้า "สร้างนักคิด" กระตุ้นทักษะในการทำงาน ด้านการพูด การพากษ์ การกล้าแสดงออก การเขียน การวาดรูป และส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีจิตอาสา ร่วมกันคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำทักษะที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตน

ดร. จีวีรัตน์ เกษตรสุนทร ผู้อำนวยการศูนย์คุณธรรมเปิดเผยว่า ศูนย์คุณธรรมและโรงเรียนศรีสังวาลย์ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาเด็กพิการโดยมีผู้ปกครองเป็นส่วนสำคัญ ทั้งนี้การให้ทักษะความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาบุตรหลานเป็นสิ่งที่เราให้ความสำคัญ รวมถึงการส่งเสริมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้นักเรียนเกิดทักษะ

อย่างต่อเนื่องโดยทีมงานมืออาชีพ และเชื่อมโยงในการถ่ายทอดความคิดผ่านนิทาน จึงทำให้เกิดกิจกรรมนิทานสนามหญ้า "สร้างนักคิด" ขึ้น เพื่อกระตุ้นทักษะในการทำงาน ด้านการพูด การพากษ์ การกล้าแสดงออก การเขียน การวาดรูป และส่งเสริมจินตนาการของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้มีจิตอาสา มาร่วมกันคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำทักษะที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดของตนเอง

๓. โรงเรียนวัดเชิงเลน

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียนโดยเริ่มจาก

๑.๑ การสื่อสารสร้างความเข้าใจ

ผู้บริหารโรงเรียนวัดเชิงเลน มีแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมด้วยการ จัดประชุมชี้แจงการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมให้กับผู้เกี่ยวข้อง สร้างความรู้ ความเข้าใจในการทำงานร่วมกันของคณะทำงานทุกฝ่าย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองนักเรียน รวมถึงนักเรียนทุกคนเพื่อชี้แจงให้ทุกฝ่ายเข้าใจถึงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน ตามแนวทางการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของมูลนิธิยุวสถิรคุณที่ชัดเจน ด้วยการพัฒนาคุณธรรมภายใต้ข้อมูลสำคัญของโรงเรียน สภาพความเป็นจริงของนักเรียน ครู โรงเรียน ผู้ปกครอง บริบทและภูมิสังคมของโรงเรียน และชี้แจงอธิบายให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความตระหนัก เข้าใจในพระราชประสงค์ในการ “ช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมือง” และสมัครใจยอมรับร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เพื่อความสุขของทุกคนในโรงเรียน

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการแต่งตั้งและมอบหมายงานให้กับคณะทำงานในการวางแผน การปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงจนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยภายในของโรงเรียน ได้แก่ จุดแข็ง (ปัจจัยส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้มีคุณภาพ) และจุดอ่อนหรือข้อด้อยของโรงเรียน รวมทั้งวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ โอกาส (สภาพภายนอกที่เอื้อให้โรงเรียนมีผลงาน เช่น ประชาชนต้องการให้ลูกหลานมีอาชีพ โรงเรียนจึงควรให้ความรู้ด้านทักษะอาชีพ เป็นต้น) และสภาพภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของโรงเรียน เช่น เศรษฐกิจไม่ดี ชุมชนยากจนมาก เป็นต้น รวมทั้งพิจารณาทบทวน วิสัยทัศน์ ปรัชญาต่างๆ ของโรงเรียนด้วย เพื่อให้โรงเรียนรู้จักตนเอง และเลือกใช้ประโยชน์ได้ถูกต้องตามความเป็นจริงของโรงเรียน เพราะโรงเรียนวัดเชิงเลนเป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนนับถือศาสนาพุทธและอิสลาม ดังนั้นการทำความเข้าใจจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง

๑.๒ การสร้างแกนนำ

โรงเรียนวัดเชิงเลนได้ดำเนินการสร้างแกนนำครูและนักเรียนเพื่อขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมโดยการคัดเลือกแกนนำทั้งครูและนักเรียน พิจารณาจากผู้ที่มีภาวะผู้นำ มีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาคุณธรรม มีมนุษยสัมพันธ์เป็นแบบอย่างที่ดี และสมาชิกในโรงเรียนให้การยอมรับ ส่งครูที่ต้องรับผิดชอบโครงการโรงเรียนคุณธรรมเข้ารับการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและนำผลเข้ารับการอบรมนั้นมาขยายผลให้คณะครูในโรงเรียนได้ทราบเป็นเบื้องต้นจากนั้นจึงทำการประชุมคือ ๑) กลุ่มครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้บริหาร ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษา ๒) กลุ่มนักเรียน แกนนำระดับระดับประถมศึกษาในการดำเนินงานเกี่ยวกับโรงเรียนคุณธรรม จัดประชุมแต่ละกลุ่มที่มีพื้นฐานหน้าที่ความรับผิดชอบใกล้เคียงกันเพื่อประโยชน์ในการมีความรู้ ความเข้าใจใกล้เคียงกัน ทั้งเรื่องเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการพัฒนา และพฤติกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียน นอกจากนี้ ขนาดของกลุ่มควรมีปริมาณที่ช่วยให้ทุกคนในกลุ่มมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่

จัดเตรียมไว้ในแผนงานอีกทั้งโรงเรียนยังได้มีการเตรียมสร้างแกนนำรุ่นต่อไปเพื่อส่งต่อภารกิจการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมไปยังรุ่นต่อรุ่นอย่างต่อเนื่อง

๑.๓ ประชุมระดมสมอง

- การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

โรงเรียนวัดเชิงเลน ใช้กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ระดับโรงเรียนร่วมกันทุกฝ่าย โดยร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา หรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียน พฤติกรรมที่ไม่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนอีก และช่วยกันวิเคราะห์หาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียน พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดในโรงเรียน ในส่วนของโรงเรียนมีการประชุมปฏิบัติการพร้อมกัน เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และประชุมปฏิบัติเพื่อพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ในส่วนของคณะครูและนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ทางครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ จะดำเนินการภายในห้องเรียนของตนเอง แล้วเสนอรายละเอียดมายังโรงเรียนทราบอีกครั้ง ด้วย จัดลำดับความสำคัญของปัญหา เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุดมาจำนวนหนึ่ง เพื่อกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่ต้องการให้เกิดขึ้น ซึ่งต้องมีความชัดเจนสอดคล้องกับปัญหา สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และประเมินผลการเปลี่ยนแปลงได้

- การกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย

โรงเรียนวัดเชิงเลน ใช้กิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการสำหรับการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูลความคิดเห็นของที่ประชุม และขอให้ที่ประชุมร่วมกันค้นหาคุณธรรมที่จะใช้แก้ปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือ คุณธรรมที่จะใช้เป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติสิ่งที่ต้องการเห็นต้องการทำให้ที่ประชุมร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของคุณธรรมเป้าหมายที่ต้องการทำก่อนหลัง เพื่อใช้เป็นคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกันทุกฝ่าย ในส่วนของโรงเรียนมีการประชุมปฏิบัติการพร้อมกัน เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐ และประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนา เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ในส่วนของคณะครูและนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ทางครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ จะดำเนินการภายในห้องเรียนของแต่ละระดับชั้น แล้วนำเสนอรายละเอียดการดำเนินงานมายังโรงเรียนทราบอีกครั้ง

๑.๔ การจัดทำตารางคุณธรรมอัตลักษณ์

โรงเรียนวัดเชิงเลนนำคุณธรรมเป้าหมายแต่ละข้อ มากำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เพิ่มเติมให้ครบแล้วจะจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น ข้อปฏิบัติของครู ผู้บริหาร และนักเรียน นำเสนอในรูปแบบของตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนวัดเชิงเลน

คุณธรรมอัตลักษณ์			
คุณธรรม เป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก		
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
ชื่อสถาบัน	ตรงต่อเวลาอุทิศเวลาให้กับ ทางราชการ	ลงเวลาการมาปฏิบัติหน้าที่ ตามเวลาจริง	ป.๑ ชื่อสัตย์ต่อตนเอง โดยการหยิบ รองเท้าตัวเองขึ้นเมาวางให้เรียบร้อย ป.๓ ขออภัยของเพื่อนแล้วคืนทุกครั้ง ป.๕ มาโรงเรียนตรงเวลา ป.๖ ยืมให้หากทักทาย ป.๔ ไม่ลอกการบ้านเพื่อน ป.๖ ไม่พูดโกหก
รับผิดชอบ	ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยชอบด้วย กฎหมายและระเบียบของทาง ราชการ ปฏิบัติงานตามแผน โครงการ นโยบายคำสั่งแนบปฏิบัติ	มาปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลง และทันเวลา	ป.๑ เก็บรองเท้าอย่างมีระเบียบ ป.๓ มาโรงเรียนให้ทัน ป.๕ ทำความสะอาดเขตพื้นที่ ห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ป.๖ แต่งกายอย่างเรียบร้อย ป.๔ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ป.๖ ทำอาหารทุกวัน
พอเพียง	บริหารงานโดยใช้หลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง	ใช้วัสดุในการจัดการเรียนรู้ อย่างคุ้มค่า	ป.๑ เก็บรักษาของทำตัวเอง ป.๓ ออมเงินทุกคน ป.๕ รู้ถึงประโยชน์จากขยะ ป.๖ รับประทานอาหารให้หมด ป.๔ ใช้วัสดุอย่างคุ้มค่าและมีเงินออม ป.๖ คัดแยกขยะ
มีความกตัญญู	ปฏิบัติตามจรรยาบรรณและ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่คณะครู นักเรียน ชุมชน	ปฏิบัติตามกฏาจริยธรรม วิชาชีพเป็นแบบอย่างแก่ ผู้คนรอบข้าง	ป.๑ เชื้อพ้องคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู ป.๓ เชื้อพ้องคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู ป.๕ ช่วยเหลือพ่อแม่ ครู ป.๖ ช่วยงานโรงเรียน ช่วยเหลือพ่อแม่ ครู ป.๒ เชื้อพ้องคำสั่งสอนของพ่อแม่ ครู ป.๔ ตั้งใจเรียน ไม่ต้อวัน พ้องคำสอน

ตารางที่ ๒ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนวัดเชิงเลน

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒.๑ การวางแผน / การจัดทำโครงงานคุณธรรม

- การจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรมโรงเรียน หรือแผนปฏิบัติการประจำปี

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการประชุมปฏิบัติการการจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรม เพื่อดำเนินการในปีการศึกษา ๒๕๖๐ และปีการศึกษา ๒๕๖๑ ซึ่งทางโรงเรียนได้เล็งเห็นความสำคัญของการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม จึงจัดทำโครงการโรงเรียนคุณธรรมขึ้นด้วยการใช้คุณธรรมอัตลักษณ์เป็นเป้าหมายของการปฏิบัติงานร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนวัดเชิงเลน ด้วยการใช้กิจกรรม ๔ กิจกรรม คือ การจัดทำโครงงานคุณธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยมีครูผู้รับผิดชอบ มีคำสั่งที่ชัดเจนมีการรายงานผลเป็นระยะและมีการนิเทศติดตามอย่างเป็นลำดับขั้นตอน อีกทั้งยังได้มีการประชุมเพื่อทำการวิพากษ์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงงานและพฤติกรรมของนักเรียน การจัดทำโครงงานของครูและนักเรียนเน้นการบูรณาการพัฒนาคุณธรรมทั้งโครงงานการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน ประการสำคัญคือ เป็นโครงงานคุณธรรมที่นักเรียนคิด นักเรียนเลือก นักเรียนทำ และให้ทุกคนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่

๒.๒ การเป็นแบบอย่างที่ดี

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู และนักเรียน เพื่อให้บุคคลทุกกลุ่มได้ปฏิบัติตนที่เป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่น ซึ่งมีผลงานดังนี้ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำ

คุณประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ปีการศึกษา ๒๕๕๙ และครูได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นครูดีไม่มี
อบายมุข ปีการศึกษา ๒๕๕๙ และปีการศึกษา ๒๕๖๐ นอกจากนี้ผู้บริหารใช้การสร้างแรงจูงใจและ
แรงกระตุ้นเป็นกลไกในการสร้างแบบอย่างที่ดี ด้วยการสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนมีพลังที่จะช่วยกันสร้าง
คนดีให้บ้านเมือง กระตุ้นให้ทุกคนรู้สึกว่าการสร้างแบบอย่างที่ดีเป็นความรับผิดชอบ คัดสรร เลือก
แบบอย่างที่ดี โดยการประกาศ ยกย่อง ชื่นชม ให้รางวัลเสริม ประกาศให้สาธารณชนรับรู้การทำหน้าที่
ในทุกช่องทาง ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน

๒.๓ การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีโครงการพัฒนาสถานที่และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาโรงเรียนให้
สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่นและสวยงาม พัฒนาห้องเรียน ห้องประกอบการ และสถานที่โดยรอบบริเวณ
อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้โรงเรียนเป็นสถานที่แห่งการเรียนรู้ ทั้งยังพัฒนาปรับปรุงสถานที่โดยรอบให้น่า
อยู่ ร่มรื่นและสะอาดยิ่งขึ้น จัดสภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจ โดยน้อมนำพระราชกระแสรับสั่งของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ว่า “ครูรักเด็ก เด็กรักครู” “ให้
นักเรียนมีน้ำใจช่วยเหลือกัน” “ให้นักเรียนสามัคคีกัน” มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ จัด
สภาพแวดล้อมทางสัมพันธ์ภาพ โดยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนมี
สัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ผู้บริหารใช้หลักธรรมาภิบาล

๒.๔ การบูรณาการคุณธรรมในการเรียนการสอน / ในชั้นเรียน

การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนวัดเชิงเลน มีการบูรณาการคุณธรรมในทุกๆกิจกรรม
เช่น การถอดบทเรียนเศรษฐกิจพอเพียง โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวง การสอดแทรก
คุณธรรมในกิจกรรมหน้าเสาธง เช่น การเคารพธงชาติ การถ่ายทอดความรู้ด้านคุณธรรมให้กับ
นักเรียนตอนเช้า หรือการทำกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ ทั้งยังแทรกในกิจกรรมทุกๆกิจกรรมที่
โรงเรียนได้ดำเนินการ

๒.๕ การบูรณาการคุณธรรมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนวัดเชิงเลน คือ กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี สอดแทรก
คุณธรรมในการเรียนการสอนรายสัปดาห์ กิจกรรมชุมนุมมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม

เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อน

๑. การสื่อสารสร้างความเข้าใจทั้งโรงเรียน เพื่อให้เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการประชุมสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม ทั้ง
ระดับครู นักเรียนทุกคน คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองนักเรียน ดำเนินการตามแผนปฏิบัติ
การประจำปี ชื่อโครงการโรงเรียนคุณธรรมมีการพัฒนาครูแกนนำและนักเรียนแกนนำมีการส่งเสริม
สนับสนุนและเสริมแรง มีการดำเนินงาน มีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน ครอบคลุม ชุมชนมีการนิเทศติดตาม
ภายในมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีการประเมินผลและมีการประชาสัมพันธ์

๒. การสร้างแกนนำ(ครู-นักเรียน)เพื่อเป็นหัวขบวนในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการพัฒนาครูแกนนำด้วยการส่งครูเข้ารับการอบรมโรงเรียนคุณธรรมทุก
คน และมีการประชุม อบรมครูที่ได้รับการแต่งตั้ง และมีการคัดเลือกนักเรียนแกนนำเพื่อเข้ารับการ
อบรมและนำผลการอบรมมาขยายผลสู่เพื่อนในโรงเรียนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการโรงเรียน
คุณธรรม

๓. การนิเทศติดตามภายใน และการนิเทศติดตาม

โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการนิเทศภายในโรงเรียนคุณธรรม เพื่อติดตามการดำเนินงานของกระบวนการพัฒนาห้องเรียนคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรมและการปฏิบัติงานโครงการคุณธรรม เพื่อให้คำปรึกษาแนะนำและกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน ด้วยการรับฟังความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน ให้ความช่วยเหลืออย่างกัลยาณมิตร เป็นกำลังใจให้นักเรียนและครู โรงเรียนวัดเชิงเลนมีการดำเนินนิเทศอย่างสม่ำเสมออีกทั้งยังมีการร่วมกันถอดบทเรียนความสำเร็จของโครงการและความสำเร็จของโรงเรียน

๔. การส่งเสริมสนับสนุนและการเสริมแรงในรูปแบบต่างๆ

โรงเรียนวัดเชิงเลน ผู้บริหารใช้การเสริมแรงเชิงบวกในรูปแบบของการชมเชย ยกย่อง ให้เกียรติ และเพิ่มแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงาน เช่น การมอบเกียรติบัตรให้กับโครงการต้นแบบของห้องเรียน มีการกล่าวชมเชยนักเรียนในการดำเนินงานโครงการหน้าเสาธง และชั่วโมงโฮมรูมของแต่ละระดับชั้น

๕. การสร้างกลไกการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมได้สร้างกลไกการมีส่วนร่วมโดยการได้จัดทำประชาพิจารณ์ในการทำโครงการคุณธรรมระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน ดำเนินการแต่งตั้งคณะทำงานผู้รับผิดชอบ ใช้กระบวนการเสริมแรง การสร้างแรงจูงใจ และการกระตุ้นให้เกิดการทำงานส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เข้ารับการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องโดยการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา และศึกษาดูงาน ขึ้นชมในที่ประชุมและสาธารณะ

๖. การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน: AAR

ในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเชิงเลนได้ทำการทบทวนหลังการปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR) เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้ทำการสรุปความรู้หลังการดำเนินงานด้วยการประชุมนักเรียนในแต่ละกลุ่มสี่ ห้องเรียน และโรงเรียนเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานที่ผ่านมาของนักเรียนว่าสิ่งที่คาดหวังว่าจะเกิดขึ้น ผลการปฏิบัติและผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร และให้นักเรียนทุกคนได้นำเสนอในรูปแบบของกลุ่มนั้น โรงเรียนประสบความสำเร็จด้านการดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนที่เข้าร่วมนั้นนำเสนอความคิดของนักเรียนเองจากสิ่งที่ได้ปฏิบัติผ่านแผนที่ความคิดของแต่ละกลุ่มไว้อย่างชัดเจน

๗. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ผู้บริหารใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกิจกรรม PLC เพื่อพัฒนากระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมในการดำเนินโครงการคุณธรรมประจำห้องเรียนโดยให้นักเรียนให้แต่ละชั้นเรียนจัดกิจกรรมบูรณาการโครงการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างน้อย ๑ โครงการ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทำโครงการและการทำงานร่วมกับคนอื่น ได้ดำเนินการตามระยะเวลาและทำการสรุปผล และในระหว่างการทำงาน of นักเรียนแต่ละห้องเรียนนั้น ทุกชั้นเรียนจะต้องนำเสนอแลกเปลี่ยนให้นักเรียนชั้นอื่นได้รับทราบการดำเนินงานของห้องเรียนตนเองผ่านกิจกรรมหน้าเสาธง เพื่อนำเสนอและรับฟังข้อเสนอเพื่อนำไปปรับปรุงการทำงานของแต่ละชั้นเรียน ขั้นตอนที่ท้ายของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของโรงเรียนคือ การจัดนิทรรศการโครงการคุณธรรมให้กับคณะครู เพื่อร่วมโรงเรียนและรวมถึงบุคคลภายนอกได้เข้ารับชมนิทรรศการของนักเรียน แนวปฏิบัติคือแบ่งปันประสบการณ์จัด

ให้มีการสัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการดำเนินการจัดการชั้นเรียนและการเรียนการสอนของครูแต่ละคน แต่ละช่วงชั้น เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละภาคเรียน ครูแต่ละคนนำเสนอผลการปฏิบัติงาน จัดทำแผนงานการนิเทศชั้นเรียน จัดห้องเรียนให้น่าอยู่น่าเรียน เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่วางไว้ จัดให้มีการศึกษาดูงานในสถานศึกษาที่เห็นว่าสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีได้ในการพัฒนาชั้นเรียน นำเสนอผลงานที่เป็นผลการปฏิบัติงาน ต่อสาธารณะชน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนของสถานศึกษาอื่น เพื่อนำมาพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

๘. การประเมินผลและการนำผลการประเมินไปพัฒนาการดำเนินงาน

การประเมินผลและนำผลการประเมินไปพัฒนาการดำเนินงานนั้น โรงเรียนวัดเชิงเลนได้ดำเนินการสรุปผลการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นเรียนและโรงเรียนด้วยการถอดบทเรียนผลงาน โครงการคุณธรรม ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะได้ทราบปัญหา อุปสรรค ที่เป็นปัจจัยในการดำเนินงาน ประเมินผลการพัฒนาโดยการนำตัวชี้วัดของโครงการคุณธรรมและตัวชี้วัดในโครงการรมนอกห้องเรียนเพื่อใช้ในการประเมินภาพรวมของโรงเรียน

๙. การประชาสัมพันธ์

โรงเรียนวัดเชิงเลนได้ดำเนินการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงาน ผ่านสื่อต่างๆทั้งที่เป็น Network ออนไลน์ เช่น Line Facebook และออฟไลน์ เช่น แผ่นพับประชาสัมพันธ์ วารสารศูนย์เครือข่ายสถานศึกษา อำเภopakเกร็ด อีกทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนเรียนคุณธรรม มีการเตรียมความพร้อมเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรมของกลุ่มพัฒนาปากเกร็ด จำนวน ๘ โรงเรียน และเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับคณะผู้บริหารศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภopakเกร็ด จำนวน ๑๙ ท่าน เข้าเยี่ยมชมนิทรรศการโรงเรียนคุณธรรมและคณะครูที่สนใจเข้าชมศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดเชิงเลน ซึ่งทางโรงเรียนได้เปิดให้ผู้สนใจได้เข้าเยี่ยมชมนิทรรศการซึ่งถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนวัดเชิงเลน สำหรับปีการศึกษานี้มีโรงเรียนที่สนใจเข้าชมและศึกษาดูงานรวม จำนวน ๑๒ โรงเรียนทั้งที่เป็นโรงเรียนสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรีเขต ๒ จำนวน ๗ โรงเรียน คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๕ (วัดโพธิ์ทองบน) โรงเรียนวัดโพธิ์บ้านอ้อย โรงเรียนแสงประทีป โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนวัดท่าเกวียน โรงเรียนวัดตำนกเหนือ โรงเรียนวัดตาล โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสนามนอก โรงเรียนวัดบางขุน โรงเรียนวัดแดงธรรมชาติ โรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลปลายบาง และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนโสตศึกษานนทบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๒ โรงเรียน

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากการดำเนินโครงการคุณธรรม

ประเภท	จำนวน (คน)	พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ระยะเริ่มดำเนินโครงการ				พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ระยะสิ้นสุดโครงการ			
		ผ่าน	คิดเป็น ร้อยละ	ไม่ผ่าน	คิดเป็น ร้อยละ	ผ่าน	คิดเป็น ร้อยละ	ไม่ผ่าน	คิดเป็น ร้อยละ
นักเรียน	๘๔	๒๗	๓๒.๑๔	๕๗	๖๗.๘๖	๘๑	๙๖.๔๓	๓	๓.๕๗
ครู	๘	๗	๘๗.๕๐	๑	๑๒.๕๐	๘	๑๐๐.๐๐	๐	๐.๐๐

ตารางที่ ๓ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

สรุปผลการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนวัดเชิงเลน

๑. นักเรียนมีการดำเนินงานโครงการคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ “POWER RANGER ๕ สี ชล. สะอาดจริงหนอ” มีการประเมินผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๙๖.๔๓

๒. คณะครู มีการดำเนินงานโครงการคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ “คุณนายไม่สายเสมอ” มีการประเมินผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๑๐๐

๔. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงจากการดำเนินโครงการคุณธรรม

ประเภท	จำนวน (คน)	พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง (คน)	พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลดลง (ร้อยละ)
นักเรียน	๕๗	๕๔	๙๔.๗๔
ครู	๑	๑	๑๐๐

ตารางที่ ๔ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

สรุปผลการประเมินพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง จากการดำเนินโครงการคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดเชิงเลน

๑. จำนวนนักเรียนทั้งหมด ๕๗ คน มีพฤติกรรมที่ไม่ผ่านการประเมิน ๕๗ คน เมื่อดำเนินโครงการคุณธรรมจนสิ้นสุดโครงการ นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงจำนวน ๕๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๗๔

๒. คณะครูจำนวน ๘ คน มีพฤติกรรมที่ไม่ผ่านการประเมิน ๑ คน เมื่อดำเนินโครงการ
คุณธรรมจนสิ้นสุดโครงการครูมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงจำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

จากการดำเนินโครงการของแต่ละห้องเรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดเชิงเลน ผลที่เกิดขึ้นกับ
ผู้เรียนคือ นักเรียนมีพฤติกรรมตามตัวชี้วัดโครงการที่เป็นไปตามอัตลักษณ์และพฤติกรรมที่พึง
ประสงค์ของโรงเรียน ดังนี้

ที่	ระดับ	ชื่อโครงการ	คุณธรรม	พฤติกรรมที่พึงประสงค์	ร้อยละ พฤติกรรมที่พึง ประสงค์
๑	โรงเรียน	POWER RANGER ๕ สี ช.ล. สะอาดจริง หนอ	ความรับผิดชอบ	- ทำความสะอาดพื้นที่รับผิดชอบ ของตนเอง	๙๖.๔๓
๒	ห้องเรียน	อ.๑-๒ รักความพอเพียง รู้จัก เพียงพอ	ความพอเพียง	- นำเงินหยอดกระปุก - รู้คุณค่าของเงิน	๑๐๐
๓	ห้องเรียน	อ. ๓ ยิ้มไหว้ทักทาย ด้วยใจ	ความซื่อสัตย์	- รู้จักและเข้าใจในการยิ้มการไหว้ และทักทายกัน - ประพฤติถูกต้องตามกาลเทศะ	๑๐๐
๔	ห้องเรียน	ป.๑ ระเบียบการวางรองเท้า	ความรับผิดชอบ	- วางรองเท้าให้เป็นระเบียบ - ลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ในการ วางรองเท้า	๑๐๐
๕	ห้องเรียน	ป.๒ ยิ้มไหว้ ทายัก	ความซื่อสัตย์	- มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี - รู้จักการยิ้ม การไหว้และการ ทักทาย - รู้จักความซื่อสัตย์	๙๐
๖	ห้องเรียน	ป.๓ ประหยัดวันละนิดจิต แจ่มใส	ความพอเพียง	- รู้จักวางแผนในการใช้จ่าย - ใช้เงินอย่างถูกวิธี	๑๐๐
๗	ห้องเรียน	ป.๔ ร้อยรัก รู้กตัญญู	ความกตัญญู	- ประพฤติตอบแทนผู้มีพระคุณ - ตระหนักถึงความกตัญญู	๙๓.๖๗
๘	ห้องเรียน	ป.๕ ขยะแปลงร่าง สร้างความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ	- ทิ้งขยะลงถัง - ช่วยกันรักษาความสะอาด - เห็นคุณค่าของขยะ	๙๔.๑๘
๙	ห้องเรียน	ป.๖ สามัคคีคือพลัง สร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ	ความรับผิดชอบ	- ช่วยกันทำเวรทุกวัน - มีความรับผิดชอบมากขึ้น	๘๖.๖๖

ตารางที่ ๕ โครงการคุณธรรม

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง(ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

๕.๑ ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

จากการดำเนินโครงการงานของแต่ละห้องเรียนของนักเรียนโรงเรียนวัดเชิงเลน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนคือ นักเรียนมีพฤติกรรมตามตัวชี้วัดโครงการที่เป็นไปตามอัตลักษณ์และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนนักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของนักเรียนที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ เช่น นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเองและส่วนร่วมมากขึ้น มีการพัฒนาด้านตนเองในทิศทางที่ดีเพิ่มมากขึ้น เช่น กล้าแสดงออก กระตือรือร้น ฯลฯ และมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน นักเรียนรู้จักคุณค่าของตนเอง มีแรงจูงใจให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เพื่ออาชีพของตนเองในอนาคต และเข้าใจคุณค่าของการเป็นคนดีเป็นที่ยอมรับของครอบครัว ชุมชน และสังคม ซึ่งจะเป็นพลังที่มีคุณค่าของประเทศต่อไป

๕.๒ ผลที่เกิดขึ้นกับครู

จากการดำเนินงานโครงการคุณนายไม่สายเสมอผลที่เกิดขึ้นกับคณะครู คือ ครูสามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มาปฏิบัติงานได้ทันเวลาที่กำหนดได้คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ของจำนวนครู ๘ คน และนอกจากการพัฒนาตนเองด้านการมาปฏิบัติงานได้ทันเวลาที่กำหนดตามข้อตกลงของกลุ่มนั้น การมาปฏิบัติหน้าที่ได้ทันเวลายังส่งผลให้การปฏิบัติงานตามหน้าที่อื่นที่ได้รับมอบหมายเป็นไปได้อย่างเต็มศักยภาพ และยังเกิดกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม และได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ชี้แนะแนวทางแก้ไขร่วมกันคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มเวลาการปฏิบัติงานให้สามารถทำหน้าที่ต่างๆได้ตามกำหนดครูและนักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ของการร่วมมือกัน และมีการเรียนรู้ร่วมกัน ปฏิบัติตนได้ตามวัฒนธรรมองค์กร ด้วยหลักการมีส่วนร่วม นอกเหนือจากนี้ครูจัดการเรียนรู้ได้ตรงกับจุดหมายของหลักสูตร ได้แก่ พัฒนาให้นักเรียนมีความรู้คู่คุณธรรมอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๕.๓ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร

ผู้บริหารมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ร้อยละ ๑๐๐ มีการปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ ปฏิบัติตามแผนโครงการ คำสั่งแนวปฏิบัติราชการมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์ ร้อยละ ๑๐๐ ผู้บริหารมีความรับผิดชอบ มีภาวะผู้นำ มีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ห้องเรียนคุณธรรมให้บรรลุผลสำเร็จเป็นผู้นำขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการ โครงการคุณธรรมต่างๆ ส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องสามารถนាំนโยบาย จุดเน้นมาเชื่อมโยงพัฒนาบริหารจัดการอย่างเป็นองค์รวมด้วยการนำหลักความพอเพียงและศาสตร์พระราชามาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามหลักความพอเพียงจนประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

๕.๔ ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

จากการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดเชิงเลนพบว่า นักเรียนเกิดพฤติกรรมตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจนและเพิ่มขึ้น นักเรียนสนใจและให้ความสำคัญกับการเรียนมีความตั้งใจ มุ่งมั่นในการทำโครงการของตนเองให้ประสบความสำเร็จและร่วมกันลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลง นอกจากความ

รับผิดชอบ แล้วยังเกิดคุณธรรมอื่นตามมาอีกด้วย การทำโครงการต่างๆทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และเกิดคุณธรรมตามพฤติกรรมของโครงการซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่ส่งผลให้เกิดคุณธรรมอื่นตามมาเช่น ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความพอเพียง เพราะทุกโครงการคุณธรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัตินั้นครอบคลุมถึงคุณธรรมดังกล่าว จึงส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความคิด และรู้จักแยกแยะความดีและความไม่ดีได้ด้วยตนเอง รู้จักเลือกประพฤติปฏิบัติได้โดยใช้คุณธรรม จริยธรรมเป็นเครื่องมือในการช่วยคิดช่วยตัดสินใจ นักเรียนมีความกล้า กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก และกล้าที่จะใช้ชีวิตด้วยการเป็นคนดี มีคุณธรรม

จากการดำเนินโครงการโรงเรียนคุณธรรมของคณะครูโรงเรียนวัดเชิงเลนพบว่า คณะครูของโรงเรียนวัดเชิงเลนมีความสามารถในการพัฒนางานและปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ และทำหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่พึงปฏิบัติอย่างครบถ้วน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่อยู่รอบข้างได้เป็นอย่างดีสมกับคำว่าแม่พิมพ์ของชาติ

๕.๕ ผลที่เกิดขึ้นกับครอบครัวของนักเรียน

จากการดำเนินโครงการคุณธรรมของนักเรียนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากโรงเรียนส่งผลให้นักเรียนนำพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นไปใช้ที่บ้าน เช่น โครงการร้อยรักกตัญญู นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ได้ปฏิบัติตนตามตัวชี้วัดของโครงการผลจากการทำโครงการดังกล่าวส่งผลให้ผู้ปกครองบางท่านเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของนักเรียนจากการดำเนินโครงการ ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ชื่นชมกับการสร้างพฤติกรรมต่างๆของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างชัดเจน โครงการวางรองเท้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จากการสร้างพฤติกรรมการเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบส่งผลให้เมื่อนักเรียนกลับบ้านการเก็บวางรองเท้าของนักเรียนก็เป็นระเบียบเช่นเดียวกันโครงการออมวันละนิดจิตสดใสของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ส่งผลให้นักเรียนรู้จักการออมทั้งที่อยู่ที่บ้านและโรงเรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมที่นักเรียนได้แสดงออกและผู้ปกครองชื่นชม อีกทั้งครอบครัวของนักเรียนยังสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน เนื่องจากนักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ไม่สร้างปัญหาให้ครอบครัวและให้ความร่วมมือในการพัฒนาโดยทำหน้าที่เป็นทั้ง “ต้นแบบด้านคุณธรรม” และ “ครูคนแรก” ของลูกในบ้าน

๕.๖ ผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน

ชุมชนให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม สิ่งที่ชุมชนชื่นชม คือ นักเรียนมีจิตอาสา ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลืองานของชุมชน วัด สุขเหว่า องค์การบริหารส่วนตำบลท่าอิฐ เป็นอย่างดีและสม่ำเสมอ

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๖. มุ่งองค์ความรู้เสริมสร้างคุณธรรม และบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของนักเรียนภายใต้ความแตกต่างของศาสนา ๒ ศาสนา และเรียนรู้ร่วมกันตามอัตลักษณ์ “ลูกเชิงเลน กตัญญู รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีความพอเพียง” และหลักการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งแนวทางการพัฒนานวัตกรรม/องค์ความรู้จากสภาพปัญหาและความต้องการ นำมาสู่การกำหนดแนวทางในการ พัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามหลักการมีส่วนร่วมแบบ ๔ ร. ด้วยการใช้กระบวนการ PDCA ในการดำเนินงานและอาศัยการมีส่วนร่วม

ร่วมของทุกฝ่ายการสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน อีกทั้งโรงเรียนได้รวบรวมผลงานของกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และโครงการคุณธรรมที่ประสบความสำเร็จขยายผลให้กับโรงเรียนคุณธรรมเครือข่ายและมีบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ/หรือมีแผนการเรียนรู้การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน โดยสอดแทรกไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โดยพิจารณาจากโรงเรียนวัดเชิงเลนมีความพร้อมในการเป็นแหล่งศึกษาดูงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีโรงเรียนในสังกัดต่างๆเข้าศึกษาดูงานเป็นจำนวนมาก เช่น ทั้งที่เป็นโรงเรียนสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๒ จำนวน ๗ โรงเรียน คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๕ (วัดโพธิ์ทองบน) โรงเรียนวัดโพธิ์บ้านอ้อย โรงเรียนแสงประทีป โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนวัดท่าเกวียน โรงเรียนวัดตำหนักเหนือ โรงเรียนวัดตาล โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสนามนอก โรงเรียนวัดบางขุนน โรงเรียนวัดแดงธรรมชาติ โรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลปลายบาง และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๒ โรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอปากเกร็ด จำนวน ๑๗ โรงเรียน เข้าเยี่ยมชมนิทรรศการ การแสดงและรายงานผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมตามหลักความพอเพียง

สรุปการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนวัดเชิงเลน

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมทั้งโรงเรียน โดยพบว่า ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโรงเรียน มีภาพความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร คณะครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง คณะครูและนักเรียนมีความสุข ยิ้มแย้มแจ่มใส ทักทาย ได้ตอบอย่างมีสัมมาคารวะ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนวัดเชิงเลน สะอาด ร่มรื่น น่าเรียน และปลอดภัย

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม โดยผู้บริหาร คณะครู นักเรียนโรงเรียนวัดเชิงเลน แบ่งงานรับผิดชอบพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มีโครงการคุณธรรม กิจกรรมคุณธรรมที่แต่ละคนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นของผู้บริหารโรงเรียน พบว่าผู้บริหารมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกตามตารางคุณธรรมอัตลักษณ์คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียน

๔. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นของคณะครูโรงเรียนวัดเชิงเลนจากจำนวนครู ๘ คน พบว่าครูมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกตามตารางคุณธรรมอัตลักษณ์คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ และไม่ปรากฏพฤติกรรมที่ขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียน

๕. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น ผู้รับผิดชอบโครงการเป็นนักเรียนโดยมีครูเป็นที่ปรึกษา มีความรับผิดชอบตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

เพิ่มขึ้น นักเรียนจำนวน ๘๔ คน ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน ๘๑ คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๖.๔๓ และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๕๗

๖. จากการดำเนินโครงการห้องเรียน รักความพอเพียง รู้จักเพียงพอ ยึดหัวใจด้วยใจ วางรองทำให้เป็นระเบียบ ยึดหัวใจทักทาย ออมวันละนิดจิตสดใส ร้อยรักรู้กตัญญู ขยะแปลงรังสร้าง ความรับผิดชอบ และรับผิดชอบต่อสร้างสรรค์พลังคือสามัคคี เมื่อทำการหาค่าเฉลี่ยการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียนพบว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง คิดเป็นร้อยละ ๙๕.๑๓

๗. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน โดยพิจารณาจากบรรยากาศในโรงเรียนทุกภาคส่วนร่วมมือกันปฏิบัติงาน ผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ร่วมกันปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

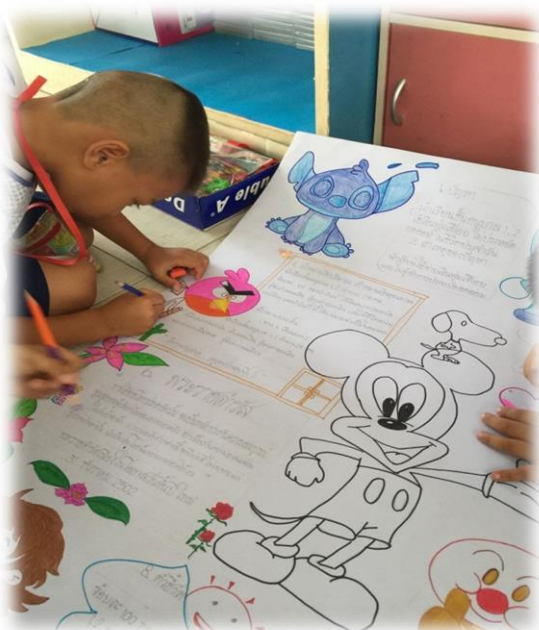
๘. มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และมีบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม และ/หรือ มีแผนการเรียนรู้การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน โดยสอดแทรกไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

๙. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม โดยพิจารณาจากที่โรงเรียนวัดเชิงเลนมีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีโรงเรียนในสังกัดต่างๆ เข้าศึกษาดูงานเป็นจำนวน ๑๒ โรงเรียนทั้งที่เป็นโรงเรียนสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรีเขต ๒ จำนวน ๗ โรงเรียน คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๕ (วัดโพธิ์ทองบน) โรงเรียนวัดโพธิ์บ้านอ้อย โรงเรียนแสงประทีป โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนวัดท่าเกวียน โรงเรียนวัดตำหนักเหนือ โรงเรียนวัดตาล โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓ โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสนามนอก โรงเรียนวัดบางขุน โรงเรียนวัดแดงธรรมชาติ โรงเรียนในสังกัดเทศบาล จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนเทศบาลปลายบาง และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ โรงเรียน คือ โรงเรียนโสศศึกษาจังหวัดนนทบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๒ โรงเรียน

ภาพประกอบการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม
โรงเรียนวัดเชิงเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต ๒

การดำเนินการส่งเสริมครูแกนนำและนักเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรม

โครงการคุณธรรมระดับห้องเรียน

แผนภาพที่ ๑๑ การส่งเสริมครูแกนนำ นักเรียนแกนนำโรงเรียนวัดเชิงเลน

ภาพประกอบการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม
โรงเรียนวัดเชิงเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต ๒

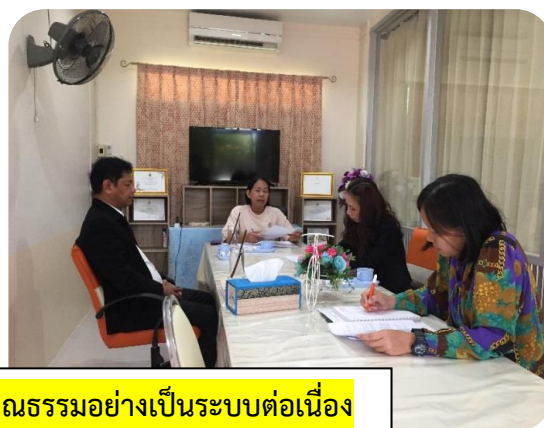

โครงการคุณธรรมระดับโรงเรียน ด้านความรับผิดชอบ

แผนภาพที่ ๑๒ โครงการคุณธรรม

ภาพประกอบการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม
โรงเรียนวัดเชิงเลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เขต ๒

มีการนิเทศการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง

แผนภาพที่ ๑๓ การนิเทศ ติดตาม โรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนเชิงเลนเป็นแหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม

แผนภาพที่ ๑๔ แหล่งเรียนรู้โรงเรียนคุณธรรม

๔. โรงเรียนติมากอุปถัมภ์

ข้อมูลทั่วไป

๑. ข้อมูลพื้นฐาน

โรงเรียนติมากอุปถัมภ์ ตั้งอยู่เลขที่ ๑๑/๒ หมู่ที่ ๗ ถนน บางบัวทอง – สุพรรณบุรี ตำบลไทรใหญ่ อำเภอลำไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๕๐ โทรศัพท์ ๐๒-๑๙๔ ๓๕๑๐ โทรสาร ๐๒-๑๙๔ ๓๕๑๐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นนทบุรี เขต ๒ เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ๒ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๑๙ มีเนื้อที่ ๖ ไร่ ปัจจุบันบริหารงานโดยนางกิตติยา ดอกคำ ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนติมากอุปถัมภ์ มีบุคลากรทั้งสิ้น ๑๗ คน นักเรียน ๑๐๕ คน

๒. วิสัยทัศน์

นำหลักวิชาการ สานต่อทักษะชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ลดความเสี่ยงด้านอบายมุข เสริมสุขด้วยสามัคคี มาตรฐานโรงเรียนดีใกล้บ้าน

๓. อัตลักษณ์: ยิ้ม ไหว้ ทักทาย

๔. เอกลักษณ์: วัฒนธรรมล้ำค่า รักษาความเป็นไทย

๕. คุณธรรมอัตลักษณ์

- ๑) ความพอเพียง
- ๒) ความซื่อสัตย์
- ๓) ความกตัญญู
- ๔) ความรับผิดชอบ
- ๕) ความมีวินัย

๖. สภาพแวดล้อมบริเวณโรงเรียน

๗. แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

แหล่งเรียนรู้เซเวนสวนครัว

แหล่งเรียนรู้ห้องสมุด

แหล่งเรียนรู้ห้องดนตรี

แหล่งเรียนรู้ห้องคอมพิวเตอร์

แหล่งเรียนรู้สวนพอเพียง

ด้านที่ ๑ กระบวนการ กลไก โครงการ โครงงาน ในการพัฒนาด้านคุณธรรม

โรงเรียนติมากออุปถัมภ์ได้จัดทำแผนพัฒนาคุณธรรม ลงในแผนปฏิบัติงานประจำปีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

๑.๑ จัดทำกระบวนการและแผนงานคุณธรรมจริยธรรมที่ระบุคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก (คุณธรรมอัตลักษณ์) ครอบคลุมทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน

แผนภาพที่ ๑๕ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนติมากออุปถัมภ์

ตารางที่ ๖ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์

 คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์ ปีการศึกษา 2561			
คุณธรรม เป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก		
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
ความพอเพียง	-บริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	-ออมเงินสม่ำเสมอเดือนละ 1 ครั้ง -ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า	-ออมเงินสม่ำเสมออย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง -ใช้สิ่งของอย่างประหยัดและคุ้มค่า
ความซื่อสัตย์	-บริหารงบประมาณด้วยความโปร่งใส	-ครูทุกคนปฏิบัติหน้าที่ตรงตามเวลาที่กำหนด	-ทำการบินด้วยตนเอง
ความรับผิดชอบ	-ปฏิบัติงานในหน้าที่ครบถ้วน -ร่วมพัฒนาโรงเรียนในทุกด้าน	-ทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จทันเวลา	-มาโรงเรียนทันเวลา -ทำแนวเขตพื้นที่ตามที่ได้รับมอบหมาย -ดูแลห้องเรียนให้สะอาด
ความมีวินัย	-แต่งกายดูกระเป๋ตามข้อตกลง	-แต่งกายดูกระเป๋ตามข้อตกลง	-เข้าแถวเป็นระเบียบ
ความกตัญญู	-ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา -ปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ	-ปฏิบัติหน้าที่เต็มเวลา -ปฏิบัติหน้าที่เต็มความสามารถ	-เชื่อฟังคำสั่งของ พ่อ แม่ และครู

ประชุมชี้แจงและรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านคุณธรรม ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม จัดกิจกรรมถอดบทเรียนของคณะครู นักเรียนในรูปแบบคุณธรรมโรงเรียนและคุณธรรมห้องเรียน ประกอบด้วย ๕ คุณธรรม คือ ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความมีวินัยและความกตัญญูระดับห้องเรียน ประกอบด้วย

๑.ระดับชั้นอนุบาล คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความพอเพียง	นักเรียนเก็บออมเงินทุกวัน
ความมีระเบียบวินัย	นักเรียนเก็บรองเท้าเข้าที่
อัตลักษณ์ประจำห้อง	ยิ้มง่าย ไหว้สวย

๒.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความพอเพียง	นักเรียนเก็บออมเงินทุกวัน
ความรับผิดชอบ	นักเรียนรู้จักเก็บของใช้เป็นที่
อัตลักษณ์ประจำห้อง	ยิ้มง่าย ไหว้สวย

๓.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความพอเพียง	นักเรียนเก็บออมเงินอย่างสม่ำเสมอ
ความรับผิดชอบ	นักเรียนเก็บอุปกรณ์ของใช้ทุกครั้ง หลังใช้เสร็จ
อัตลักษณ์ประจำห้อง	เป็นเลิศหัตถคณิต ฝึกคิด ฝึกทำ

๔.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความพอเพียง	นักเรียนเก็บเงินออมทุกวัน
ความซื่อสัตย์	นักเรียนไม่ลอกการบ้านเพื่อน
ความรับผิดชอบ	นักเรียนมาโรงเรียนทุกวัน
ความมีวินัย	นักเรียนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบ ของสถานศึกษา
ความกตัญญู	นักเรียนไหว้ พ่อ แม่ ทุกวัน ก่อนและหลังกลับบ้าน
อัตลักษณ์ประจำห้อง	ยิ้ม ไหว้ ทักทาย

๕.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความซื่อสัตย์	นักเรียนทำการบ้านด้วยตนเอง
ความรับผิดชอบ	นักเรียนทำงานส่งครูตรงตามเวลาที่ กำหนด
ความมีวินัย	นักเรียนเก็บอุปกรณ์การเรียน ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
อัตลักษณ์ประจำห้อง	รู้คิด รู้ทำ รู้จักเวลา

๖.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความพอเพียง	นักเรียนชั้น ป.๕ สามารถเก็บ อุปกรณ์การเรียนได้เรียบร้อย ครบถ้วนอยู่เสมอ
ความซื่อสัตย์	นักเรียนชั้น ป.๕ ทำงานด้วยตนเอง ทุกครั้ง
ความรับผิดชอบ	นักเรียนชั้น ป.๕ ส่งงานตามเวลาทุก คน
อัตลักษณ์ประจำห้อง	ไหว้สวย พูดไพเราะ

๗.ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ คุณธรรมอัตลักษณ์ คือ

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก(นักเรียน)
ความรับผิดชอบ	๑.นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย เสร็จทุกครั้ง ๒.นักเรียนเก็บอุปกรณ์การเรียนให้ เป็นระเบียบ ๓.นักเรียนทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณที่รับผิดชอบ
ความพอเพียง	๑. นักเรียนออมเงินสม่ำเสมอ ๒. นักเรียนใช้อุปกรณ์การเรียนอย่าง คุ้มค่า
ความซื่อสัตย์	๑. ไม่หยิบของคนอื่นโดยไม่ได้รับ อนุญาต ๒. เก็บสิ่งของได้ แล้วส่งคืนเจ้าของ
อัตลักษณ์ประจำห้อง	มารยาทงาม น้ำใจดี

๑.๒ โครงการบูรณาการอยู่ในแผนปฏิบัติการประจำปี ในปีการศึกษา ๒๕๖๑ ประกอบด้วย
โครงการ ดังนี้

๑.๒.๑ โครงการสร้างเสริมคุณธรรม ส่งเสริมกิจกรรมลูกเสือ เน้นคุณธรรมตาม
อุดมการณ์ ด้านความมีวินัย

๑.๒.๒ โครงการเรียนรู้วิถีไทยสานต่อคำพ่อสอน เพื่อสร้างเสริมวินัยด้านความพอเพียง

ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม

๑.๒.๓ โครงการสานสัมพันธ์ บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมด้านความ
กตัญญู

๑.๒.๔ โครงการหนุนช่วยใจรักสิ่งแวดล้อม เสริมสร้างคุณธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ

๑.๓ โครงการตามแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียน ประกอบด้วย

๑.๓.๑ ระดับชั้นอนุบาล โครงการเฮ เฮ โรงเรียนหนูน้อยอยู่จิง (Baby Scout)

๑.๓.๒ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๑.โครงการรู้เก็บ รู้ใช้

๒.โครงการเก็บหอมรอมริบ

๑.๓.๓ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒

๑.โครงการเด็กดีวิถีพอเพียง

๒.โครงการเก็บของใช้สกปรก ชีวิตจะเรียบร้อย

๑.๓.๔ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓

๑.โครงการไหว้สวย รวยเสน่ห์

๒.โครงการออมวันละนิดชีวิตยั่งยืน

๑.๓.๕ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

๑.โครงการใครเก่งยกมือขึ้น

๒.โครงการรู้คิด รู้ทำ รู้จักเวลา

๓.โครงการหยิบง่าย ใช้อย่างง่าย หายรู้

๑.๓.๖ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

๑.พึ่งตนเอง ทำเอง ดีกว่าลอก

๒.โครงการส่งทันเวลา ชีวิตเป็นสุข

๓.อุปกรณ์การเรียน เก็บดีดี ไม่มีหาย

๑.๓.๗ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

๑.โครงการโรงเรียนสวยด้วยมือเรา

๒.โครงการออมวันละนิดจิตแจ่มใส

๓.โครงการคนดีมีความซื่อสัตย์

๑.๔ กิจกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีในการสร้างเสริมคุณธรรมและวัฒนธรรมชุมชน

๑.๔.๑ แบบอย่างด้านการบริหารจัดการโดยการนำศาสตร์พระราชาเป็นแนวทางการปฏิบัติตน

๑.๔.๒ แบบอย่างด้านการปฏิบัติตนตามระเบียบราชการและจรรยาบรรณวิชาชีพ

๑.๔.๓ แบบอย่างด้านการดูแลสิ่งแวดล้อมและการบริหารจัดการขยะ ลด เลิก การใช้สารเคมีในโรงเรียน

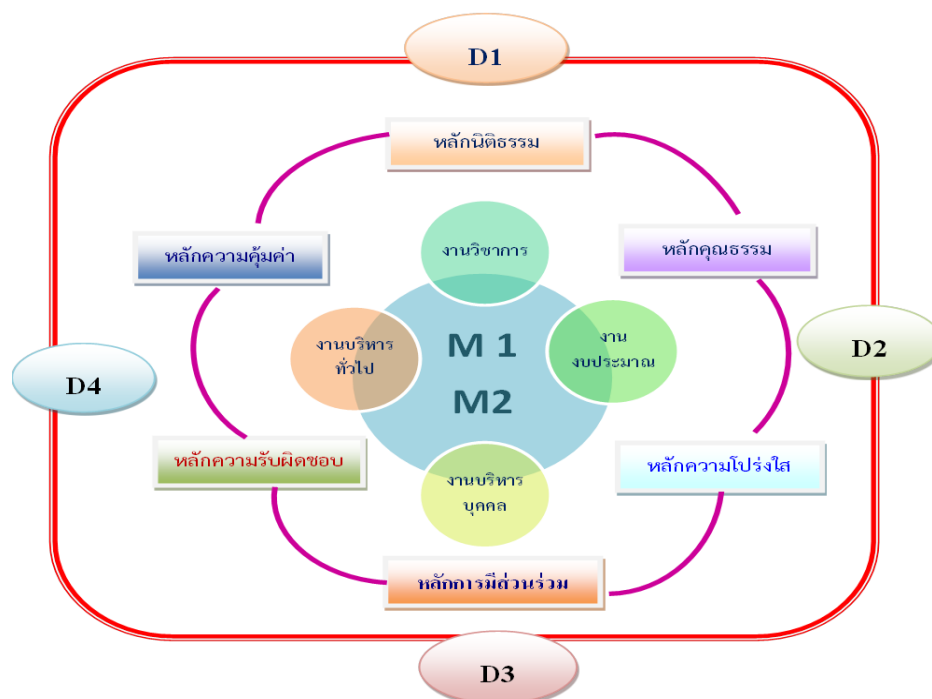

๑.๔.๔ แบบอย่างด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning

แผนภาพที่ ๑๖ กิจกรรมแบบอย่างที่ดี

๑.๔.๕ แบบอย่างด้านการบริหารงานรูปแบบ DEEMAK MODEL

แผนภาพที่ ๑๗ รูปแบบการบริหารงาน DEEMARK MODEL

๑.๕ การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม

จัดบรรยากาศภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ เช่น ป้ายสุภาษิตคำพังเพย ป้ายพุทธสุภาษิต ลูกศรขึ้น – ลงบันได ป้ายตักเตือน ป้ายประชาสัมพันธ์ การบูรณาการคุณธรรมในการเรียน การสอนในชั้นเรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยการบูรณาการด้านคุณธรรมในวิถีชีวิตให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และแก้ไขปัญหาทันทีเมื่อพบเห็นพฤติกรรมนักเรียนที่ไม่พึงประสงค์ และติดต่อพูดคุยกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ การบูรณาการคุณธรรมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การจัดกิจกรรมลูกเสือ การจัดกิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

๑.๖ จัดทำโครงการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม

คุณธรรมเป้าหมาย	โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
คุณธรรมที่ ๑ ความพอเพียง	โครงการออมดีออมทุกวัน	กลุ่ม ๗ คนรวมพลัง
คุณธรรมที่ ๒ ความซื่อสัตย์	โครงการคนดีมีความซื่อสัตย์	กลุ่ม ๘ สหายสายบุญ
คุณธรรมที่ ๓ ความรับผิดชอบ	โครงการตื่นเช้ารับผิดชอบ	กลุ่ม ซุปเปอร์แมนสู้ๆ
คุณธรรมที่ ๔ ความมีวินัย	โครงการมีวินัยสัปดาห์ชีวิตแจ่มใส	กลุ่ม อยู่ดีก็มีพลัง
คุณธรรมที่ ๕ ความกตัญญู	โครงการศิษย์จะดีถ้ามีครู	กลุ่ม เด็กดีมีคุณธรรม

๑.๗ เครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

๑.๗.๑ การสื่อสารสร้างความเข้าใจทั้งโรงเรียน เพื่อให้เป้าหมายและทิศทางการดำเนินงาน การประชุม การสื่อสารทางเครือข่ายเสียง เอกสารประชาสัมพันธ์ ป้ายประชาสัมพันธ์

๑.๗.๒ การสร้างแกนนำ(ครู-นักเรียน)เพื่อเป็นหัวขบวนในการขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย จัดอบรมครูและนักเรียนแกนนำ และทบทวนบทบาทหน้าที่กระบวนการ ภาคเรียนละ ๒ ครั้ง

๑.๗.๓ การนิเทศติดตาม อย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมสนับสนุนและการเสริมแรงในรูปแบบต่างๆ เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและเสริมแรงในรูปแบบการชมเชยด้วยวาจาและเกียรติบัตร

๑.๗.๔ การสร้างกลไกการมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมต่างๆ โดยการสอดแทรกคุณธรรม เพื่อให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ยั่งยืน การทบทวนหลังการปฏิบัติงาน : AAR ทบทวนโดยการสอดแทรกกิจกรรมในการบูรณาการในวิชาการเรียนรู้

๑.๗.๕ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียน และครูกับโรงเรียนอื่น

๑.๗.๖ การประเมินผลและการนำผลการประเมินไปพัฒนาการดำเนินงานประเมินผลจากสภาพจริง และจากการประเมินประจำปี

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๒.๑ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

๒.๑.๑ จำนวนนักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลาง ร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป

๒.๑.๒ จำนวนนักเรียน มีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ ร้อยละ ๘๕ ขึ้นไป

๒.๑.๓ จำนวนครูมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ ร้อยละ ๙๐ ขึ้นไป

๒.๑.๔ ผู้บริหารมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่กำหนดในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ ร้อยละ ๑๐๐ (ผู้บริหาร คือผู้อำนวยการโรงเรียนเท่านั้นหรือเป็นผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน)

๒.๒ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

๒.๒.๑ นักเรียนยังมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่นๆ ร้อยละ ๓

๒.๒.๒ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ร้อยละ ๑

๒.๒.๓ ครู มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ร้อยละ ๐

๒.๒.๔ ผู้บริหารไม่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และไม่ขัดแย้งกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

๒.๓ เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

๒.๓.๑ ผลการดำเนินงาน

ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

นักเรียนได้รับความรู้ด้านคุณธรรมและปฏิบัติตนได้อย่างสม่ำเสมอร้อยละ ๘๐

ผลที่เกิดขึ้นกับครู

ครูมีคุณธรรม จริยธรรมปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพได้อย่างเต็มความสามารถ

ผลที่เกิดขึ้นกับผู้บริหาร

ผู้บริหาร บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ส่งผลดีต่อสถานศึกษาในทุกๆด้าน

ผลที่เกิดขึ้นกับบุคลากรอื่นๆ

ผู้ปกครองมีความพึงพอใจเห็นความสำคัญของการปลูกฝังด้านคุณธรรมและส่งเสริมการจัดกิจกรรมของโรงเรียน ยินดีส่งลูกมาเรียนที่โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์

ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

โรงเรียนได้รับการยอมรับเป็นโรงเรียนดีมีคุณภาพ ในปีการศึกษา ๒๕๖๑นักเรียนได้รับรางวัลการแข่งขันงานมหกรรมความสามารถทางศิลปหัตถกรรมวิชาการและเทคโนโลยีของนักเรียน ครั้งที่ ๖๘ ระดับศูนย์เครือข่ายอำเภอไทรน้อย ดังนี้

สรุปเหรียญรางวัล
โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์ สพป. นนทบุรี เขต ๒

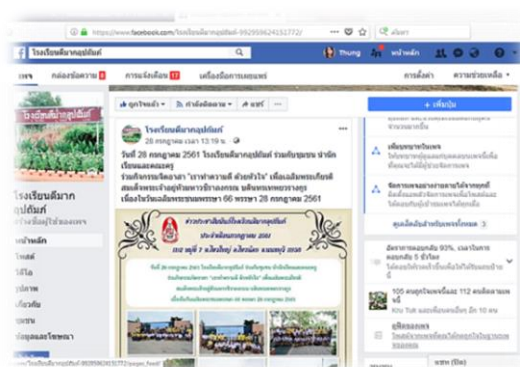
ทอง	เงิน	ทองแดง	เข้าร่วม
<u>21</u>	<u>3</u>	<u>3</u>	<u>0</u>

๒.๔ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ

๒.๔.๑ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ของบุคลากรในสถานศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน โรงเรียนกับชุมชน จากการพบปะผู้ปกครอง บุคคลในชุมชน หน่วยงานในชุมชน

- การส่งเอกสารประชาสัมพันธ์/การประชาสัมพันธ์ทาง Website

๒.๔.๒ ปัจจัยด้านกายภาพของสถานศึกษาและผลงานเชิงประจักษ์

๒.๔.๓ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตนของบุคลากรที่เป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่นต่อผู้ปกครอง

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๓.๑ มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โรงเรียนติมากอุปถัมภ์มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมและการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนี้

๓.๑.๑ กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ห้องเรียนธรรมชาติ

- ห้องเรียนธรรมชาติข้าวปลอดภัย (ลุงลัด ยิ้มไพร)

- ห้องเรียนธรรมชาติบ้านไส้เดือน (คุณจันทร์เพ็ญ เพียรรักดี)

- ห้องเรียนธรรมชาติวิถีชาวนาไทย(คุณชนิษฐา สอนแสน)

- ห้องเรียนธรรมชาติผลไม้ไทยผลไม้ถิ่น(คุณขวัญเรือน อุ่มเกตุ)

- ห้องเรียนธรรมชาติปลูกผักรักสุขภาพ (คุณวรรณสว่าง มุ่งกสิกร)

แผนภาพที่ ๑๘ องค์ความรู้ นวัตกรรม แหล่งเรียนรู้

๓.๑.๒ กิจกรรมหนูน้อยร่วมใจรักษ์สิ่งแวดล้อม (Baby Scout)

๓.๒ เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

๓.๒.๑ โรงเรียนดึกดำบรรพ์ต้อนรับคณะศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

ปีการศึกษา ๒๕๕๙ ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม และโรงเรียนวัดเขากลอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

๑.ผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองเสม็ด และโรงเรียนวัดตะปอนใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒

๒. คณะผู้บริหารจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ปีการศึกษา ๒๕๖๑

๑. คณะผู้บริหารและคณะครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑

๒. ผู้บริหารและคณะครู โรงเรียนวัดพราหมณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครนายก

๓.๒.๒ รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

ปีการศึกษา ๒๕๕๙

รางวัลสุดยอดโรงเรียนขนาดเล็กที่มีวิธีปฏิบัติเป็นเลิศ ประจำปี พ.ศ.๒๕๕๙ ระดับประเทศ
โซนเขตตรวจราชการที่ ๑

ปีการศึกษา ๒๕๖๐

รางวัลสถานศึกษารางวัลพระราชทาน

ปีการศึกษา ๒๕๖๑

รับรางวัลสถานศึกษาต้นแบบรางวัล IQA AWARD

(Internal Quality Award)

แผนภาพที่ ๑๙ รางวัลแห่งความภาคภูมิใจ

๕. โรงเรียนวัดบางไกรนอก

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน ประกอบด้วยงาน ๔ ขั้นตอนหลัก ได้แก่

๑.๑ การสร้างความรู้ความเข้าใจ และการพัฒนาศักยภาพครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ เพื่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม มีขั้นตอน ดังนี้

๑.๑.๑ การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึกแก่ผู้บริหารสถานศึกษา และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความเข้าใจ สมควรใจ และพร้อมใจกัน ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ในการตัดสินใจเข้าร่วมการพัฒนา เป็นโรงเรียนคุณธรรม

๑.๑.๒ การอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพครูแกนนำ เป็นการประชุมระดมสมองเพื่อค้นหา “คุณธรรมเป้าหมาย” และระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของคุณธรรมเป้าหมายแต่ละด้านที่โรงเรียนได้คัดเลือกไว้ คุณธรรมเป้าหมายที่มีการระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกไว้ด้วย จะเรียกรวมว่า “คุณธรรมอัตลักษณ์” โดยจำแนกตามกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหาร ครู และนักเรียน เพื่อให้แต่ละกลุ่มทราบวิธีปฏิบัติตนในแต่ละด้าน เช่น ด้านความซื่อสัตย์ วิธีปฏิบัติของครู เช่น เข้าสอนตรงเวลา ส่วนวิธีปฏิบัติของนักเรียน เช่น ไม่ลอกการบ้าน เป็นต้น และให้ทราบแนวทางการพัฒนาโครงการคุณธรรม (Moral Project) เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการเรียนรู้คุณธรรมและจริยธรรม

๑.๑.๓ การพัฒนาศักยภาพนักเรียนแกนนำ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินงานเป็นหลักในการพัฒนาเข้าสู่โรงเรียนคุณธรรม โดยมีครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ

๑.๑.๔ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการความรู้ควบคู่คุณธรรม เป็นการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่สอดแทรกคุณธรรมอัตลักษณ์เข้าไปในสาระวิชาต่างๆ โดยจะดำเนินงานตามความพร้อมของแต่ละโรงเรียน

๑.๑.๕ การศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบในภูมิภาค เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งด้านวิชาการ และกิจกรรมพัฒนานักเรียนร่วมกัน เพื่อความยั่งยืนของโรงเรียนคุณธรรมในชุมชนท้องถิ่น

๑.๒ การลงมือปฏิบัติของโรงเรียน

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนในโรงเรียนร่วมกันลงมือพัฒนา “โครงการคุณธรรม” (Moral Project) ซึ่งจะเป็นแผนปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการเรียนรู้ การสร้างสรรค์ความดี เป็นการระดมสมองในการวางแผน แบ่งงานกันทำ ลงมือปฏิบัติ ปรึกษาหารือกัน และประเมินผลสำเร็จร่วมกัน ประการสำคัญ คือ ต้องเป็นโครงการคุณธรรมที่นักเรียนเป็นผู้คิด ผู้เลือก โดยการทำให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่

๑.๓ การนิเทศติดตามโรงเรียน

การนิเทศติดตามเพื่อเสริมหนุนและให้กำลังใจโรงเรียนโดยนิเทศจากผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้รับผิดชอบโครงการจะมาเยี่ยมชม ให้คำแนะนำ เพื่อให้คำปรึกษาหารืออย่างเป็นกัลยาณมิตร แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นที่กำลังใจให้กันและกัน โดยจะประสานงานกับคณะกรรมการนิเทศภายในของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง และจะเกิดความยั่งยืนตลอดไป

๑.๔ การรายงานความก้าวหน้าและการประเมินผล

๑.๔.๑ การประชุมรายงานความก้าวหน้าของโครงการจะจัด ๒ ครั้ง/ปี เมื่อครบ ๖ เดือน และครบปี เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนำเสนอผลงานความสำเร็จ

๑.๔.๒ การสังเคราะห์ และถอดบทเรียน เพื่อให้โรงเรียนปรับปรุงกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของตนเองให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

๑.๔.๓ การประเมินผลสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เป็นการประเมินผลพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒.๑. ผู้อำนวยการโรงเรียนเข้ารับฟังวัตถุประสงค์และแนวทางการพัฒนาเข้าสู่โรงเรียนคุณธรรม และ นำมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และครูนำมาถ่ายทอดให้นักเรียนแกนนำ นักเรียนแกนนำนำความรู้มาขยายผลแก่นักเรียนคนอื่น

๒.๒ ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งรายชื่อครูแกนนำ เข้าอบรมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานต่างๆ นำความรู้มาขยายผลแก่คณะครู บุคลากรทางการศึกษา ต่อจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนแต่งตั้งคณะทำงานและมอบหมายงาน ประชุมคณะทำงานพัฒนาแผนงานคุณธรรมของโรงเรียน

๒.๓ ผู้อำนวยการโรงเรียนส่งรายชื่อนักเรียนแกนนำเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการจากหน่วยงานต่างๆ และ โรงเรียนจัดขึ้นโดยครูแกนนำที่ผ่านการอบรมแล้วเป็นวิทยากร

๒.๔ โรงเรียนดำเนินการจัดค่ายเยาวชนคนคุณธรรม ภายใต้การดำเนินงานของครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ

๒.๕ โรงเรียนประชุมกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก โดยการมีส่วนร่วมของคณะครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย และระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก

๒.๖ นักเรียนแต่ละระดับชั้นจัดประชุมระดมสมองเพื่อจัดทำโครงงานคุณธรรม

๒.๗ นักเรียนดำเนินการทำโครงการคุณธรรม โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และความช่วยเหลือด้านต่างๆจากผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือในการทำโครงการคุณธรรมของนักเรียนผ่านกระบวนการต่อไปนี้

- ๑) สังเกตปัญหา ระดมความคิด ระบุปัญหาและสาเหตุให้ชัดเจน
- ๒) ระบุเป้าหมายของการแก้ปัญหาให้ชัด ทั้งเป้าหมายพฤติกรรม จิตใจ ปัญญาที่คาดหวัง เป้าหมายสิ่งแวดล้อม เป้าหมายเชิงปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป้าหมายระยะสั้น ระยะยาว
- ๓) วางแผนและออกแบบวิธีการแก้ปัญหาที่สาเหตุ และถึงพร้อมที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้
- ๔) ลงมือทำ เพื่อไปสู่การแก้ปัญหาภายนอก ทั้งการเรียนรู้ส่วนบุคคล และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม
- ๕) ลงมือปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและเก็บบันทึกข้อมูล ทำตามแผนงานอย่างยืดหยุ่น มุ่งมั่นทุ่มเทแต่ไม่ยึดติดมากเกินไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแม้มีข้อจำกัดมากมาย
- ๖) ประมวลผล สรุปผลประเมินผลการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ การประเมินตนเอง การย้อนพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และการต่อยอดขยายผล
- ๗) นำเสนอ สื่อสาร ข้อมูลเรื่องราวการทำโครงการผลของการทำงานสู่สาธารณะ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการแพร่ขยายความดี สื่อสารความดี บอกต่อองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ เผยแพร่วิธีการในการทำความดี อันจะเป็นการเสริมสร้างค่านิยมการทำความดี สร้างแรงบันดาลใจในการทำความดีให้กับผู้อื่นต่อไป และเป็นการสืบต่อความดีต่อไปได้ไม่สิ้นสุด

๒.๘ ครูที่ปรึกษา ครูที่รับผิดชอบโครงการ กำกับติดตามให้คำปรึกษาหารือในการลงมือปฏิบัติโครงการคุณธรรม

๒.๙ ผู้บริหารโรงเรียน กำกับติดตามให้คำปรึกษาหารือในการลงมือปฏิบัติโครงการคุณธรรม

๒.๑๐ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาจัดประชุมประเมินผลการปฏิบัติโครงการคุณธรรมเป็นระยะๆแล้วปรับปรุงแผน แก้ไขปัญหาให้ลุล่วง ครูที่ปรึกษานำข้อบกพร่องมาชี้แจงให้นักเรียนทราบเพื่อนำมาปรับปรุงการทำโครงการคุณธรรมในครั้งต่อไป

๒.๑๑ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานคุณธรรมของโรงเรียนให้แก่ผู้ปกครอง ชุมชนตลอดปี

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๗ เปรียบเทียบร้อยละการประเมินพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๙-๒๕๖๐

ระดับชั้น	จำนวน/ร้อยละของนักเรียนตามระดับคุณภาพ (คุณลักษณะอันพึงประสงค์)					
	ปีการศึกษา ๒๕๕๙			ปีการศึกษา ๒๕๖๐		
	จำนวนนร. ทั้งหมด	จำนวน นร.ที่ได้ ระดับดีเยี่ยม	ร้อยละ	จำนวน นร. ทั้งหมด	จำนวน นร.ที่ได้ ระดับดีเยี่ยม	ร้อยละ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑	๒๑	๒๑	๑๐๐	๒๕	๒๕	๑๐๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒	๓๔	๓๔	๑๐๐	๒๑	๒๑	๑๐๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓	๓๑	๒๙	๙๓.๕๔	๓๖	๓๖	๑๐๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔	๓๐	๒๗	๙๐.๐๐	๓๑	๓๑	๑๐๐
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕	๓๒	๒๐	๕๘.๘๒	๓๑	๒๙	๙๓.๕๔
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖	๓๔	๒๙	๘๕.๒๙	๓๓	๓๓	๑๐๐
รวม/เฉลี่ยร้อยละ	๑๘๒	๑๖๐	๘๗.๙๑	๑๗๗	๑๗๕	๙๘.๙๓

จากตารางสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๐
มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยม หรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑๑.๐๒ จากผลการ
ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๙

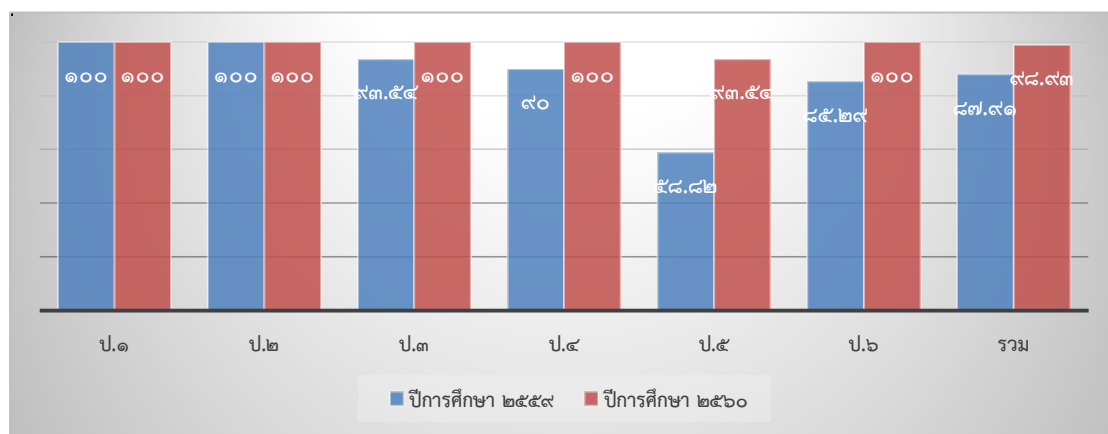
ตารางที่ ๘ เปรียบเทียบร้อยละการประเมินพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในตารางคุณธรรม อัตลักษณ์ ปีการศึกษา ๒๕๕๙-๒๕๖๐

ประเภท	จำนวน	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์(ร้อยละ)					
		ชื่อสัตย์		ความรับผิดชอบ		ความพอเพียง	
		๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๕๙	๒๕๖๐
นักเรียน	๑๘๗	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ครู	๑๗	๑๐๐	๑๐๐	๘๘.๒๓	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐
ผู้บริหาร	๑	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐	๑๐๐

จากตารางจะเห็นได้ว่านักเรียนมีพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ ร้อยละ
๑๐๐ ตามเกณฑ์ของการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในตาราง
คุณธรรมอัตลักษณ์ ร้อยละ ๑๐๐ ผู้บริหารพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกในตารางคุณธรรมอัตลักษณ์
ร้อยละ ๑๐๐ และไม่มีนักเรียน ครู และผู้บริหารที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และขัดแย้งกับ
คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

๔. พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

แผนภูมิเปรียบเทียบร้อยละการประเมินพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ปีการศึกษา ๒๕๕๙-๒๕๖๐

แผนภาพที่ ๒๐ พฤติกรรมไม่พึงประสงค์โรงเรียนวัดบางไกรนอกลดลง

จากแผนภูมิสรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๐ มีผลการประเมินระดับดีเยี่ยมหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงขึ้น ร้อยละ ๑๑.๐๒ จากผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๕๙

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

ผู้อำนวยการโรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการให้การส่งเสริม และสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณธรรม ดังนี้

ผู้อำนวยการโรงเรียนได้นำแนวทางการพัฒนาเข้าสู่โรงเรียนคุณธรรม และ นำมาถ่ายทอดให้แก่คณะครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครูผู้รับผิดชอบโครงการ เขียนโครงการ ประชุมกำหนดคุณธรรมเป้าหมายและระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก โดยการมีส่วนร่วมของคณะครู บุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนในการกำหนดคุณธรรมเป้าหมาย และระบุพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก คณะทำงานพัฒนาแผนงานคุณธรรมของโรงเรียน และได้ดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ โดยครูแกนนำได้นำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ครูนำมาถ่ายทอดให้แก่นักเรียนแกนนำ นักเรียนแกนนำนำความรู้มาขยายผลแก่นักเรียนคนอื่น ผ่านกิจกรรมค่ายเยาวชนคนคุณธรรม และกระบวนการสุดท้ายนักเรียนแต่ละระดับชั้นจัดประชุมระดมสมองเพื่อจัดทำโครงการงานคุณธรรม โดยมีครูที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ และได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ และความช่วยเหลือด้านต่างๆจากผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ปกครอง และคนในชุมชนในการให้ความร่วมมือในการทำโครงการงานคุณธรรมของนักเรียน

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๖. มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ตารางที่ ๙ องค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม

นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม โครงการงานคุณธรรม	คุณธรรมเป้าหมาย	นักเรียนผู้รับผิดชอบ
ปีการศึกษา ๒๕๕๙		
หนูน้อยคุณธรรม สื่อนำจิตอาสา มุ่งพัฒนาสังคม Children virtue the Volunteer Who focus on development of society .	มีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่ออุดมการณ์ คุณธรรม	เด็กหญิงเมธาณี สมประสงค์ เด็กหญิงรัตนสุตา บัววรรณงาม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เด็กหญิงณัฐภัทร เชิงโชติ เด็กหญิงพิมพ์พิษา เนตรประเสริฐ เด็กชายนิกัทร ลับกิม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
ปีการศึกษา ๒๕๖๐		
เด็กน้อยออมวันละบาท Little Children Save a day.	ความพอเพียง ซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบต่อ อุดมการณ์คุณธรรม	เด็กหญิงณิชาพัชญ์ ขำภู เด็กหญิงดารารักษ์ อินทร์นุ่มพันธ์ เด็กหญิงพริมา แก้วลัดดา เด็กหญิงมาณิษา ทรัพย์ทองเด็กหญิง ลักษิตา ตั้งสุข นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
ร่วมแรง ร่วมใจ มุ่งพัฒนาสังคม Join forces to develop social.	มีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อ อุดมการณ์คุณธรรม	เด็กหญิงณัฐรดา ทักชิดไศล เด็กชายชวิน ปิงโฆษิต เด็กหญิงประภากร สาสิงห์เด็กหญิงปิยา ภรณ์ แจ่มนามนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ ๔ เด็กหญิงกรกมล มะหิงสับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ปีการศึกษา ๒๕๖๑		
หนูทำได้ you can do it.	รับผิดชอบต่อ สุขภาพ	นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๑
เด็กน่ารักมักเข้าแถว Cute baby likes to line up.	รับผิดชอบต่อ มีวินัย	นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๒
นิทานคุณธรรม(ความซื่อสัตย์) Fairy tales of honesty.	ซื่อสัตย์ สุจริต	นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ ๓
ยิ้มใส ไหว้สวย ด้วยคุณธรรม Smile & pay with moral.	ซื่อสัตย์ สุจริต สุขภาพ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

นวัตกรรมการสร้างเสริม คุณธรรม โครงการงานคุณธรรม	คุณธรรมเป้าหมาย	นักเรียนผู้รับผิดชอบ
ปีการศึกษา ๒๕๖๑		
ยิ้มใส ไหว้สวย ด้วยคุณธรรม Smile & pay with moral.	ชื่อสัตย์ สุจริต สุภาพ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒
ยิ้มใส ไหว้สวย ด้วยคุณธรรม Smile & pay with moral.	ชื่อสัตย์ สุจริต สุภาพ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
ธรรมะคู่คิด มีจิตอาสา Dhama to Volunteers.	มีจิตสาธารณะ อุดมการณ์คุณธรรม	เด็กหญิงกษมา แต่งฉาย เด็กหญิงอรอินทร์ ศรีสังข์ เด็กหญิงจันทร์ ชาย เด็กหญิงสุวรรษา ทรัพย์ทอง เด็กหญิงมินตรา โสภาพรรณ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓
ก้าวแรก...แห่งความดี The first step ... of good.	ชื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔
รู้จักสิ่งแวดล้อม Love the Environment.	มีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบ ความพอเพียง อุดมการณ์คุณธรรม	เด็กหญิงณิชาพัชญ์ ขำภู นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เด็กหญิงณัฐรดา ทักสินไศล เด็กหญิงประภากร สาสิงห์เด็กหญิงปิยา ภรณ์ แจ่มนาม เด็กหญิงแพรวา แดนเสนา นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
R&B ขวดนี้มีประโยชน์ R&B Benefits of Bottles.	ชื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสาธารณะ ความรับผิดชอบ ความพอเพียง	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕
ห้องเรียนหัวใจสีขาว White Heart Classroom.	ชื่อสัตย์ สุจริต อุดมการณ์คุณธรรม	นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

มีการบูรณาการสอดแทรกคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ทุกชั่วโมง ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับคุณธรรม ลงสู่จิตใจ และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำโครงการงานคุณธรรมเพื่อแก้ปัญหา และต้องการทำความดีเพื่อสังคม

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

๗.๑ แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน

๑. ห้องสมุด
๒. ห้องสมุดเคลื่อนที่
๓. ห้องคอมพิวเตอร์
๔. ป้ายนิเทศหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
๕. ป้ายนิเทศคุณธรรมพื้นฐาน ๘ ประการ
๖. ป้ายนิเทศบูรณาการความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ๘ กลุ่มสาระการ

เรียนรู้

๗. ป้ายวาทะธรรมตามแนวพระราชดำรัส
๘. ป้ายนิเทศวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

๗.๒ แหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน

๑. วัดบางไกรนอก
๒. วัดอุทยาน
๓. วัดไทยเจริญ
๔. วัดตะเคียน
๕. วัดโบสถ์(บน)
๖. คลองบางกอกน้อย

๗.๓ แหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานภายนอก

๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต ๑ , เขต ๒ โรงเรียนบ้านหนองหัวทับทิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑
๒. โรงเรียนบ้านคลองไตะนุ้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต ๒
๓. โรงเรียนอุปถัมภ์โรจนประสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอยุธยา เขต ๒

๗.๔ แหล่งเรียนรู้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑. มหาวิทยาลัยปทุมธานี
๒. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
๓. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๔. มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

แหล่งเรียนรู้ต่างๆที่โรงเรียนใช้ล้วนเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียนทั้งสิ้น ทั้งทางด้านความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมที่สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงจากคณะร่วมกิจกรรม ซึ่งการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยตรงจะสร้างความเข้าใจที่ยั่งยืนให้แก่ผู้เรียนได้ดีกว่าให้เพียงความรู้อย่างเดียว และที่สำคัญผู้ปกครองชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนวัดบางไกร

นอก(แถมพร้อมอุปกรณ์) ทุกกิจกรรม ดังนั้น ครู ผู้ปกครอง และคนในชุมชนจึงได้เห็นผลผลิตจากการ
สร้างสรรค์ผู้เรียนที่ดีสู่ชุมชน

ตารางที่ ๑๐ คุณธรรมอัตลักษณ์โรงเรียนวัดบางไกรนอก

คุณธรรมเป้าหมาย	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก		
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
๑. ความซื่อสัตย์	-บริหารงานโดยใช้หลัก ธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้	-ไม่ทุจริตต่อหน้าที่ -ลงชื่อปฏิบัติราชการ -เข้าสอนตรงเวลา -ไม่เอาเวลาราชการไป ทำประโยชน์ส่วนตัว	-ไม่ลอกการบ้าน -ไม่โกหก ไม่พูดเท็จ -ไม่ลักขโมยสิ่งของ -ยอมรับเมื่อตนกระทำผิด
๒. ความ รับผิดชอบ	-มีความประพฤติ แบบอย่างที่ดีแก่ ผู้ใต้บังคับบัญชา -ปฏิบัติงานด้วยความ มุ่งมั่นและตั้งใจ	-ไม่ละทิ้งห้องเรียน -อุทิศเวลาของตนเพื่อ พัฒนาลูกศิษย์ -สั่งสอนศิษย์ให้เป็นคน ดี	-ตั้งใจเรียนหนังสือ -รับผิดชอบงานตามที่ ได้รับมอบหมาย
๓. ความพอเพียง	-การวางแผนการเงิน -ใช้เงินตามที่ได้วางแผน	-ใช้จ่ายตามฐานะ -ใช้สื่อการเรียนการสอน อย่างคุ้มค่า	-ใช้จ่ายอย่างประหยัด -ใช้ของส่วนร่วมอย่าง คุ้มค่า

แผนภาพที่ ๒๑ ค่ายเยาวชนคนคุณธรรม

เสริมสร้างเด็กดีศรีบางไทรนอก
ผ่านการเข้าค่ายยุวชนคนคุณธรรม

การขยายผลแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในโรงเรียน
โดยตัวแทนนำเสนอโครงการคุณธรรมของแต่ละระดับชั้น

นิทรรศการโครงการคุณธรรมเสริมสร้างเด็กดีศรีบางไทรนอก

แผนภาพที่ ๒๒ นิทรรศการโครงการคุณธรรม

๖. โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลนาราม

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

ด้านกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลนารามได้ศึกษาแนวทางในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมโดยเริ่มจากการวางแผนงานในการปฏิบัติงานตามนโยบายเพื่อสร้างการรับรู้กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ โดยมุ่งเน้นการจัดทำทั้งระบบและทำความเข้าใจชี้แจงให้ทุกคนเข้าใจกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เข้าใจให้กระจ่างในวิธีการทำส่วนเนื้อหาสาระในการปรับปรุงหรือสร้างเสริมพฤติกรรมนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเป็นไปตามความต้องการของโรงเรียน โดยคำนึงถึงสภาพบริบท สภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ การบริหารจัดการโรงเรียน และความตั้งใจจริงและการมีส่วนร่วมของทุกคนในโรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียนพิจารณาความเหมาะสมของครูผู้ที่จะรับผิดชอบเป็นแกนนำ และเมื่อครูแกนนำได้รับการอบรมตามหลักสูตรของมูลนิธิยุวสถิรคุณแล้ว ได้มามอบหมายงาน และให้โอกาสในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานตามความจำเป็นเพิ่มเติม ได้รับการเสริมแรงเชิงบวก และกำลังใจในการทำงานจากผู้บริหารร่วมวางแผนปฏิบัติงาน ประเมินความก้าวหน้าของงานในแต่ละช่วง และประเมินผลงานร่วมกัน ซึ่งการได้รับมอบหมายงานที่เป็นนโยบายสำคัญนี้ถือว่าการได้รับเกียรติได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงาน จึงเป็นกลไกในการพัฒนาแกนนำอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้งานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมประสบผลสำเร็จ

เมื่อครูแกนนำได้มาขยายผลการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมแล้วจึงได้จัดประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ โดยได้ดำเนินการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่ม กลุ่มครู กลุ่มนักเรียน และ กลุ่มผู้บริหาร เพื่อค้นหาคุณธรรมเป้าหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของแต่ละกลุ่ม โดยพิจารณาจากปัญหาสำคัญของโรงเรียนที่ต้องการแก้ไข หรือพิจารณาจากพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่ต้องการส่งเสริมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และกำหนด “คุณธรรมเป้าหมาย” โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ระดมความคิดโดยแต่ละกลุ่มแยกกันทำ
- ๒) กำหนดจากปัญหาและสาเหตุ
- ๓) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา
- ๔) เลือกปัญหาที่สำคัญที่สุดมาจำนวนหนึ่ง
- ๕) กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่ต้องการให้เกิดขึ้นและมีความสอดคล้องกับ

ปัญหาและสาเหตุ

เมื่อจัดประชุมระดมความคิดเห็นครบทุกกลุ่มแล้ว ให้ผู้แทนกลุ่มผู้บริหาร ผู้แทนกลุ่มครู และผู้แทนกลุ่มนักเรียน นำคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของทั้ง ๓ ฝ่ายมาพิจารณาร่วมกัน ในกรณีที่คุณธรรมเป้าหมายมีความสอดคล้องตรงกันทั้ง ๓ กลุ่ม จึงได้จัดทำตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

จากการศึกษาสภาพปัญหา พบว่า ในสังคมไทยปัจจุบันควรได้รับการปลูกฝังและพัฒนาความมีระเบียบวินัยเพิ่มมากขึ้นลดความเห็นแก่ตัวปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมที่กำหนดไว้ โดยเชื่อมโยงกับความรับผิดชอบคนแต่ละบุคคลที่มีต่อตนเองและเห็นแก่ผลหรือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในสังคม ปลูกฝังวัฒนธรรมค่านิยมอันดีงามบนพื้นฐานของความเป็นไทย ทั้งนี้ได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้อยู่บนความพอเพียง จากแนวคิดดังกล่าวโรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลวนารามจึงได้ดำเนินการนำมาสร้างเป็นตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลวนาราม เพื่อพัฒนาโรงเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน เพื่อประกาศใช้ในสถานศึกษาในขยายผลต่อไป ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลวนาราม

คุณธรรม เป้าหมาย	คุณธรรมอัตลักษณ์			
	พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก			
	ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	กิจกรรม/การปฏิบัติ
๑.รับผิดชอบดี	-ทำงานตามแผนงาน บริหารขับเคลื่อน โรงเรียน เป็นอย่างดี	-เตรียมการสอนและ ตั้งใจสอนนักเรียนเป็น อย่างดี -ทำงานพิเศษที่ได้รับ มอบหมายให้สำเร็จ	-ส่งงานตามที่ได้รับ มอบหมายเป็นอย่างดี -ตั้งใจเรียน -ทำงานที่ได้รับมอบหมาย ได้สำเร็จ	-แบบบันทึกผลการเรียน -สถิติการมาเรียน -โครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายและ เข้าร่วมการปฏิบัติ
๒.มีวินัย	-แต่งกายเป็นแบบ อย่างที่ดี -มาปฏิบัติงานตาม เวลา -ปฏิบัติตามระเบียบ ของ ผู้บริหารและของ โรงเรียนที่กำหนดไว้	-แต่งกายเป็นแบบอย่าง ที่ดีแก่นักเรียน -มาปฏิบัติงานตามเวลา -ปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเป็นครู	-แต่งกายถูกระเบียบ -มาโรงเรียนตามเวลา -ปฏิบัติตามกฎของ โรงเรียน	-การเข้าแถวเคารพธงชาติ -คง.หนูจำเริญๆหน่อย -คง.รองเท้าหนูอยู่ตรงไหน -คง.เข้าแถวดีไม่มีแรงคิว -คง.ออมทรัพย์ -แบบประเมินพฤติกรรม
๓.ใส่ใจสังคม	-ช่วยเหลืองาน ส่วนรวม ทั้ง โรงเรียน ชุมชน และ สังคม	-ช่วยเหลืองาน ส่วนรวม ทั้งโรงเรียน ชุมชน และสังคม	-ช่วยเหลืองานบ้าน -ช่วยเหลืองานโรงเรียน ชุมชนและสังคม	-แบบบันทึกการเข้าร่วม กิจกรรมของนักเรียน -คง.คัดแยกขยะ -คง.จิตอาสาบ่อย
๔.นิยมความ เป็นไทย	-ธำรงรักษาวัฒนธรรม ไทยการไหว้ การแต่งกาย มารยาทไทย	-ธำรงรักษาวัฒนธรรม ไทยการไหว้ การแต่ง กาย มารยาทไทย	-ฝึกปฏิบัติการไหว้ การแต่งกาย และมารยาท ไทยที่ถูกต้อง -เข้าร่วมประเพณีไทย	-กิจกรรมน้องไหว้พี่ -แบบบันทึกการเข้าร่วม กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ -คง.หนูน้อยไหว้สวย -คง.นิทานคุณธรรม -คง.เด็กยุคใหม่ใส่ใจธรรมะ
๕.ใช้อย่าง พอเพียง	-ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ให้ คุ้มค่าตามหลัก ปรัชญา ของเศรษฐกิจ พอเพียง	-ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้ คุ้มค่าตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	-อดออมเงิน -ใช้สิ่งของให้คุ้มค่า -ปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง	-ค.ร.ร.พอเพียงท้องถิ่น -คง.ขยะทองคำ -คง.นักเรียนใจดีน้อย -คง.ออมทรัพย์

เมื่อได้คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนแล้ว โรงเรียนจึงประกาศการใช้อัตลักษณ์โรงเรียนคุณธรรม และแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมโรงเรียนคุณธรรม เพื่อปฏิบัติงานตามแผนงานคุณธรรมจริยธรรมตามอัตลักษณ์ ปฏิบัติงานตามกรอบของโรงเรียนคุณธรรมสู่ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน และชุมชน โดยให้ครบถ้วนทุกกิจกรรมโครงการ จัดให้มีการกำกับติดตาม นิเทศภายในอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งรายงานผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เสริมสร้างโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมครูและนักเรียนมีความสุข ยิ้มแย้ม แจ่มใส สภาพแวดล้อมของโรงเรียนสะอาด ร่มรื่น และเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยผู้บริหารสร้างการมีส่วนร่วม พร้อมทั้งติดตามให้คำปรึกษาแนะนำ และเสริมแรงอย่างสม่ำเสมอ มีการประเมินผลความสำเร็จโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการประเมินผลเพื่อนำมาแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ต่อยอดการขยายผล โดยได้มุ่งเน้นส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมให้กับนักเรียนแกนนำในการแสวงหาโอกาสในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมอยู่เสมอ พัฒนาความรู้ความสามารถ และสร้างแรงจูงใจให้ตนเองในการเข้าร่วมงาน ประเมินความก้าวหน้าของงานที่ได้ปฏิบัติ สร้างทีมงานให้เข้มแข็ง แบ่งภาระรับผิดชอบงานให้ทั่วถึง และเป็นแบบอย่างกับแกนนำรุ่นต่อไปเพื่อส่งต่อภารกิจการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมไปยังรุ่นต่อรุ่นอย่างต่อเนื่อง

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลนารามดำเนินการโรงเรียนคุณธรรมโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของหลายๆฝ่าย โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงานรับผิดชอบงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้น และเชื่อมโยงการทำงาน of ทุกฝ่ายให้บรรลุตามแผนที่กำหนด โดยได้ดำเนินการจัดทำโครงการที่ตอบสนองคุณธรรมอัตลักษณ์ เพื่อให้เกิดทิศทางในการพัฒนาในเชิงบวกและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในโรงเรียน โดยนำคุณธรรมอัตลักษณ์มาเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติงาน โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ ๑) การจัดทำโครงการคุณธรรม ๒) การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน ๓) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม ๔) การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ และรวมทั้งวิธีการอื่นๆที่โรงเรียนได้พิจารณาความเหมาะสมในการนำมาใช้เพิ่มเติมตามความต้องการของโรงเรียนอีกด้วย ซึ่งแนวทางในการดำเนินงานตามโครงการของโรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลนาราม มีดังนี้

๑. การจัดทำโครงการคุณธรรม

โรงเรียนจะร่วมกันกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้บรรลุคุณธรรมเป้าหมายและพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกโดยใช้ “โครงการคุณธรรม” เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานเรียนรู้การสร้างคุณธรรมความดี โดยจะเป็นโครงการที่นักเรียนช่วยกันคิด เลือก และทำ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่ โดยได้ดำเนินการจัดเป็นรูปแบบของกิจกรรมภายใต้แผนงานหลักของโรงเรียน ตรงตามความต้องการ และบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับคุณธรรม อัตลักษณ์โรงเรียน โดยมีวิธีการในการปฏิบัติดังนี้

๑.๑ นักเรียนและครูที่ปรึกษาช่วยกันออกแบบโครงการคุณธรรมให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน คำนึงถึงปัญหาที่โรงเรียนต้องการปรับปรุงแก้ไข และวิธีการแก้ไขต้องสอดคล้องกับสาเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนตามที่กำหนดไว้ในคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน

๑.๒ กำหนดโครงการคุณธรรม โดยร่วมกันพิจารณาจากพฤติกรรมที่โรงเรียนต้องการปรับเปลี่ยนแก้ไขอย่างเร่งด่วน โดยมีแนวทางในการป้องกันพฤติกรรมเชิงลบไม่ให้เกิดขึ้น อีกทั้งส่งเสริมพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกที่ต้องการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป เมื่อกำหนดวิธีการให้นักเรียนกำกับควบคุมตนเองในการทำกิจกรรมใด ให้คำนึงถึงกิจกรรมเกี่ยวเนื่อง เพื่อกำกับควบคุมสิ่งเร้ารอบตัวนักเรียนด้วยทั้งนี้ เพื่อการเสริมสร้างแรงจูงใจ และลดสิ่งเร้าในเชิงลบ

ในส่วนนี้ครูที่ปรึกษาจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกันคิดปัญหาที่เกิดขึ้น โดยให้นักเรียนได้ค้นคว้าและฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง ตรงตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจของนักเรียน และสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อนำมาเป็นโครงการคุณธรรมที่ให้ผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน ซึ่งเมื่อได้เรื่องในการจัดทำโครงการแล้ว ก็จะนำมาออกแบบโครงการคุณธรรมมืองค์ประกอบ ดังนี้ ๑) ชื่อโครงการ ๒) ที่มาและความสำคัญ ๓) วัตถุประสงค์ ๔) ปัญหาที่เกิดขึ้น ๕) สาเหตุของปัญหา ๖) กลุ่มเป้าหมาย ๗) วิธีการแก้ไขปัญหา ๘) หลักธรรมที่นำมาใช้ ๙) เชื่อมโยงสู่อัตลักษณ์ ๑๐) การวัดผลประเมินผล ๑๑) เครื่องมือวัดผลประเมินผล ๑๒) ระยะเวลา ๑๓) ผู้รับผิดชอบ ๑๔) ที่ปรึกษาโครงการ

๒. การเป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งกันและกัน

ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ต้องมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่และวินัยของโรงเรียน เช่น เข้าห้องเรียนตรงเวลา แต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อย และ เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งกาย วาจา ใจ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา มีสัมมาคารวะต่อผู้สูงอายุ มีจิตอาสาในชุมชน เป็นต้น กลไกสำคัญที่ช่วยสร้างแบบอย่างที่ดีในโรงเรียน คือ การสร้างแรงจูงใจและการสร้างแรงกระตุ้น สนับสนุน เชิดชู ยกย่อง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมในงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมอย่างพร้อมเพรียง โดยได้กำหนดกิจกรรมการสร้างแบบอย่างที่ดีไว้ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน

๓. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม

โรงเรียนได้จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมและมีความสำคัญต่อจิตใจของนักเรียน ครูผู้สอนและผู้ที่เข้ามาในโรงเรียน โดยพัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาด ร่มรื่น สวยงามปลอดภัย มีป้ายแสดงคุณธรรมอัตลักษณ์ เขตพื้นที่ความรับผิดชอบ แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ติดป้ายประชาสัมพันธ์ ทั้งแนวทางและผลงานของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดชบรมนาถบพิตร พระบรมราโชบายของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร การใช้เสียงตามสาย วารสาร การใช้วิถีทัศน์เสนอสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่ดี โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน เพื่อให้ทุกคนได้เห็นความสำคัญของโรงเรียนและเกิดความรักภูมิใจที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถาบัน

๔. การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้

โครงการของโรงเรียนทุกโครงการสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณธรรมได้ทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โครงการ/กิจกรรมในชั้นเรียนมีความสำคัญที่สุด การบูรณาการคุณธรรมในการเรียนการสอนที่ช่วยให้กิจกรรมในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมมีความต่อเนื่อง เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ดีให้กับนักเรียนได้ตลอดเวลา ได้ฝึกจนติดเป็นนิสัย เมื่อจบการศึกษาแล้วยังมีอุปนิสัยที่ดีติดตัวไปตลอด และทำให้การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมเกิดความยั่งยืน มีโอกาสฝึกนักเรียนรุ่นต่อรุ่นอย่างไม่ขาดตอน ถือเป็นความสำเร็จของโรงเรียนอย่างยั่งยืน โดยโรงเรียนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการคุณธรรมตามวิธีการ ดังนี้

๔.๑ โรงเรียนสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอน เห็นความสำคัญของการบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ นอกจากการสอนเนื้อหาสาระวิชาแล้ว ครูผู้สอนทุกคนต้องอบรมสร้างนิสัยให้นักเรียนเป็นคนดีควบคู่กันไปด้วยเสมอ ไม่สามารถแยกส่วนได้ ดังนั้น ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนสามารถที่จะกำหนดคุณธรรมเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนไว้ในหัวข้อใหญ่ๆ ๔ หัวข้อ ซึ่งมีอยู่แล้วในแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ๑) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ๒) จุดประสงค์การเรียนรู้ ๓) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และ ๔) การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสามารถที่จะบูรณาการคุณธรรมไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๔.๒ การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ โดยโรงเรียนได้ให้ครูผู้สอนนำคุณธรรมจริยธรรมไปสอดแทรกในเนื้อหา ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักถอดบทเรียนที่เกี่ยวกับหลักคุณธรรม และการนำไปบูรณาการในชีวิตประจำวันโดยให้สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนคุณธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการต่อยอดในอนาคต

ด้านที่ ๒ ด้านผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

จากการโรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในช่วงระยะเวลาในการจัดทำโครงการโดยใช้โครงการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น ดังนี้ ผู้บริหาร ครู มีองค์ความรู้และศักยภาพในการพัฒนาโรงเรียนตามหลักคุณธรรมเพิ่มมากขึ้นทั้งระบบ ทั้งพฤติกรรมและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อปลูกฝังและพัฒนานักเรียน ซึ่งจากการดำเนินงาน พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นตามลำดับตามศักยภาพของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ขยันหมั่นเพียร ทำงานที่ได้รับมอบหมาย รู้จักหน้าที่ของตนเองและหน้าที่ต่อส่วนร่วม มีวินัย เข้าแถวเป็นระเบียบ ตรงต่อเวลา ไม่มาโรงเรียนสาย แต่งกายถูกต้องตามระเบียบ เดินเป็นแถว มีจิตอาสา เพิ่มขึ้นช่วยพัฒนาส่วนรวม มีน้ำใจต่อผู้อื่น นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย ให้ความเคารพครู มีสัมมาคารวะมากขึ้น ให้อย่างถูกต้อง เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีไทย รู้จักการประหยัดอดออม มีความพอเพียงรู้จักการใช้จ่าย ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม นักเรียนกล้าแสดงออก ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมของโรงเรียน ทั้งยังนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตต่อครอบครัว และชุมชน โดยโรงเรียนได้วัดผลประเมินผลจากการสังเกต แบบสอบถาม แบบความ พึงพอใจ และประเมินผลจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

๔. ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

จากการโรงเรียนได้ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรมในช่วงระยะเวลาในการจัดทำโครงการโดยใช้โครงงานที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์มาเป็นแนวทางในการพัฒนาทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น ดังนี้ ผู้บริหาร ครู มีองค์ความรู้และศักยภาพในการพัฒนาโรงเรียนตามหลักคุณธรรมเพิ่มมากขึ้นทั้งระบบ ทั้งพฤติกรรมและการปฏิบัติหน้าที่เพื่อปลูกฝังและพัฒนานักเรียน ซึ่งจากการดำเนินงาน พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลงตามลำดับตามศักยภาพของนักเรียน กล่าวคือ การพูดคุยส่งเสียงดังระหว่างรับประทานอาหาร หรือระหว่างเดินแถว การทิ้งขยะไม่ถูกที่ ความไม่เป็นระเบียบในการวางรองเท้า การเข้าแถวรับประทานอาหาร การพูดคำหยาบ การไหว้ไม่ถูกต้อง การเห็นแก่ตัว การมาสายของนักเรียน การไม่ตรงต่อเวลา การทะเลาะวิวาทของนักเรียน การพูดโกหก การลอกการบ้าน ความสกปรกและความมั่งง่าย ความเห็นแก่ตัว การพูดจาไม่เหมาะสม เดินไม่เป็นระเบียบ ทิ้งขยะไม่ถูกที่น้อยลง นักเรียนพูดคำหยาบ แต่งกายผิดระเบียบ แต่งกายไม่เรียบร้อย เกียจคร้านน้อยลง การไม่ส่งงานน้อยลง นักเรียนไม่เกียจงาน การเอาเปรียบผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบขาดความอดทน ขาดความขยัน และการเล่นไม่เป็นเวลาลดลง

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ผู้บริหาร ครูบุคลากรนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน)

ในการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลนารามได้ดำเนินงานตามขั้นตอนเริ่มต้นจากการวางแผน ศึกษาข้อมูล ประชุมผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง การกำหนดอัตลักษณ์ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ แต่งตั้งผู้ดำเนินการจัดทำโครงงาน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล รวมถึงการขยายผล ประชาสัมพันธ์ โดยทุกขั้นตอนที่กล่าวมาโรงเรียนได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบ สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีการปฏิบัติตามแผน กำกับติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมเป็น ระยะ ทั้งนี้ในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลนารามได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง บ้าน วัด ชุมชน หน่วยงานต่างๆในพื้นที่เข้าร่วมในการพัฒนาคุณธรรม ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทางโรงเรียนให้ความเห็นอันดับแรก คือการพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนมีผลทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของโรงเรียน การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนการสอนและพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของผู้บริหาร บทบาท ภาระหน้าที่ในการขับเคลื่อน ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลนักเรียนที่บ้าน กวดขันเรื่องความรับผิดชอบ เรื่องระเบียบวินัย และความพอเพียงในการใช้ชีวิตประจำวัน ชุมชนมีส่วนร่วมในการร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์ ทั้งยังให้ข้อเสนอแนะกับโรงเรียน ในการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เช่น สถานีตำรวจภูธรปลายบาง วัดในเขตตำบล/อำเภอ หน่วยงานภาครัฐ เอกชน บริษัท ห้างร้านต่างๆนอกจากนี้ยังมอบหมายงานให้ครูตามศักยภาพของครูแต่ละคน มีโอกาสได้ไปศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมและนำมาขยายผล แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ กับผู้บริหาร ครู

นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ทั้งนี้ในการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าร่วมประชุมวางแผนเพื่อรับทราบ/ให้ความร่วมมือและสนับสนุนกิจกรรมทุกอย่างของโรงเรียน ทั้งยังเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ยังมีการนำโครงการ/โครงการงาน/กิจกรรมของโรงเรียนเข้าหารือขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา มีการประชุมชี้แจงและขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา กิจกรรมการเยี่ยมบ้านหรือสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนได้รับความร่วมมือ จากครูและผู้ปกครองเป็นอย่างดี สามารถแก้ปัญหาเด็ก เป็นรายบุคคลได้ ทั้งนี้โรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์ ชี้แจง ข่าวสารต่างๆของโรงเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบว่าโรงเรียนทำอะไร เกิดผลอย่างไรต่อนักเรียน โรงเรียนและชุมชน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากผู้ปกครองรวมทั้งให้ผู้ปกครอง ร่วมประเมินผล ร่วมรับผลประโยชน์ในทุกเรื่อง

๖. องค์ความรู้/นวัตกรรมสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

ผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม พบว่า ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ได้ดำเนินการบรรจุโครงการลงในแผนการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นให้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ทั้งยังจัดทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันแก้ปัญหา ทั้งนี้ได้พัฒนาระบบงานวิชาการโดยให้ครูผู้สอนจัดทำแผนการเรียนรู้ที่สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการนำไปปฏิบัติ มีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมและมีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการมีองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่เผยแพร่ได้ และ/หรือมีแผนการเรียนรู้การสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในชั้นเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่ามีการบูรณาการคุณธรรม จริยธรรมเข้าไปในชั้นเรียน โดยสอดแทรกไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุมคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนและคุณธรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

จากการบูรณาการการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนการสอนโดยการบูรณาการคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในชั้นเรียน โดยสอดแทรกไปในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นักเรียนมีสมาธิกับการเรียน ตั้งใจเรียนมากขึ้น ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนมากขึ้น มีความรับผิดชอบในการเรียนมากขึ้น มีกระบวนการกลุ่ม มีการช่วยเหลือ มีจิตอาสา กล้าแสดงออก คิดวิเคราะห์ดีขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น และจากการสำรวจและประเมินผล พบว่า นักเรียนขาดเรียนน้อยลง นักเรียนมีวินัยในการทำงาน เข้าเรียนตรงเวลาโดยครูได้ใช้รูปแบบการสอนแบบโครงงานมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยให้นักเรียนได้มองถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันหาทางแก้ไข และมีการติดตามตรวจสอบ งานที่ครูมอบหมายซึ่งนักเรียนมีความตั้งใจเรียน ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์เป็นกัลยาณมิตรกันมากขึ้น

นอกจากนี้ครูยังสร้างสื่อและนวัตกรรมที่เชื่อมโยงกับหลักคุณธรรมนำมาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เช่น การจัดทำสื่อจากขยะรีไซเคิล การจัดการเรียนการสอนแบบภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างนวัตกรรมด้วยสื่อทางเทคโนโลยี การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน เป็นต้น โดยมีการวัดผลประเมินผลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าร่วมกิจกรรม แบบทดสอบ ใบงาน การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้น

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม

ผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ส่งผลให้โรงเรียนได้พัฒนาองค์กรรวมในเรื่องของสิ่งแวดล้อม อาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ การทำโครงการ ซึ่งได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหาร ครู บุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการจัดทำโรงเรียนคุณธรรมครอบคลุมทุกทักษะความรู้ที่จะพัฒนาให้กับผู้เรียน บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนปลอดภัย โรงเรียนพอเพียงถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการสานต่องานทุกๆโครงการ โดยโรงเรียนได้จัดเป็นแหล่งเรียนรู้หลากหลาย เช่น แหล่งเรียนรู้พืชสวนแปลงเกษตร ราชวงศ์จักรี ผลงานจากขยะรีไซเคิล ห้องเรียนธรรมะ นิทานคุณธรรม ปุ๋ยหมักชีวภาพ ขยะอินทรีย์ ลานกีฬาต้านยาเสพติด การเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลาดนัดนักเรียน การคัดแยกขยะ เป็นต้น

จากการดำเนินงานดังกล่าวโรงเรียนได้จัดทำโดยมีการวางแผน ประชุม ชี้แจงเพื่อกำหนดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษามากที่สุด และมีการเผยแพร่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอกได้ทราบ ด้วยการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย การจัดทำวารสารประชาสัมพันธ์ การเชิญหน่วยงานต่างๆมาเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น การเตรียมความพร้อมเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน เยี่ยมชมผลงานของนักเรียน ปุ๋ยชีวภาพ แปลงเกษตรพอเพียง การประดิษฐ์วัสดุรีไซเคิล รวมถึงการนำผลงานต่างๆเข้าร่วมประกวดเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานในสถานศึกษาและนำไปเป็นแบบอย่าง

ผลการดำเนินงานในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

ผู้บริหารและครู

๑. ครูทุกคนแต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบของโรงเรียน มีความรอบคอบในการทำงาน มีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน
๒. มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่และมาปฏิบัติหน้าที่ตรงตามเวลาที่โรงเรียนกำหนด
๓. เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทั้งในและนอกโรงเรียนตามที่โรงเรียนกำหนดเป็นที่ยอมรับของชุมชนและผู้ปกครอง
๔. มีความสุภาพอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้บังคับบัญชาและผู้ปกครองและเพื่อนครู ใช้คำพูดที่สุภาพและเหมาะสมในการสื่อสารกับผู้ที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

นักเรียน

๑. นักเรียนมีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง ครบครัน และชุมชน ทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย
๒. แต่งกายเรียบร้อยตามระเบียบของโรงเรียน เดินเป็นแถว ชิดขวาเพื่อให้ทางกับผู้อื่น
๓. มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทิ้งขยะ รู้จักการคัดแยกขยะ การนำขยะกลับมาใช้เพื่อให้เกิดความพอเพียง
๔. ไหว้ได้อย่างถูกต้อง มีสัมมาคารวะ กล่าวทักทายผู้ใหญ่และเพื่อนอย่างสุภาพ หยุดยืนตรงเพื่อหลีกเลี่ยง

ให้ผู้ใหญ่และเดินก้มหลังผ่านผู้ใหญ่มทุกครั้ง

๕.สามารถใช้จ่ายอย่างพอเพียง รู้จักอดออม เข้าร่วมกิจกรรมฝากเงินกับธนาคาร รู้จักแบ่งปัน

๖.นักเรียนมีจิตสาธารณะเข้าร่วมกิจกรรมที่วัดและชุมชนจัดขึ้น ปฏิบัติตนได้สมกับความเป็นไทย

๗.พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลงและมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ที่เป็นพฤติกรรมเชิงบวกเป้าหมายในการสร้างคนดีให้บ้านเมืองเพิ่มขึ้น

๘.นักเรียนสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นแนวทางและทักษะในการดำเนินชีวิต

ผลพลอยได้จากการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๑.มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดีขึ้น มีผลการทดสอบระดับท้องถิ่นในระดับที่ดีขึ้น และมีผลการสอบนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

๒.โรงเรียนและนักเรียนได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติจากการประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการ และด้านคุณธรรมจริยธรรมจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน เป็นที่พึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชน

๓.เป็นแหล่งเรียนรู้และศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ และยังไปสถานที่ที่หน่วยงานภายนอกขอเข้าใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ

ปัจจัยความสำเร็จ

๑.มีการน้อมนำพระราชปณิธาน “สร้างคนดีให้บ้านเมือง” มาเป็นหลักในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๒.การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่หลักนิติธรรม มาใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

๓.โรงเรียนมียุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่ชัดเจนในแผนปฏิบัติการประจำปี

๔.ผู้บริหารเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมด้วยความมุ่งมั่นเป็นที่ยอมรับของครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน

๕.มีการพัฒนาครูและนักเรียนแกนนำรุ่นใหม่ในทุกระดับชั้นเพื่อสืบทอด การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

๖.บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความตั้งใจในการเปลี่ยนหลักคุณธรรมให้เป็นจริยธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์และปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

๗.ได้รับความร่วมมือจากจังหวัดนนทบุรีในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม

ตารางที่ ๑๒ การดำเนินงานตามโครงการที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์
“รับผิดชอบดี มีวินัย ใส่ใจสังคม นิยมความเป็นไทย ใช้อย่างพอเพียง”

โครงการ	วัตถุประสงค์	สาเหตุของปัญหา	คุณธรรม
หนูจำเจียบๆหน่อย	เพื่อให้นักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหาร	นักเรียนเสียดังเวลารับประทานอาหาร	-ความมีระเบียบวินัย -นิยมความเป็นไทย (มารยาทไทย)
ขยะรีไซเคิล	เพื่อให้นักเรียนนำวัสดุเหลือใช้ไปใช้ประโยชน์	นักเรียนไม่รู้จักรักการนำขยะที่ใช้แล้วไปรีไซเคิล	-ความรับผิดชอบ -ความพอเพียง
คัดแยกขยะ	เพื่อให้นักเรียนคัดแยกขยะที่ถูกต้อง	นักเรียนคัดแยกขยะไม่ถูกต้องและทิ้งขยะไม่ถูกที่	-ความรับผิดชอบ -ความมีวินัย -ความพอเพียง -ใส่ใจสังคม (จิตสาธารณะ)
ออมทรัพย์	เพื่อให้นักเรียนออมเงินได้อย่างถูกต้อง	นักเรียนขาดการออมเงิน	-ความรับผิดชอบ -ความพอเพียง
จิตอาสาช่วย	เพื่อให้นักเรียนมีจิตอาสาต่อสาธารณะ	นักเรียนไม่มีจิตสาธารณะช่วยเหลืองานส่วนร่วม	-ใส่ใจสังคม (จิตสาธารณะ) -ความรับผิดชอบ
ขยะทองคำ	เพื่อให้นักเรียนรู้จักคุณค่าในการนำขยะมาขายเพื่อสร้างรายได้	นักเรียนทิ้งขยะไม่เป็นที่และไม่รู้จักการแยกขยะ	-ความพอเพียง
รองเท้าหนูอยู่ตรงไหน	เพื่อให้นักเรียนวางรองเท้าให้เป็นประโยชน์	นักเรียนวางรองเท้าไม่เป็นระเบียบ	-ความมีวินัย
เด็กยุคใหม่ใส่ใจธรรมะ	เพื่อให้นักเรียนเข้าวัดทำบุญ ทุกวันพระ การปฏิบัติตนที่ถูกต้องในศาสนาพิธี	นักเรียนไม่สนใจการเข้าวัดและปฏิบัติตนไม่ถูกต้องในศาสนาพิธี	-นิยมความเป็นไทย -ความรับผิดชอบ
หนูน้อยไหว้สวย	เพื่อให้นักเรียนไหว้ได้อย่างถูกต้อง	นักเรียนไหว้ไม่สวยและไม่ถูกต้อง	-นิยมความเป็นไทย -ความมีวินัย
เข้าแถวดีไม่มีแซงคิว	เพื่อให้นักเรียนเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ	นักเรียนชอบแซงคิว ไม่เข้าแถวก่อนหลัง	-ความมีวินัย -ใส่ใจสังคม
นิทานคุณธรรม	เพื่อให้นักเรียนนำข้อคิดจากนิทานธรรมะมาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน	นักเรียนไม่ค่อยสนใจการอบรมเกี่ยวกับคุณธรรมหน้าแถว	-รับผิดชอบ -มีวินัย (คุณธรรมด้านอื่นๆ)

หมายเหตุ ผลการดำเนินงานตามโครงการพบว่าส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนลดลง

ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์

แผนภาพที่ ๒๓ ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์โรงเรียนเทศบาลปลายบาง

ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์

ผลสัมฤทธิ์เชิงประจักษ์

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง ถอดบทเรียนกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไท้องค์ราชัน” ผู้วิจัย ได้สรุปผลตามมาตรฐาน และ ตัวชี้วัดของกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

๑. มีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

๑.๑ มีการสื่อสารสร้างความเข้าใจ มีการจัดประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน แต่งตั้งมอบหมายงาน วางแผนปฏิบัติการ วิเคราะห์ปัจจัยภายใน จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหาอุปสรรค มีการทบทวนวิสัยทัศน์ ปรัชญา ต่าง ๆ ของทางโรงเรียน

๑.๒ มีการสร้างครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ มีการคัดเลือกทั้งครูและนักเรียนให้เข้ารับการอบรม ที่ได้รับการยอมรับ มีความสามารถขยายผลได้ แล้วจึงจัดให้มีการประชุมครู และบุคลากรในโรงเรียนเพื่อระดมความคิดเห็น

๑.๓ การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน โดยจัดประชุมปฏิบัติการการกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกของโรงเรียนร่วมกันทุกฝ่าย วิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมดี ๆ ที่ต้องการให้เกิดขึ้น บางโรงเรียนให้วิเคราะห์เป็นรายระดับชั้น กำหนดคุณธรรมเป้าหมายร่วมกันทั้งโรงเรียน เริ่มที่ห้องเรียนของตนเอง แล้วจัดทำตารางคุณธรรมอัตลักษณ์ขึ้น ซึ่งประกอบด้วย คุณธรรมเป้าหมาย พฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ของทั้งผู้บริหาร ครู และนักเรียน คุณธรรมเป้าหมายที่โรงเรียนต้นแบบร่วมกันกำหนด ได้แก่ ความมีวินัย ความพอเพียง ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ จิตอาสา เป็นต้น

๑.๔ การกำหนดวิธีบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทุกโรงเรียนต้นแบบมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียน อยู่ในแผนปฏิบัติงานทุกฝ่าย กิจกรรมที่บรรจุในแผน โดยสรุป ได้แก่ โครงงานคุณธรรม กิจกรรมส่งเสริมความดี การเป็นแบบอย่าง การบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การเข้าค่ายคุณธรรม การร่วมมือกับทางวัด การปลูกฝังให้อยู่ในวิถีชีวิตประจำวัน การพัฒนาสภาพแวดล้อม กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ

๑.๕ การลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมาย โดยทุกฝ่ายลงมือปฏิบัติตามกรอบภาระงานที่ได้กำหนดไว้ตามแผนพัฒนาคุณธรรม

๒. มีกลไกคณะทำงานและใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ได้ขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ภายใต้กรอบแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๒.๑ การวางแผน โดยการสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานให้กับ ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง โดยดำเนินการตามแผนพัฒนาด้านคุณธรรมที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิบัติการประจำปี

๒.๒ การสร้างการมีส่วนร่วม ทุกโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานรับผิดชอบ มีการสร้าง แรงจูงใจ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม การขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชน วัด ตลอดจน คณะกรรมการสถานศึกษา

๒.๓ การส่งเสริม สนับสนุน และเสริมแรง การเสริมแรงเชิงบวกในรูปแบบของการ ชมเชย การยกย่องให้เกียรติ สร้างแรงบันดาลใจ การมอบเกียรติบัตร รางวัล

๒.๔ การนิเทศติดตาม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ติดตามความก้าวหน้า ช่วยเหลือแนะนำ จากฝ่ายบริหาร และเพื่อนครู

๒.๕ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านกระบวนการ PLC ระหว่างครูกับครู และระหว่าง นักเรียนกับนักเรียน แบบกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ แบบร่วมมือรวมพลัง ตามที่ได้กำหนดเป้าหมายที่จะ พัฒนาร่วมกัน

๒.๖ การประชาสัมพันธ์ โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ได้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ผลงานทางสื่อต่าง ๆ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของทางโรงเรียน เอกสารแผ่นพับ การเปิดโอกาสให้โรงเรียนอื่นได้มาศึกษาดูงาน

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบทุกแห่ง นักเรียนมี พฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ ๘๐

๔. มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง อยู่ในช่วง ร้อยละ ๕ ถึง ร้อยละ ๑๕

อาทิ **ด้านความมีวินัย** นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน เช่น เข้าแถวเป็น ระเบียบ มาเรียนทันเวลา แต่งกายถูกต้อง เป็นต้น **ด้านความพอเพียง** นักเรียนรู้จักเก็บออม มีความ พอประมาณ เช่น หยอดกระปุกออมสิน ปิดน้ำปิดไฟ ซื่อของใช้เท่าที่จำเป็น เป็นต้น **ด้านความ รับผิดชอบ** ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจ เอาใจใส่ เช่น ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา ส่งการบ้าน ทุกครั้ง ไม่ขาดเรียน เป็นต้น **ด้านความซื่อสัตย์** ประพฤติปฏิบัติด้วยความซื่อตรง ตามความเป็นจริง เช่น เก็บของได้แล้วส่งให้ครูประกาศหาเจ้าของ ไม่ลักขโมย ทำการบ้านด้วยตนเอง เป็นต้น **จิต สาธารณะ** ช่วยเหลือทางโรงเรียนและคนอื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เช่น เข้าร่วม กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ของทางโรงเรียน ช่วยเหลือวัด ชุมชน และส่วนรวม เป็นต้น

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ในโรงเรียนจากทุกภาค ส่วนที่เกี่ยวข้อง

มีการประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือกันพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม วางแผนพัฒนาคุณธรรม และลงมือปฏิบัติร่วมกัน ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรภายในโรงเรียน ตามพฤติกรรมบ่งชี้ เชิงบวก และคุณธรรมเป้าหมาย (คุณธรรมอัตลักษณ์) มีการนิเทศติดตามความก้าวหน้า แลกเปลี่ยน เรียนรู้และทบทวนหลังการปฏิบัติ: AAR ในทุกขั้นตอน ได้สร้างการรับรู้รับทราบร่วมกัน ระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง วัด และชุมชน เข้าร่วมเป็นเครือข่ายเสริมสร้างคุณธรรมของโรงเรียน

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

๖. มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน

โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ มุ่งองค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม และมีการบูรณาการกับการเรียนรู้ในชั้นเรียน ปรากฏคุณธรรมอัตลักษณ์ และนวัตกรรมการสร้างเสริมสร้างคุณธรรม ดังนี้

๑) วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี SBAC

(๑) คุณธรรมอัตลักษณ์ ได้แก่ รับผิดชอบดี มีวินัย จิตอาสา ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

(๒) นวัตกรรม : SBAC Model

๒) โรงเรียนศรีสังวาลย์

(๑) คุณธรรมอัตลักษณ์ : มีความรับผิดชอบ มีวินัย มีสัมมาคารวะ

(๒) นวัตกรรม : บูรณาการฐานการเรียนรู้เชื่อมโยงเนื้อหาสาระของครูผู้สอน ทั้ง ๘ กลุ่มสาระ และระดับชั้นอนุบาล

๓) โรงเรียนวัดเชิงเลน

(๑) คุณธรรมอัตลักษณ์ : ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ พอเพียง กตัญญู

(๒) นวัตกรรม: การบริหาร ๔ ร (PDCA) ร๑ ร่วมคิด ร๒ ร่วมทำ ร๓ ร่วมตรวจสอบ ร๔ ร่วมรับผิดชอบ

๔) โรงเรียนดีมากรูปถัมภ์

(๑) คุณธรรมอัตลักษณ์ : ความพอเพียง ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีวินัย กตัญญู

(๒) นวัตกรรม : DEEMAK Model

๕) โรงเรียนวัดบางไกรนอก

(๑) คุณธรรมอัตลักษณ์ : ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบต่อความพอเพียง

(๒) นวัตกรรม : ยิ้มใส ไหว้สวย ด้วยคุณธรรม ธรรมะคู่คิดมีจิตอาสา ก้าวแรกแห่งความดี

๖) โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลนาราม

(๑) รับผิดชอบ มีวินัย ใส่ใจสังคม นิยมความเป็นไทย ใช้อย่างพอเพียง

(๒) นวัตกรรม : พิษสวนแปลงเกษตรพอเพียง วัสดุประดิษฐ์รีไซเคิล ปุยสีขาว

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

๗.๑ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี SBAC

การประกวดโครงงานคุณธรรมห้องเรียน จัดนิทรรศการ เผยแพร่วารสารร่วมไทรวารสารอิเล็กทรอนิกส์ จากเว็บไซต์ของวิทยาลัย สื่อสร้างสรรค์วีดีโอ แผ่นพับ และเสียงตามสายในการประชาสัมพันธ์ นักเรียน นักศึกษาได้เข้าใจ มีสถานที่จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม เช่น ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรมห้องจริยธรรม

๗.๒ โรงเรียนศรีสังวาล

โรงเรียนมีการจัดทำโครงการ สร้างคนดีสู่สังคม ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของโรงเรียนที่เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นการฝึกอุปนิสัยที่ดี รู้จักแบ่งปัน เป็นจิตอาสาร่วมกันคิด

สร้างสรรค์ "กิจกรรม ดังกล่าวจะสอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ และสอนให้นักเรียนตระหนักถึงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ พร้อมทั้งฝึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และส่งเสริมการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการเผยแพร่โครงการสู่สาธารณะ ในรูปแบบ เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ วิดีทัศน์ เว็บไซต์ Youtube ซึ่งมีอยู่ ๒ กิจกรรม คือ ๑) กิจกรรมธนาคารจิตอาสา และ ๒) กิจกรรมนิทานสนามหญ้า

๗.๓ โรงเรียนวัดเชิงเลน

โรงเรียนมีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม โดยมีโรงเรียนสังกัดต่างๆ มาศึกษาดูงาน จำนวน ๑๒ แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรีเขต ๒ จำนวน ๗ แห่ง คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๙๕ (วัดโพธิ์ทองบน) โรงเรียนวัดโพธิ์บ้านอ้อย โรงเรียนแสงพระที่ปัฐบุารุง โรงเรียนวัดอินทาราม โรงเรียนวัดท่าเกวียน โรงเรียนวัดตำหนักเหนือ โรงเรียนวัดตาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี จำนวน ๓ แห่ง คือ โรงเรียนวัดสนามนอก โรงเรียนวัดบางขุน โรงเรียนวัดแดงธรรมชาติ สังกัดเทศบาล จำนวน ๑ แห่ง คือ โรงเรียนเทศบาลปลายบาง และสังกัดสำนักงานการศึกษาพิเศษ จำนวน ๑ แห่ง คือ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี รวมทั้งสิ้น ๑๒ แห่ง

๗.๔ โรงเรียนติมาอูปถัมภ์

มีหน่วยงานทางการศึกษา และสถานศึกษามาศึกษาดูงานหลายแห่ง ได้แก่ ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนวัดท่าข้าม และโรงเรียนวัดเขากลอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต ๒ โรงเรียนบ้านหนองเสม็ด และโรงเรียนวัดตะปอนใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต ๒ คณะผู้บริหารจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ คณะผู้บริหาร และคณะครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต ๑ ผู้บริหาร และคณะครู โรงเรียนวัดพราหมณี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก

๗.๕ โรงเรียนวัดบางไกรนอก

มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม มีโรงเรียนมาศึกษาดูงาน ได้แก่ โรงเรียนวัดบางไกรนอก โรงเรียนวัดอุทัยน โรงเรียนวัดไทยเจริญ โรงเรียนวัดตะเคียน โรงเรียนวัดโบสถ์ (บน) โรงเรียนคลองบางกอกน้อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต ๑ , เขต ๒ โรงเรียนบ้านหนองหว้าทับทิม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๑ โรงเรียนบ้านคลองไต่ะนุ้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต ๒ โรงเรียนอนุพลพันธ์โรจนประสิทธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอยุธยา เขต ๒ และเป็น แหล่งเรียนรู้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของมหาวิทยาลัย ปทุมธานี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง และมหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

๗.๖ โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลวนาราม

โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น พิพิธสวนแปลงเกษตร ราชวงศ์จักรี ผลงานจาก ชะริโซเคิล ห้องเรียนธรรมะ นิทานคุณธรรม ปุ๋ยหมักชีวภาพ ชะอินทรีย์ ลานกีฬาต้านยาเสพติด การเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลาดนัดนักเรียน การคัดแยกขยะ มีการเผยแพร่ให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย จัดทำวารสาร การเชิญ

หน่วยงานต่างๆมาเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาศึกษาดูงาน เยี่ยมชม ผลงานของนักเรียน ปู่ชีวภาพ แปลงเกษตรพอเพียง การประดิษฐ์วัสดุรีไซเคิล รวมถึงการนำผลงาน ต่างๆเข้าร่วมประกวดเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานในสถานศึกษา และนำไปเป็นแบบอย่างวิธีปฏิบัติที่ดี

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก (Dept Interview) ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ โรงเรียนคุณธรรม ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม และครูที่มีส่วน ชักเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ มีรายละเอียดโดยสรุปได้ ดังนี้

เหตุจูงใจในการสมัครเป็นโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่า เพื่อ ต้องการสร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนให้เห็นผลเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามแนวคิดทางทฤษฎีต่างๆนำมาวิเคราะห์ และหลอมรวม โดยสรุปจะดำเนินการใน ๖ ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนสามารถยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้ตามความ จำเป็น ซึ่งแต่ละโรงเรียนก็จะปรับให้เข้ากับบริบท และระยะเวลาของตนเอง ได้แก่ ๑) การสร้างการ รับรู้และการยอมรับ ๒) การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ๓) การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ ของโรงเรียน ๔) การกำหนดวิธีการบรรลุคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ๕) ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุ เป้าหมายการเปลี่ยนแปลง และ ๖) สร้างกลไกการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ มีการสร้างความร่วมมือภายในโรงเรียน โดยการจัด ประชุมสร้างความเข้าใจ เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติกิจกรรม จัดส่งครูและนักเรียนไป อบรมครู/นักเรียนแกนนำโรงเรียนคุณธรรม แล้วให้กลับมาขยายผล ออกคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ จัดทำแผนพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของตนเอง ลงมือปฏิบัติตามแผนการพร้อมกันทั้งโรงเรียน ระดับ ห้องเรียน ระดับสายชั้น ริเริ่มจัดทำโครงการคุณธรรม กิจกรรมสร้างเสริมความดี บูรณาการใน กิจกรรมการเรียนการสอนรายกลุ่มสาระการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และวิถีชีวิตประจำวัน

สำหรับความร่วมมือจากภายนอกโรงเรียนนั้น โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบได้รับความ ร่วมมือจากกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่กับวัดก็จะได้ รับ ความเมตตาจากเจ้าอาวาส มีการร่วมกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมต่างๆในห้วงวันสำคัญทางศาสนา พระ สอนศีลธรรม การเข้าวัดนั่งสมาธิภาวนา เป็นต้น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีบทบาทสูงในการขับเคลื่อนคุณธรรมนั้น ได้แก่ ตัวผู้บริหารโรงเรียนที่จะ กำหนดนโยบาย กำกับดูแล ให้การปฏิบัติดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง จัดให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมมือ รวมพลังกันภายในโรงเรียน ระหว่างครูและนักเรียนผ่านกระบวนการ PLC

ครูทั้งโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกัน ใช้วิธีการที่หลากหลายในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ผลลัพธ์ที่เห็นเด่นชัด คือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนมีเพิ่มมากขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึง ประสงค์ลดน้อยลง คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่พบว่าการบรรลุเป้าหมายจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความมีวินัย ความพอเพียง ความซื่อสัตย์ จิตอาสา และความรับผิดชอบ

ทางด้านกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน ได้เข้ามามีส่วนสนับสนุนบ้างแต่ยังไม่มาก นัก กรรมการสถานศึกษาจะรับทราบ และเห็นดีกับทางโรงเรียน แต่ในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่ ไม่ค่อยมีเวลามาร่วมในรายละเอียด แต่จะให้ความชื่นชม และร่วมมือกับทางโรงเรียนเป็นอย่างดี

สำหรับผู้ปกครอง และชุมชน ส่วนใหญ่ติดภาระการประกอบอาชีพ จึงไม่ค่อยมีเวลา แต่ก็ให้การสนับสนุนตามที่โรงเรียนแจ้งขอความร่วมมือโดยตลอด

สำหรับปัญหาอุปสรรคของการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมที่พบ คือ การขาดความพร้อมในการขยายเครือข่ายโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนไม่มีความพร้อมของผู้นำทีม ทั้งครูแกนนำ และนักเรียนแกนนำ ซึ่งเป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนและขยายเครือข่ายไปสู่ภายนอก อีกทั้งมีภารกิจต่างๆเป็นจำนวนมาก

“...การที่เราจะไปขยายให้โรงเรียนอื่น เราต้องพร้อมก่อน เช่น ต้องมีงบประมาณในส่วนของการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ อีกอย่างครูและเด็กก็ยังไม่พร้อมในการเป็นผู้นำ... เวลาของเราที่ไม่มีด้วย...” (บางตอนจากการสัมภาษณ์ครู)

ขาดการวางแผนและความร่วมมือ ในการปฏิบัติยังขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างจริงจัง ระบบในการวางแผน การบริหารจัดการ การวางแผนงานที่ยังไม่ชัด บางครั้งก็ทำให้งานไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

“...เรายังขาดการวางแผนที่ดี การทำกิจกรรมบางเรื่องยังไม่ชัด การมอบหมายงานผ่านสภานักเรียน และสายชั้นยังไม่ชัด...” (บางตอนจากการสัมภาษณ์ครู)

ขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดทำโครงการคุณธรรม ครูยังใช้ระบบสอนให้ทำโครงการแบบชี้แนะ ไม่ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดค้นปัญหา หรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง นักเรียนจึงขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหา

“จุดสำคัญของโครงการที่ไม่ค่อยสำเร็จ คือ ครูยังเป็นผู้ชี้แนะ ไม่ให้เด็กได้คิดเอง... โครงการบางส่วนหนึ่งเป็นโครงการที่ครูคิดให้...” (บางตอนจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนและครู)

ขาดการนิเทศติดตามโครงการคุณธรรม โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบส่วนใหญ่ประสบปัญหาการกำกับติดตามโครงการ ไม่ว่าจะในระดับห้องเรียน หรือโครงการในระดับโรงเรียน อีกทั้งการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน ยังทำไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้โครงการบางส่วนหยุดชะงักไป

“โครงการห้องบางห้องมันเคยเกิด แต่ก็หยุดชะงักไปแล้ว เนื่องจากปัญหาของครู...การนิเทศ...ครูไม่ได้ติดตามว่า นักเรียนทำโครงการถึงไหนแล้ว ไม่มีการนิเทศที่ได้รูปแบบ มีการติดตามและประเมินแต่ขาดหายไปบางช่วง...” (บางตอนจากการสัมภาษณ์ครู)

ขาดเครื่องมือการประเมินผล โดยพบว่า ครูยังไม่มีกรออกแบบเครื่องมือการวัดและประเมินโครงการกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมที่ชัดเจน

“...ไม่ได้สร้างเครื่องมือ ไม่มีการประเมิน... เราไม่ได้มีเครื่องมือประเมินที่ชัดเจน ...” (สัมภาษณ์ครู)

การเขียนรายงาน พบว่า ครูประสบปัญหาการเขียนรายงานผลเชิงวิชาการ ซึ่งครูต้องใช้ทักษะการเขียนเชิงบรรยาย หรือพรรณนา แต่อาจมาจากการปฏิบัติที่ไม่ชัดเจน จึงมีผลต่อการเขียนรายงาน

“... ปัญหาอยู่ที่... การเขียนให้สละสลวย ... บรรยาย... พรรณนาเชิงวิชาการ.. ซึ่งบางคนไม่ถนัดในการเขียน ถนัดในทางปฏิบัติมากกว่า...” (สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นอภิปราย ดังนี้

ด้านที่ ๑ กระบวนการ

การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม ของโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ่องคราชน” ผลการวิจัย พบว่าในภาพรวมโรงเรียนมีกระบวนการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน เริ่มจากการสื่อสารสร้างความเข้าใจ มีการสร้างครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ แล้วกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์เป็นของโรงเรียน ใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้การพัฒนาคุณธรรมของทางโรงเรียนประสบผลสำเร็จ การลงมือปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณธรรมที่ได้กำหนดร่วมกันไว้ โดยมีกลไกคณะทำงาน และใช้โครงการคุณธรรมเป็นเครื่องมือที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติเพื่อพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม วิธีการที่โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบใช้ได้แก่ การวางแผน การมีส่วนร่วม การส่งเสริมสนับสนุน การนิเทศติดตาม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประชาสัมพันธ์

ทั้งนี้ อาจเป็นผลจากโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ ตามโครงการ “โรงเรียนคุณธรรมนนทบุรี เทิดไถ่องคราชน” ได้เข้าร่วมการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม เข้ารับการฝึกอบรมโรงเรียนคุณธรรม ตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ ผ่านการประเมินโรงเรียนคุณธรรม ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี ถึง ๒ รอบ โดยรอบที่ ๑ เข้ารับการประเมินโรงเรียนคุณธรรม และรอบที่ ๒ เข้ารับการประเมินโรงเรียนคุณธรรม ระดับเพชรต้นแบบ ที่ต้องผ่านการประเมินใน ๒ ขั้นตอน คือ ๑) การจัดนิทรรศการและนำเสนอด้วยวาจา และ ๒) การประเมินเชิงประจักษ์ ทำให้มีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ มีการทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมมือรวมพลังกันทั้งโรงเรียน มีการส่งเสริมสนับสนุน นิเทศติดตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิริยา ศรีเชียร (๒๕๕๑) ที่กล่าวว่า การดำเนินงานและเตรียมบุคลากร ต้องมีการประชุมชี้แจง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อให้มีจุดมุ่งหมายในทิศทางเดียวกัน ดึงความร่วมมือจากชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมประเมินผลความสำเร็จ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อพัฒนาการดำเนินงาน และยังสนับสนุนให้เด็กคิด เด็กเลือก เด็กทำ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ สมปอง ใจดีเฉย และคณะ (๒๕๕๔) ที่กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมโดยใช้โครงการคุณธรรม อาจใช้กระบวนการมีส่วนร่วมลักษณะ Bottom up กล่าวคือ ให้เด็กร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมนำเสนอ โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน

ด้านที่ ๒ ผลผลิต

การดำเนินงานด้านผลผลิต พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

ในโรงเรียนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง แต่ก็พบสภาพปัญหาด้านผลผลิต ที่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในบางคุณธรรมเป้าหมายเพิ่มขึ้นน้อย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลงแบบไม่ยั่งยืน สืบเนื่องมาจากครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ลงมือทำไม่ต่อเนื่อง ทั้งที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความตระหนักเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสิทธิศักดิ์ แก้วทา และทีปพิมพ์ สันตะวัน (๒๕๕๕) ที่พบว่า ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพิจิตร มี

ปัญหาการดำเนินงานสูงสุดด้านบุคลากร ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครู มีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมาก โรงเรียนต้องกำหนดแผน และควบคุมดูแลให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดสร้างบรรยากาศ สิ่งแวดล้อมให้อื้ออำนวยต่อการพัฒนาคุณ คณะครูร่วมกันประพจน์ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๓๙) ที่กล่าวว่า โรงเรียนควรจัดสภาพแวดล้อมให้อื้อต่อการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรม กำหนดระเบียบปฏิบัติให้บุคลากรเป็นแบบอย่างที่ดี และให้ครูร่วมมือกันปลูกฝังส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมตามแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน และสอดคล้องกับ ประเวศ วะศรี (อ้างถึงใน อาอีชัน เกป็น.๒๕๕๖) กล่าวว่า การเรียนรู้และพัฒนาทุกฝ่ายต้องร่วมกันปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง จริงจัง ประเมิน ปรับปรุง เรียนรู้และพัฒนาด้วยกัน ชื่นชมความสำเร็จ และภาคภูมิใจร่วมกัน นอกจากนั้นยังพบว่า กระบวนการนิเทศติดตาม ขาดความต่อเนื่อง การจัดทำโครงการคุณธรรม ไม่ได้ให้นักเรียนคิดค้นปัญหา หรือแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง นักเรียนขาดทักษะการคิด โครงการคุณธรรมเป็นโครงการความดีเชิงรุก ที่เด็กคิด เด็กเลือก เด็กทำ ในรูปแบบของโครงการด้วยการลงมือปฏิบัติจริง นอกจากนี้ โรงเรียนขาดการวางแผน สร้างความร่วมมือในการวางแผนที่ไม่ชัดเจน (มูลนิธิยุวสถิรคุณ.๒๕๕๘)

ด้านที่ ๓ ผลลัพธ์

องค์ความรู้/นวัตกรรมการสร้างเสริมคุณธรรม พบว่า โรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ มีองค์ความรู้ และนวัตกรรม ในรูปของโครงการคุณธรรมระดับโรงเรียน และห้องเรียน กิจกรรมส่งเสริมความดี แนวปฏิบัติที่ดี มีการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ ให้กับครู นักเรียน ผู้ปกครอง นักเรียนมีส่วนเป็นเจ้าของโครงการคุณธรรมที่ตนเองมีส่วนร่วม การบูรณาการคุณธรรมในกิจกรรมการเรียนรู้ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างรูปแบบในการพัฒนาร่วมคิด ร่วมทำ มีแผนปฏิบัติการ ลงมือปฏิบัติ และนิเทศติดตาม

แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม พบว่า จากความร่วมมือของทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม ครู ผู้บริหาร และนักเรียนมีการพัฒนาตนเองตามคุณธรรมอัตลักษณ์ มีส่วนร่วมในการพัฒนางาน นักเรียนได้พัฒนาตนเอง จัดทำโครงการคุณธรรม โรงเรียนสะอาดร่มรื่นน่าอยู่ อื้อต่อการเรียนรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงบวกในโรงเรียน เกิดองค์ความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี มีแนวทาง หรือรูปแบบที่ใช้ในการพัฒนาคุณธรรมอัตลักษณ์ของทางโรงเรียน ทำให้โรงเรียนผ่านการพิจารณาให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ เป็นแหล่งเรียนรู้ และศึกษาดูงานโรงเรียนคุณธรรมให้กับสถานศึกษาอื่นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

๑. โรงเรียนควรฝึกปฏิบัติวิถีคุณธรรมจริยธรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน และบูรณาการคุณธรรมเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้ในชั้นเรียน และกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างหลากหลายที่สอดคล้องกับคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ทำให้นักเรียนได้ปฏิบัติ ซึมซับ หลอหลอม บ่มเพาะด้านคุณธรรม

๒. โรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และขยายเครือข่ายพัฒนาไปยังโรงเรียนอื่น ๆ

๓. ควรมีการพัฒนาต่อยอดโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ ให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียนเพิ่มมากขึ้น และลดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ลง และเกิดผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

๔. ควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียน ของโรงเรียนคุณธรรมต้นแบบ เป็นทีมความร่วมมือของหน่วยงานจากต้นสังกัดของทางโรงเรียนเอง และจากบุคคลภายนอกที่ทางจังหวัดแต่งตั้ง ได้ร่วมมือกันนิเทศ ติดตาม ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และยังเป็นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับโรงเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม ของโรงเรียนในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ หรือโรงเรียนในเมืองนอกเมือง เป็นต้น

๒. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาครูแกนนำ นักเรียนแกนนำ ให้สามารถเป็นวิทยากร และต้นแบบด้านคุณธรรมในโรงเรียน ตลอดจนการช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาคุณธรรมของครู และนักเรียนได้อย่างเห็นผล

๓. ควรศึกษารูปแบบหรือแนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมแบบการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน

บรรณานุกรม

- เกษม วัฒนชัย. (๒๕๕๙). **โรงเรียนคุณธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ ๘. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.
- กิตติพัฒน์ นนทปัทมทะเล. (๒๕๕๖). **การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม แนวคิดและวิธีวิจัย**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จรัส แก้วเป็ง. (๒๕๕๗). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนด้านภาวะธรรม โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- จิตถนอม กงสะเด็น. (๒๕๕๒). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนบ้านนาผาย อำเภอกระนวน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต ๔**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (๒๕๕๕). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง.
- ชูเกียรติ ลิสุวรรณ. (๒๕๕๔). **การวางแผนและการบริหารโครงการ**. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (๒๕๒๔). **คุณธรรมและจริยธรรม: หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- ณัฐพล กล้าหาญ. (๒๕๔๐). **การพัฒนาจริยธรรมความมีวินัยในตนเองด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์กรณีศึกษา: นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนดอนลำดวน**. วิทยานิพนธ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (๒๕๒๔). **พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม ๒ จิตวิทยาจริยธรรมและจิตวิทยาภาษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- (๒๕๔๘). **“ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย : อดีต ปัจจุบันและอนาคต.”** เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการใช้และการผลิต ผลงานวิจัยทางจิตพฤติกรรมศาสตร์เพื่อประโยชน์แก่สังคมไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ทศนา แคมณี. (๒๕๔๖). **การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: เมธีพิปส์.
- ธานินทร์ กรัยวิเชียร. (๒๕๔๘). **คุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นิตา ชูโต. (๒๕๔๘). **การวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: พรินโพร.
- ประพนธ์ ผาสุกยัด. (๒๕๔๗). **การจัดการความรู้แบบมีมือใหม่ขัดขับ**. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- ประภาพรรณ อุ่นอบ. (๒๕๔๗). **วิทยาการกระบวนการ (Facilitator) เงื่อนไขสำคัญของการถอดบทเรียนแบบวิเคราะห์หลังการปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง.
- ประภาศรี สีหอำไพ. (๒๕๓๕). **พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๗๔ก/หน้า ๑/ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๒.

ราชบัณฑิตยสถาน. (๒๕๕๖). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.

พระครูนิวาสธรรมขันธ์ (โพธิ์ชัย) (๒๕๔๙). การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนของโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต). (๒๕๒๕). ปรัชญาการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโกศลศิมทอง.
พระเทพเวที (ประยุทธ์ ปยุตโต). (๒๕๓๖). เครื่องมือพัฒนาที่ยังต้องพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.

พัฒนชีตา โยคะนิตย. (๒๕๕๓). “ถอดบทเรียนการเรียนรู้สุขภาพชุมชน ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัฒนา พองโนนสูง. (๒๕๕๘). การถอดบทเรียนกระบวนการเรียนรู้ชุมชนเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมสำหรับพ่อแม่ผู้ปกครองจากกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กโดยชุมชน กรณีศึกษาคลองสองต้นนุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิจารณ์ พานิช. (๒๕๔๘). การจัดการความรู้ฉบับนักปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: ตาตาพับลิเคชั่น.

..... (๒๕๕๓). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ ๒๑. นครปฐม: ส.เจริญ การพิมพ์.

วีรพงศ์ ถิ่นแสนดี. (๒๕๕๐). แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโดยกระบวนการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โรงเรียนสิงห์สะอาด อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

วีระ นิจไตรรัตน์. (๒๕๕๑). คู่มือถอดความรู้ด้วยเทคนิคการเล่าเรื่อง. กรุงเทพฯ: รวมทวีผลการพิมพ์.
ศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (๒๕๕๙). คู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สมพงษ์ จิตระดับ. (๒๕๓๐). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ต่างประเทศ

Kohlberg, L. (๑๙๖๙). Stage and Sequence: The Cognitive Developmental Approach to Socialization. Chicago, IL: Rand McNally.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวคำถาม (Interview Guide)

กลุ่มที่ ๑

ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน

ใช้สำหรับเป็นแนวทางการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาโรงเรียน
คุณธรรมของโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ ๒

๒.๑ เพราะเหตุใด และมีแรงจูงใจอะไร จึงสมัครเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนคุณธรรม
ระดับเพชรต้นแบบ

๒.๒ หลักการในการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมของโรงเรียนเป็นอย่างไร

๒.๓ กระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม และวิธีการในการขับเคลื่อนทำอย่างไรบ้าง และ
ผลลัพธ์ที่ได้เป็นอย่างไร

๒.๔ วิธีสร้างความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ทำอย่างไร

๒.๕ ใครมีส่วนเกี่ยวข้อง และมีบทบาทต่อการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมอย่างไร

๒.๖ ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนที่เด่นชัด คืออะไร และด้านใดที่จะต้องพัฒนาต่อไป

๒.๗ องค์ความรู้/นวัตกรรม และแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมของทางโรงเรียน คืออะไรบ้าง
สามารถเป็นแบบอย่าง และแหล่งศึกษาดูงานได้อย่างไร

๒.๘ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เข้ามามีส่วนช่วยส่งเสริมสนับสนุน
อย่างไร

๒.๙ ปัญหา/อุปสรรค และแนวทางในการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะในการพัฒนา และขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

แนวคำถาม (Interview Guide)

กลุ่มที่ ๒

ครูที่รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม

ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

คณะครูที่มีส่วนรับผิดชอบการขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรมของทางโรงเรียน

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลกระบวนการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของการนิเทศ ตามแนวทางของมูลนิธิยุวสถิรคุณ (เดิม)

๒.๑ เหตุผลที่ทางโรงเรียนประสบผลสำเร็จได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมระดับเพชรต้นแบบ คิดว่าเป็นเพราะอะไร

๒.๒ ความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาโรงเรียนคุณธรรมไล่เรียงตามลำดับ คือ ๑) ทำอย่างไร และเกิดผลลัพธ์อย่างไร ๒) ความสำเร็จที่เกิดขึ้นเป็นเพราะสาเหตุใด ๓) สิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับสิ่งที่คาดหวัง แตกต่างกันหรือไม่ ๔) วิธีการทำอย่างไร ใครมีส่วนเกี่ยวข้องบ้าง ๕) โครงการคุณธรรม/กิจกรรมส่งเสริมความดีมีอะไรบ้าง ส่งผลให้เกิดคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอย่างไร ๖) ร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏที่แสดงให้เห็นเชิงประจักษ์ คืออะไร (เช่น เกียรติบัตร รางวัล ภาพถ่าย ผลการประเมิน เป็นต้น)

ด้านกระบวนการ

๑. การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมทั้งโรงเรียน

๒. มีกลไกการทำงาน และใช้โครงงานคุณธรรมเป็นเครื่องมือ

ด้านผลผลิต

๓. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น

๔. พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในโรงเรียนลดลง

๕. เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน จากทุกภาคส่วน

ที่เกี่ยวข้อง

ด้านผลลัพธ์

๖. มีความรู้/นวัตกรรม การสร้างเสริมคุณธรรม และการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

๗. เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนคุณธรรมจริยธรรม

๘. มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

ส่วนที่ ๓ ข้อเสนอแนะในการพัฒนา และขับเคลื่อนโรงเรียนคุณธรรม

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ให้ข้อมูลหลักในการสัมภาษณ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ประกอบด้วย

๑. นายทรงวิทย์ นิลเทียน อนุกรรมการ ใน กศจ.นนทบุรี
๒. นายณพรัตน์ จันเพ็ชร อนุกรรมการ ใน กศจ.นนทบุรี
๓. นายทวิสิทธิ์ ฉิ่งแก้ว อดีตผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา เทศบาลเมืองบางบัวทอง
๔. ว่าที่ ร.ท.ถวัลย์ จันทรเพ็ง ศิษยานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ
๕. น.ส.จุไรวรรณ ลวดทอง ศิษยานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลหลัก
ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา

๑. นายประสาน ประวัตรุ่งเรือง วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี SBAC
๒. นายนิรันดร์ จันทร์สง วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจนนทบุรี SBAC
๓. นางมีนา รอดคล้าย โรงเรียนศรีสังวาลย์
๔. น.ส.ทิพย์ภาพร เนตรแก้ว โรงเรียนศรีสังวาลย์
๕. นายจวน วงษ์ปิ่น โรงเรียนวัดเชิงเลน
๖. นางลำตวน ดำริห์ โรงเรียนวัดเชิงเลน
๗. นางกิตติยา ดอกคำ โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์
๘. น.ส.นางสาวฐิติมา แก้วพวง โรงเรียนดีมากอุปถัมภ์
๙. นางสาวลีนี สุขศิริ โรงเรียนวัดบางไกรนอก
๑๐. น.ส.เพ็ญภา พันพินิจ โรงเรียนวัดบางไกรนอก
๑๑. นางภาวดี ตีวาวีไล โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลวนาราม
๑๒. นายภัทรพล ดีเดิน โรงเรียนเทศบาลปลายบาง วัดอุบลวนาราม

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
ครูผู้รับผิดชอบโรงเรียนคุณธรรม
และครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

๑. นางลำตวน ดำริห์ ครู โรงเรียนวัดเชิงเลน
๒. นางเพ็ญพิศ น้าพา ครู โรงเรียนวัดเชิงเลน
๓. นายกิตติพงษ์ เสลารัตน์ ครู โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลวนาราม
๔. นายภัทรพล ดีเดิน ครู โรงเรียนเทศบาลปลายบางวัดอุบลวนาราม
๕. น.ส.เพ็ญนภา พันพินิจ ครู โรงเรียนวัดบางไกรนอก
๖. นางสาวพิกุล สีนาคเพชร ครู โรงเรียนวัดบางไกรนอก
๗. นางสาวรวงทอง ใจแสง ครู โรงเรียนติมากออุปถัมภ์
๘. นางสาวฐิติมา แก้วพวง ครู โรงเรียนติมากออุปถัมภ์
๙. นางสาวพรเพ็ญ ชนชานา อาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ (SBAC)
๑๐. นางสาวสุรัสสา คงทอง อาจารย์ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ (SBAC)
๑๑. นางสาววัฒนา วงษ์ศรีชา โรงเรียนศรีสังวาลย์
๑๒. น.ส.ทิพย์ภาพร เนตรแก้ว โรงเรียนศรีสังวาลย์

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

๑. ดร.สมาพร มณีอ่อน ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ หัวหน้า
๒. ว่าที่ ร.ท. ถวัลย์ จันทรเพ็ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้ช่วย
๓. นางสาวจุไรวรรณ ลวดทอง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ผู้ช่วย

ภาคผนวก ค
ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

